

Årsredovisning 2024

Innehåll

Generaldirektören har ordet	4
Om Specialpedagogiska skolmyndigheten	6
Läget för barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning	7
 Resultatredovisning	 9
Måluppfyllelse	9
Specialpedagogiskt stöd	15
Vi finns tillgängliga via webb, telefon och i sociala medier	15
Kvalitetsdialoger	18
Kompetensutveckling och stödmaterial	20
Specialpedagogisk rådgivning	22
Resurscenter gör specialpedagogiska utredningar	27
Läromedel och lärverktyg	29
Statsbidrag	32
Kostnader specialpedagogiskt stöd	36
 Specialskola	 37
Våra elever och specialskolor	37
Mottagande till specialskolan och förskoleklass vid specialskolan	38
Utbildning i förskoleklass vid specialskolan	40
Utbildning i specialskolan	40
Specialskolans resultat	43
Kunskapsresultat uppdelat på regionala skolor och Hällsboskolor	46
Insatser för att höja måluppfyllelsen	49
Elevers trygghet, inflytande och rättigheter i sin utbildning	50
Boende för elever i specialskolan	52
Utåtriktad utbildning i svenskt teckenspråk	53
Kostnader Specialskola	55
 Sprida kunskaper om våra målgrupper	 57
Spridning av forskningsresultat	57
European Agency for Special Needs and Inclusive Education	58
 Vi arbetar med hållbarhet	 60
Miljö	60
Vi arbetar med rättigheter	60
Bedömning av vårt rättighetsarbete	63

Personalredovisning	64
Vi har ett hållbart arbetsliv	64
SPSM:s medarbetare	64
Kompetensförsörjning	66
Attraktiv arbetsgivare	66
Kompetensutveckling	66
Arbetsmiljö	67
Vi är värdmyndighet	68
 Ekonomisk redovisning	 69
Kostnader, intäkter och avgiftsbelagd verksamhet	69
Resultaträkning	71
Balansräkning	72
Anslagsredovisning	74
Tilläggsupplysningar och noter	75
Sammanställning över väsentliga uppgifter	87
 Intern styrning och kontroll	 88

Generaldirektören har ordet

Vi lever i en värld som snabbt förändras. Många upplever ett högt tempo och att tiden för att stanna upp och reflektera många gånger saknas. När vi nu sammanfattar året som gått kan jag konstatera att SPSM är en välskött myndighet som i många avseenden är ett föredöme. Vår verksamhet gör skillnad för barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning. Men vi vill mer.

De som tar emot vårt stöd är över lag väldigt nöjda. Vår rådgivning och de kvalitetsdialoger vi erbjuder huvudmän runt om i landet, tillsammans med Skolverket, får gott betyg. Fler och fler tar del av vår fortbildning och flera av de nya tjänster och stödmaterial vi lanserat under året har varit otroligt efterfrågade. I specialskolan ser vi att måluppfyllelsen för eleverna ökar påtagligt ju längre tid de fått sin utbildning i våra skolor. Under 2024 har vi också genomfört ett omfattande arbete att säkra vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt påbörjat en omorganisation av stöd- och utvecklingsfunktioner för att vi ska utföra våra kärnuppdrag bättre. Den nya organisationen träder i kraft under 2025.

Så kan jag fortsätta. Det finns mycket från 2024 att vara stolt över.

Samtidigt vet vi att barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning har det tufft och många gånger inte får den utbildning de har rätt till. SPSM:s stöd skulle behöva nå ut till betydligt fler i Skolsverige och måluppfyllelsen i specialskolan kan höjas med rätt insatser.

Så även om vi gjort mycket bra under 2024 behöver vi fortsätta vässa vår verksamhet.

Dessutom förändras världen snabbt. Två ekonomiska kast, teknisk utveckling, demografiska utmaningar och klimatförändringar ställer krav på samhället att ställa om. Organiserad brottslighet, våldsdåd, politisk instabilitet runtom i världen och krig i våra närområden gör att gamla sanningar ifrågasätts och kan skapa grund för såväl apati som handlingskraft. Förskolor, skolor och vuxenutbildningar befinner sig mitt i denna brytningstid.

Foto: Elliot Elliot

När samhället förändras och upplevs instabilt ska SPSM vara en pålitlig och stabil kunskapsaktör. Vårt stöd och den utbildning vi bedriver ska vara grundad i vetenskap och beprövad erfarenhet. Samtidigt behöver vi också ständigt bli bättre, utvecklas och anpassa oss efter de behov som finns i Skolsverige.

Det tycker jag att vi gör. Med medledarskap, framåtanda och våra målgrupper i fokus ser jag hur vi dag efter dag gör skillnad och utvecklar vår verksamhet utifrån de behov vi möter.

Det handlar både om att vi har ett strukturerat strategiskt utvecklingsarbete på myndighetsnivå och att vi har kunniga och kreativa medarbetare, som utifrån sin roll och sitt mandat utvecklar verksamheten i sin arbetsvardag.

Under året har jag haft förmånen att träffa många av våra medarbetare inom myndigheten. Jag tänker särskilt på slöjdläraren på en av våra specialskolor. Han visade mig hur han kopplat pelarborrmaskinen till ett gammalt cykelhjul. Den hydrauliska vedklyven var utrustad med halva tennisbollar.

Varför? Jo, för att lärmiljön behövde anpassas. Så att våra elever med svåra rörelsehinder också ges förutsättningar att utvecklas, lära och känna delaktighet.

Han och Sveriges alla lärare gör det där lilla extra för att skolan ska fungera.

Och det behövs. En orolig omvärld och nya förutsättningar ställer krav på omställning och att vi på SPSM är med och bidrar. Med vår expertkunskap och långa erfarenhet är vi med och påverkar världen till det bättre.

Jag ser till exempel förhoppningsfullt på att Sverige nu äntligen är på väg att börja sammanställa grundläggande nationell statistik, och därmed bättre kunskap, om utbildningssituationen

för barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning. Inte en dag för tidigt.

Jag hoppas också att vi på SPSM kan bidra med en större medvetenhet i samhället kring utbildningssituationen för personer med funktionsnedsättning och vad som behöver göras för att fler ska få lyckas i skolan. Min förhoppning är att det kan resultera i att vi framåt får ett mer inkluderande skolsystem som i högre utsträckning tar hänsyn till barn och elevers olika förutsättningar och som inte stänger – utan öppnar – dörrar vidare i skolsystemet.

I denna föränderliga omvärld så kommer vi på SPSM – utifrån vårt uppdrag och den kontext vi verkar i – fortsätta arbeta för att alla barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning får tillgång till en likvärdig utbildning. Det menar jag är Skolsveriges viktigaste uppdrag.

För i tider som präglas av omställning och förändring behöver alla individer, oavsett funktionsförmåga, ges möjlighet att utvecklas och få känna sig delaktiga.

Så byggs ett inkluderande samhälle för alla.

Aurora Lindberg

Generaldirektör Specialpedagogiska skolmyndigheten

Om Specialpedagogiska skolmyndigheten

Specialpedagogiska skolmyndigheten är Sveriges största kunskapsbank inom specialpedagogik. SPSM arbetar för att barn, elever och vuxenstudenter oavsett funktionsnedsättning ska få förutsättningar att nå målen för sin utbildning. Det gör vi genom specialpedagogiskt stöd, undervisning i specialskolor, kompetensutveckling, tillgängliga läromedel och statsbidrag. Läs mer om våra erbjudanden på spsm.se.

Vår organisation och verksamhetsområden

Vi är organiserade så att våra målgrupper, skolhuvudmän och skolor kan få rätt stöd i hela landet.

Vår verksamhet är indelad i fyra områden:

Verksamhetsområde Specialskola

ansvarar för att driva myndighetens specialskolor, hälso- och sjukvårdsverksamhet och elevboenden.

Verksamhetsområde Specialpedagogiskt stöd

ansvarar för specialpedagogisk rådgivning och utredning, kvalitetsdialoger, kompetensutveckling, läromedel och statsbidrag.

Verksamhetsområde Kunskapsutveckling

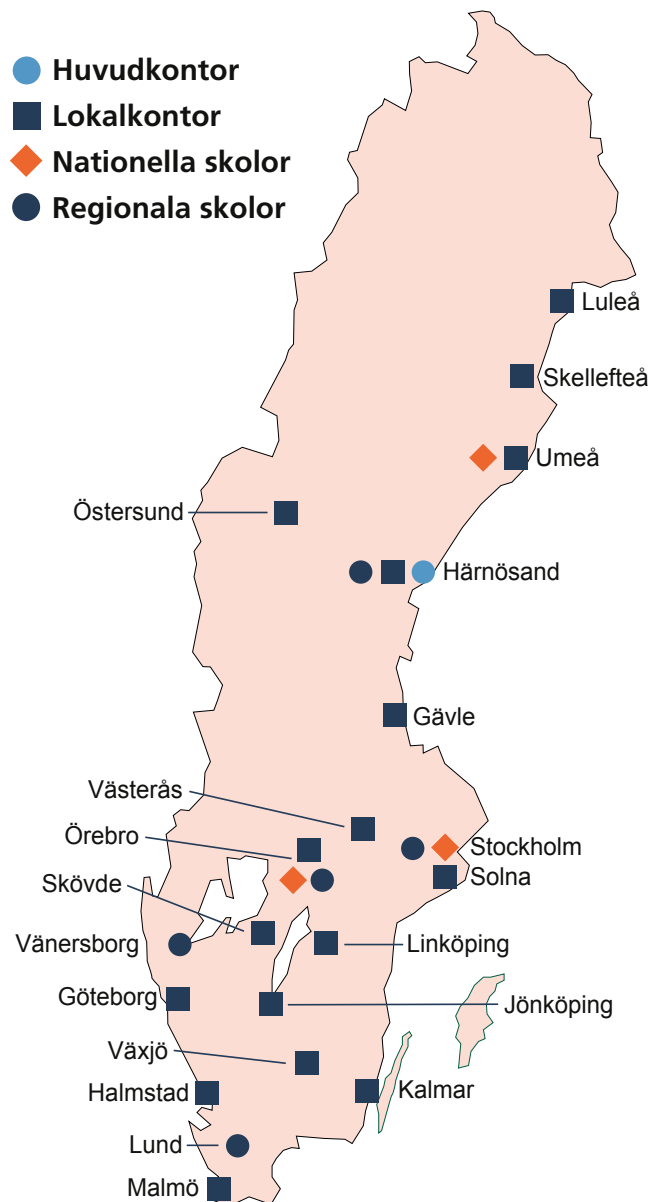
arbetar med kunskapsutveckling, sammanställer och sprider forskning om specialpedagogik och driver myndighetens digitalisering.

Verksamhetsområde Stöd och styrning

ger stöd inom ekonomi, personal, it, rättsfrågor, kommunikation, lokalförsörjning och säkerhetsfrågor.

Vi finns i hela Sverige

Specialpedagogiska skolmyndigheten finns i hela landet. Våra medarbetare fanns under 2024 på 20 olika orter.

I årets årsredovisning skrivs föregående års värden i parentes, i ordningsföljden (2023, 2022).

Läget för barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning

Sammantaget är läget för barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning fortsatt utmanande. I tider som präglas av omställning och förändring behöver alla individer, oavsett funktionsförmåga, ges möjlighet att utvecklas och få känna sig delaktiga. Att barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö är kanske viktigare än någonsin.

Omkring 300 000 barn och unga uppskattas ha en funktionsnedsättning i Sverige.¹ Kunskap och kompetens om olika funktionsnedsättningar och dess pedagogiska konsekvenser är därför inte en angelägenhet enbart för ett fåtal skolformer, utan för hela skolväsendet. Det behövs mer kunskap och statistik om barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning. Bristen på statistik försvårar möjligheterna att följa upp och utvärdera insatser för att ge alla en likvärdig och inkluderande utbildning av hög kvalitet.²

Utsatt grupp som diskrimineras

Barn och elever med funktionsnedsättning uppges i högre utsträckning att de blir illa behandlade av andra elever, att de trivs sämre i sin klass³ och är mer otrygga på raster och i klassrummet.⁴ De är mindre tillfreds med livet och har sämre självskattad hälsa. De är också oftare utsatta för mobbning och skolstressen är mer utbredd.⁵ Elever i behov av stöd uppges oftare vara inblandade i situationer som leder till hot och våld.⁶

Mycket tyder på att personer med funktionsnedsättning inte enbart trivs sämre och mår

sämre i skolan, utan också att de är överrepresenterade bland dem som inte klarar målen för utbildningen. Exempelvis är elever med en neuropsykiatrisk diagnos kraftigt överrepresenterade bland dem som inte blir behöriga till ett nationellt program på gymnasiet.⁷ Dessutom är personer med funktionsnedsättning överrepresenterade bland dem som påbörjat, men inte avslutat, en gymnasial utbildning.⁸

Det är sammantaget tydligt att mer behöver göras för att alla barn, elever och vuxenstuderande med en funktionsnedsättning ska få tillgång till en likvärdig utbildning i en trygg miljö.

Fler elever klarar inte skolan

Förra året lämnade nästan 19 900 elever grundskolan utan behörighet till ett nationellt program på gymnasiet, vilket motsvarar 16,3 procent av eleverna.⁹ Det är en högre andel jämfört med tidigare år. De elever som inte är behöriga till ett nationellt gymnasieprogram hänvisas till ett introduktionsprogram. Av de elever som påbörjat ett introduktionsprogram har fyra av fem inte tagit en gymnasieexamen inom fem år.¹⁰

1 Uppföljning för utveckling – ett hållbart system för samlad kunskap om villkoren för barn och elever med funktionsnedsättning i förskola och skola (SOU 2023:95).

2 Uppföljning för utveckling – ett hållbart system för samlad kunskap om villkoren för barn och elever med funktionsnedsättning i förskola och skola (SOU 2023:95).

3 Statistiska centralbyrån, 2024. Ny design för Undersökningarna av barns levnadsförhållanden 2023. Metodförändringar, statistiska resultat m.m.

4 Statistiska centralbyrån, 2024: "Unga med funktionsnedsättning är nedstämda i större utsträckning än jämnåriga"

5 Folkhälsomyndigheten, 2023. Mer skolstress och sämre hälsa bland unga med funktionsnedsättning

6 Arbetsmiljöverket, 2024. Hot och våld mot lärare, andra yrkesgrupper och elever inom skolväsendet.

7 Föräldranätverket Rätten till utbildning, 2023. Statistik - hur klarar sig NPF-elever i svensk skola. <https://www.rattentillutbildning.se/statistik/>

8 Statistiska Centralbyrån, 2023. Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF): Statistik om personer med funktionsnedsättning, tabeller 2022, Tabellblad UTB5.

9 Skolverket, 2024. Slutbetyg i grundskolan Våren 2024.

10 Skolverket, 2024. Betyg och studieresultat i gymnasieskolan år 2024

Att stora andelar av varje årskull inte når utbildningens mål tyder på att många elever inte får det stöd de har rätt till och innebär att stora grupper barn och unga inte kommer vidare i utbildningssystemet.

Elever får inte det stöd de behöver

Skolverkets uppföljning visar att fyra av tio elever som fick underkänt i matematik i årskurs nio inte fick något särskilt stöd under sin grundskoletid. Av de elever som fick särskilt stöd så gavs det ofta under kort tid och sent i skolgången.¹¹ Andelen elever som fick särskilt stöd läsåret 23/24 var 6,2 procent, vilket är en viss ökning. En högre andel pojkar än flickor gavs särskilt stöd¹² och andelen elever med åtgärdsprogram varierade betydligt mellan landets skolhuvudmän.¹³ Under lång tid har andelen elever som får särskilt stöd varit som högst i årskurs nio.¹⁴

En majoritet av de lärare som svarat på enkäter från Sveriges Lärare uppger dels att resurser saknas för att sätta in det stöd som skollagen föreskriver,¹⁵ dels att elever inte når godkända betyg på grund av att de inte får det stöd de behöver samt att det särskilda stödet sätts in för sent.¹⁶

Många elever får alltså överhuvudtaget inte det stöd de har rätt till¹⁷ och behöver.¹⁸ Allt detta understryker behovet av att förbättra och utveckla stödinsatserna för elever i behov av stöd och säkra att det finns resurser och specialpedagogisk kompetens för att rätt stöd ska sättas in i tid.

SPSM och skolans kompensatoriska uppdrag

Det syns en fortsatt negativ utveckling vad gäller skolans kompensatoriska uppdrag och skillnaden i måluppfyllelse mellan olika grupper av elever har i många fall förstärkts.¹⁹

SPSM verkar för att alla barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning ska få tillgång till en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Utgångspunkten för vårt stöd är att våra målgrupper har rätt till en lärmiljö som ger bästa möjliga förutsättningar, oavsett funktionsnedsättning. Som följer i resultatredovisningen ger vi exempelvis stöd genom material och kompetensutveckling på vår hemsida, stöd till skolhuvudmän att utveckla sitt systematiska kvalitetsarbete genom kvalitetsdialoger, stöd till professionella i skolan genom vår tjänst Fråga en rådgivare, samt individuellt stöd till elever genom specialpedagogisk utredning och undervisning i specialskola.

Vårt stöd kompletterar skolhuvudmännens egna förmågor att utveckla lärmiljön. Huvudmän och utbildningsanordnare ansvarar för att ge rätt resurser och stöd till det som krävs för en likvärdig utbildning. Vi anpassar vårt stöd efter mottagarens specifika behov för att skapa bästa möjliga förutsättningar för lärande.

11 Skolverket, 2024. Skolgången för elever med slutbetyget F, Skolverkets aktuella analyser.

12 Skolverket, 2024. Tabell 9A: Elever i grundskola med särskilt stöd och studiehandledning på modersmål årskurs 1–9 samt totalt läsåret 2023/24, samtliga huvudmän.

13 Vi Lärare, 2024: "Elever som får stöd – stor skillnad mellan kommuner" <https://www.vilarare.se/nyheter/inkludering/elever-som-far-stod--stora-skillnader-mellan-kommunerna/>

14 Skolverket, 2024. Tabell 9A: Elever i grundskola med särskilt stöd och studiehandledning på modersmål årskurs 1–9 samt totalt läsåret 2023/24, samtliga huvudmän.

15 Sveriges Lärare, 2024. Skolan går inte i repris – Så påverkas undervisningen och arbetsmiljön av extra anpassningar och särskilt stöd.

16 Sveriges Lärare, 2024. När kunskaperna brister – Lärare om varför elever inte lyckas i skolan

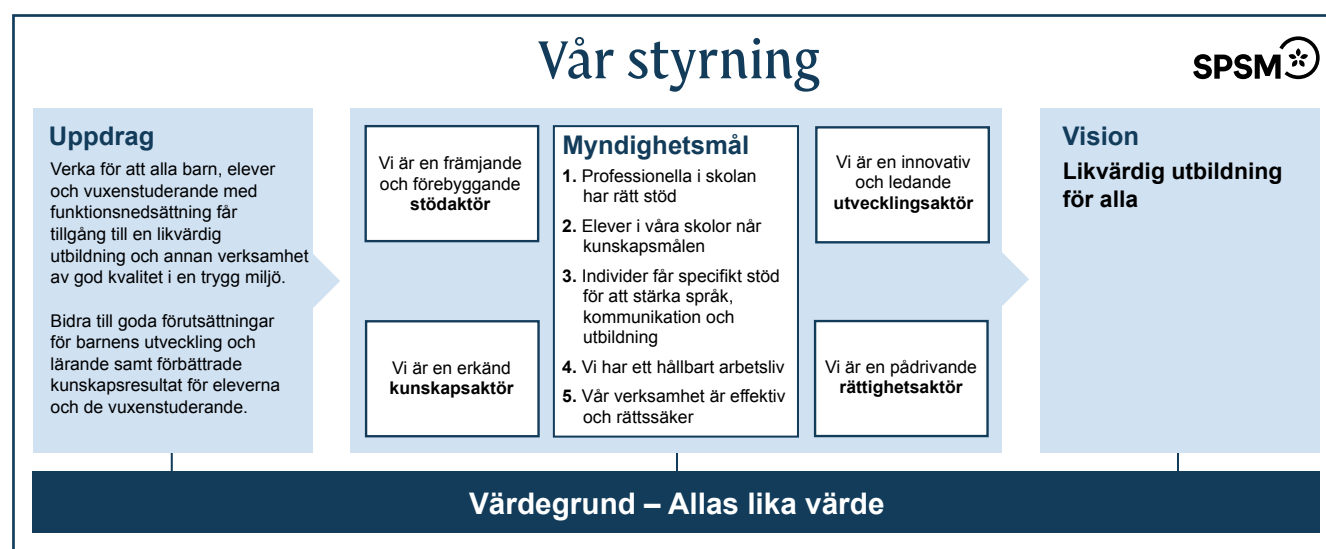
17 Bättre möjligheter för elever att nå kunskapskraven (SOU 2021:11) och Skolverket, 2024. Skolgången för elever med slutbetyget F, Skolverkets aktuella analyser.

18 Specialpedagogiska skolmyndigheten och Skolverket, 2023. Redovisning av regeringsuppdrag att ta fram stödmaterial för utredning av en elevs behov av särskilt stöd

19 Skolverket, 2024. Slutbetyg i grundskolan Våren 2024.

Resultatredovisning

Måluppfyllelse

Myndighetens övergripande mål utgår från myndighetens uppdrag, situationen för våra målgrupper och vår strategiska inriktning. För att uppnå myndighetsmålen agerar vi som stöddaktör, utvecklingsaktör, kunskapsaktör respektive rättighetsaktör. Perspektiven jämställdhet, hållbar utveckling och den statliga värdegrunden är integrerade i målen.

Våra verksamheter har omsatt myndighetsmålen till mål, indikatorer och aktiviteter i sina verksamhetsplaner. Verksamheternas måluppfyllelse följs upp tre gånger per år i tertialdialoger mellan generaldirektören och cheferna för verksamhetsområdena.

Myndighetsmålen visar vår långsiktiga ambition och är inte mål vi når under ett verksamhetsår. Detta avsnitt innehåller en sammanfat-

tande analys och bedömning för vart och ett av myndighetsmålen. Bedömningen baseras på utfallet och återrapporteringen av både indikatorer och aktiviteter. Fördjupade analyser samt den könsuppdelade statistiken finns i respektive avsnitt i årsredovisningen. Myndighetsmålen togs fram inför år 2023, flera av indikatorerna har funnits även tidigare, då kopplade mot tidigare mål. Att vi genomför de aktiviteter vi planerat bidrar till uppfyllelsen av våra mål.

För indikatorer som rör specialskolans elever är ambitionen att samtliga elever ska nå kunskapsmålen och få en gymnasiebehörighet, det grundas på kraven i skollagen.

- **God:** Vid en sammanvägd bedömning är resultatet gott i förhållande till målformuleringarna och de intervall för bedömning som definierats för indikatorer.
- ◆

Tillfredsställande: Vid en sammanvägd bedömning avviker resultatet inte väsentligt i förhållande till målformuleringarna.
- **Ej tillfredsställande:** Vid en sammanvägd bedömning avviker resultatet väsentligt från den nivå som är önskvärd i förhållande till målformuleringarna.
- **Grå:** Målvärde saknades för året.

1. Professionella i skolan har rätt stöd

Beslutsfattare, huvudmän och personal inom utbildning får vårt stöd i specialpedagogik för att göra utbildningen inkluderande utgående från vår instruktion.

Måloppfyllelse: Tillfredsställande

Indikator Målvärde i parentes	2022	2023	2024
Andel huvudmän som fullföljt kvalitetsdialogen ²⁰	76 %	77 %	◆ 77 % (80 %)
Antal frågor till Fråga en rådgivare	4 060	3 374	◆ 3 186 (3 900)
Antal nya rådgivningsärenden	1 347	1 330	◆ 1 278 (1 500)
Andel respondenter som anger att de är nöjda med SPSM:s specialpedagogiska rådgivning	85 %	87 %	● 87 % (85 %)
Antal anmälda deltagare i nationella kompetensutvecklingsaktiviteter	14 467	15 524	● 22 736 (15 000)
Antal användare av tjänsten Hitta läromedel	178 716	225 829	● 221 811 ²¹ (220 000)

Vi genomför kvalitetsdialoger med skolhuvudmän tillsammans med Skolverket. Syftet med dialogerna är att stärka skolhuvudmännen i deras systematiska kvalitetsarbete. Sedan starten 2022 har 65 procent av samtliga skolhuvudmän erbjudits en kvalitetsdialog vilket bedöms vara ett gott resultat. I den uppföljning som gjorts under 2024 av Skolverket och SPSM framkommer att de allra flesta huvudmän tycker att kvalitetsdialogen haft betydelse för det fortsatta utvecklingsarbetet. Av de skolhuvudmän som svarade på en enkät efter avslutad dialog angav 85 procent att dialogen gett dem användbara kunskaper för fortsatt utvecklingsarbete.

Antalet frågor till vår tjänst Fråga en rådgivare och antalet nya rådgivningsärenden har minskat under en treårsperiod, trots att behovet

av vårt stöd borde vara större med tanke på de utmaningar som barn, elever och vuxna med funktionsnedsättning möter. Vi omhändertar de ansökningar som kommer in och det finns inga köer för att ta del av vår rådgivning. Under de senaste åren har SPSM arbetat mer med att utveckla förebyggande insatser som kvalitetsdialoger och olika typer av kompetensutveckling. Det kan ha påverkat skolornas behov av rådgivning. Under året genomförde vi flera aktiviteter för att tillgängliggöra och synliggöra vårt stöd. Resultatet bedöms som tillfredsställande.

De som nyttjar vår specialpedagogiska rådgivning uppger i hög utsträckning att de är nöjda med stödet och vi når det uppsatta målvärdet. Deltagandet i aktiviteter för kompetensutveckling ökade och vi överträffar det uppsatta mål-

20 Jämförelsetal för 2022 och 2023 har räknats om. I uppgiften för 2024 har 35 återkopplingar som genomfördes i början av 2025 räknats med för att följa upp processen som helhet inom året.

21 Data saknas för en period om ca tre veckor under hösten till följd av ett tekniskt fel i uppföljningsverktyget.

värdet med stor marginal. Vi fortsatte att satsa på webinarier för att underlätta deltagandet för professionella i skolan. I uppföljningen återkoppade 81 procent av deltagarna att de uppskattade upplägget. Resultaten bedöms som goda. Antal besök till vår söktjänst Hitta läromedel nådde målvärdet, vilket bedöms som ett gott resultat.

Myndigheten arbetade under året med regeringsuppdraget om översyn av stöd och information. Vi kvalitetssäkrade kopplingen till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i våra tryckta och digitala stödmaterial. De stödmaterial som nu finns publicerade håller rätt kvalitet. Vi stärkte våra rutiner och arbetssätt för att säkerställa fortsatt hög kvalitet i våra material. Ge-

nomförandet bedöms bidra till myndighetens mål att professionella i skolan har rätt stöd.

Under 2024 fortsatte arbetet med fortbildning i specialpedagogik för lärande tillsammans med Skolverket. Kompetensutvecklingen bygger på ett kollegialt lärande med stöd av material i moduler och leds av handledare. Under läsåret 24/25 deltog 10 487 lärare och förskolepersonal samt 996 handledare. Vi tog fram nya utbildningsmoduler: NPF och tillgänglig utbildning, samt NPF i en tillgänglig förskola. Genomförandet bedöms bidra till myndighetens mål att professionella i skolan ska ha rätt stöd.

Sammantaget motiverar detta att måluppfyllelsen är tillfredsställande.

2. Elever i våra skolor når kunskapsmålen

Specialskolan ger elever, flickor såväl som pojkar, förutsättningar att nå utbildningens mål. Miljön är trygg, stimulerande och tillgänglig.

Måluppfyllelse: Ej tillfredsställande

Indikator Målvärde i parentes	2022	2023	2024
Andelen elever i avgångsklassen som är behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan	52 %	46 %	 32 % (100 %)
Meritvärde avgångsklassen	177	149	 165 (174)
Elevers upplevelse av trygghet i skolan F–4 samt anpassad grundskolas kursplaner		8,5	8,8
Elevers upplevelse av trygghet i skolan 5–10		8,0	8,1
Elevers upplevelse av trygghet i boendet F– 4 samt anpassad grundskolas kursplaner		9,0	8,5
Elevers upplevelse av trygghet i boendet 5–10		7,0	7,4
Andel elever som upplever ett inflytande i sin utbildning F–4 samt anpassad grundskolas kursplaner		6,1	6,2
Andel elever som upplever ett inflytande i sin utbildning 5–10		6,4	6,2

Elevgrupperna i specialsolan är små, vilket gör att varje enskild elev har stor påverkan på den procentuella fördelningen. Därför varierar andelen elever som är behöriga till gymnasieskolan i varje avgångsklass. Andelen elever i våra specialsolor som var behöriga till gymnasiet minskade 2024. Utifrån detta utfall bedöms resultatet avseende gymnasiebehörighet som ej tillfredsställande. Vi ser ett samband mellan kunskapsresultat och den tid en elev gått i specialsolan. Längre tid i specialsolan ökar sannolikheten att nå gymna-

siebehörighet. Samtidigt som andelen elever som gick ut specialsolan med gymnasiebehörighet var lägre än de föregående åren blev 2024 års genomsnittliga meritvärde högre. Detta innebär att vissa elever får högre resultat och bidrar till att stärka det genomsnittliga meritvärdet. Det resultatet är tillfredsställande i förhållande till det uppsatta målvärdet.

Det ämne som hade lägst måluppfyllelse var svenska. För det ämnet märks en förbättring av resultatet som hänger ihop med hur lång tid

eleven har gått i specialskolan. Men sambandet är inte lika tydligt som för gymnasiebehörighet och meritvärde. Under året samarbetade specialskolan med flera andra verksamheter i utvecklingsinsatser för att stärka elevernas förutsättningar i ämnet svenska, bland annat i användning och utvärdering av särskilda läromedel.

Resultaten i elevenkäten när det gäller trygghet i specialskolan var på samma nivå som motsvarande elevenkät i grundskolan. De yngre eleverna

och eleverna som läser utifrån den anpassade grundskolans kursplaner skattade sin trygghet högre än de äldre eleverna.

Enkätresultatet för inflytande visade att elever i specialskolan skattade sitt inflytande högre än vad elever i grundskolan gjorde.

Den sammanlagda bedömningen av resultatet för myndighetsmålet blir ej tillfredsställande eftersom ambitionen är att samtliga elever ska nå kunskapsmålen.

3. Individer får specifikt stöd för att stärka språk, kommunikation och utbildning

- Barn, elever och vuxna med funktionsnedsättnings rätt till språk och utbildning stärks genom:
- tillgång till läromedel
 - särskilda statsbidrag
 - specialpedagogiskt stöd
 - fjärrundervisning i svenskt teckenspråk
 - utbildning i svenskt teckenspråk för barn till föräldrar som är döva eller har en hörselnedsättning (CODA)
 - annan utbildning enligt vår instruktion.

Måluppfyllelse: Tillfredsställande

Indikator	2022	2023	2024
Målvärde i parentes			
Antal ärenden där beslut om specialpedagogisk utredning har tagits	42	193	180 (100)
Antal sålda anpassade läromedel enligt §17	1 187	1 217	1 274 (1 191)
Antal sålda egenproducerade läromedel	20 478	19 216	15 682 (25 000)
Antal elever i svenskt teckenspråk för syskon och CODA	379	231	211

Det skedde en markant förändring 2023 av antalet beslut om specialpedagogisk utredning. Det berodde på att vi ändrade vårt sätt att bedöma stödet för synnedsättning. Ärendena minskade något 2024 men låg kvar på en hög nivå. Myndigheten stärkte också sitt erbjudande inom synnedsättningar till professionella i skolan. Resultatet bedöms därmed som gott.

Vi nådde målvärdet för antalet sålda anpassade läromedel, vilket bedöms som ett gott resultat. Antalet sålda anpassade läromedel är relativt konstant över tid, vilket stämmer med att målgruppen punktskriftläsande elever är få, cirka tio elever per årskurs.

Antal sålda egenproducerade läromedel minskade jämfört med föregående år och vi nådde inte

upp till målvärdet. En orsak var att vi under året avslutade ett samarbete med en kund som tidigare haft en stor del av våra produkter i sitt sortiment för vidare försäljning. Denna minskning gör att vi bedömer resultatet som ej tillfredsställande.

Antalet inskrivna i teckenspråksutbildning för syskon till döva och barn till döva föräldrar, CODA-elever, sjönk något jämfört med föregående år.

Under 2024 minskade antalet beviljade ansökningar och utbetalt statsbidrag jämfört med föregående år. Skälet var att anslaget för anpassade lärmiljöer var lägre. Flera av våra bidrag riktar sig till vuxenutbildning och nästan hälften av totalt utbetalt statsbidrag gick därför till verksamheter inom vuxenutbildningen.

Tillsammans med Myndigheten för tillgängliga medier och liknande myndigheter från övriga nordiska länder, deltog vi i ett utvecklingsprojekt för att göra digital matematik mer tillgänglig för de som använder skärmläsare och punktskrifts-

skärmar. Detta arbete bedöms bidra till måluppfyllelsen.

Sammantaget gör detta att måluppfyllelsen bedöms vara tillfredsställande.

4. Vi har ett hållbart arbetsliv

Våra medarbetare har en hållbar arbetssituation. Vi utvecklar vår verksamhet för ett hållbart samhälle.

Måluppfyllelse: Tillfredsställande

Indikator	2022	2023	2024
Målvärde i parentes			
Sjukfrånvaro	6,1 %	5,9 %	 5,2 % (5 %)
Personalomsättning	16 %	13 %	 6 %

Sjukfrånvaron i myndigheten sjönk sedan föregående år och låg nära målvärdet på 5 procent, vilket bedöms vara ett tillfredsställande resultat.

Personalomsättningen var lägre än föregående år. Det beror på att antalet anställda minskade under året. Det i sin tur beror dels på effektiviseringar, dels på en översyn av myndighetens organisation som medfört att vakanta tjänster inte har tillsatts.

Under året vidtog vi åtgärder för att säkra bemanning för framtida samhällskriser. De som

anställs efter förändringen har en utvidgad arbetskyldighet jämfört med hur det tidigare sett ut. Det innebär att medarbetare i sin anställning har en skyldighet att bidra i de uppgifter och inom den verksamhet där det bäst behövs i händelse av kris. Myndighetens rekryteringsprocess har också uppdaterats i enlighet med detta. Detta bedömer vi bidrar till ökad måluppfyllelse.

Sammantaget bedöms måluppfyllelsen vara tillfredsställande.

5. Vår verksamhet är effektiv och rättssäker

Målet bidrar till efterlevnad av den statliga värdegrundens sju principer.

Måluppfyllelse: Tillfredsställande

Indikator	2022	2023	2024
Målvärde i parentes			
Antal användare spsm.se	937 213	884 235	 805 579 (950 000)
Vi har högt betyg för tillgänglighet på spsm.se i verktyget Siteimprove	97	96	 91 (92)
Ekonomiskt utfall mot budget	99 %	100 %	 97 % (100 %)

Antalet användare av spsm.se har successivt minskat sedan pandemin, men ligger på liknande nivåer som före pandemin. Under 2023 minskade dessutom antalet sidor på vår webbplats eftersom innehållet rensades och koncentrerades. Majoriteten av besökarna på vår webbplats kommer via

sökmotorer. När sökmotorerna hittar färre sidor minskar trafiken. Cirka 20 procent av besökarna på vår webbplats angav att de inte tillät digital spårning. Detta gör utfallet av indikatorn något svårbedömt. Resultatet bedöms som ej tillfredsställande.

Vi analyserar fortlöpande tillgängligheten på webbplatsen med hjälp av ett digitalt verktyg. Vi nådde 91 tillgänglighetspoäng av 100 möjliga i verktyget och resultatet bedöms som tillfredsställande. SPSM var även detta år en av de offentliga aktörer som klarade testet i företaget Funkas årliga inkluderingsbarometer utan anmärkning och vi hamnade bland de tio bästa i tävlingen Funka Digital Inclusion Award. En god tillgänglighet för våra målgrupper säkerställer likvärdiga möjligheter att nå och använda vårt stöd och vi bedömer därför att denna värdering bidrar till vår måluppfyllelse när det gäller rättssäkerheten.

Det ekonomiska utfallet mot budget uppgick till 97 procent för år 2024 vilket bedöms som ett tillfredsställande resultat. Vi arbetar för att skapa ett ekonomiskt utrymme för den högre kostnadsnivå som en ny skolenhet kommer att innebära längre fram. En översyn av organisationen i syfte att effektivisera verksamhetsstödet och öka vår förmåga till utveckling bidrog också till att myndighetens kostnader hölls nere.

Myndighetens kontaktcenter bidrar till att förbättra tillgängligheten för dem som vill kontakta oss. Målet är att ge likvärdig service oavsett

ärende eller handläggare samt att öka effektiviteten. Kontaktcentret är nu den naturliga ingången till flera av SPSM:s tjänster. Svarstiderna när man ringer till oss är goda, väntetiden var 2024 i genomsnitt under en minut. Detta bidrar till vår måluppfyllelse.

Myndigheten har under året gjort flera insatser för att stärka chefer och medarbetares kunskaper och medvetenheten om frågor inom ramen för rättssäkerhet. Vi har bland annat genomfört en utbildningsinsats inom informationssäkerhet. På arbetsplatsträffar och chefsforum har vi lyft frågor rörande jäv, korruption och oegentligheter.

För att stärka såväl effektivitet som rättssäkerhet har myndigheten infört en digital lösning för diarieföring av handlingar som används inom delar av vårt specialpedagogiska stöd. Detta minskar risken för handhavandefel och minskar tiden som används till manuell administration.

Under året säkerställde vi att vi tar hänsyn till påverkan på miljön när vi tar fram processer och styrdokument för vårt interna arbete. Detta bidrar till vår måluppfyllelse.

Sammantaget är bedömningen därför att måluppfyllelsen är tillfredsställande.

Specialpedagogiskt stöd

SPSM verkar för att alla barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning ska få tillgång till en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Utgångspunkten för vårt stöd är att våra målgrupper har rätt till en lärmiljö som ger bästa möjliga förutsättningar, oavsett funktionsnedsättning.

Vi ger stöd i specialpedagogiska frågor på flera olika sätt. Huvudmän bjuds in till kvalitetsdialoger. Vi erbjuder kompetensutveckling, rådgivning, genomför utredningar och fördelar statsbidrag. Dessutom främjar och utvecklar vi produktion av läromedel och informerar om läromedel som fungerar för våra målgrupper.

Huvudmän och utbildningsanordnare ansvarar för att ge rätt resurser och stöd till en likvärdig utbildning. Vårt stöd är ett komplement till deras förmåga att utveckla lärmiljön. Vi anpassar vårt stöd så att vi skapar bästa möjliga förutsättningar för lärande tillsammans.

Specialpedagogiskt stöd

Kvalitetsdialoger	Kompetensutveckling och stödmaterial
Specialpedagogisk rådgivning	Specialpedagogisk utredning
Läromedel och lärverktyg	Statsbidrag

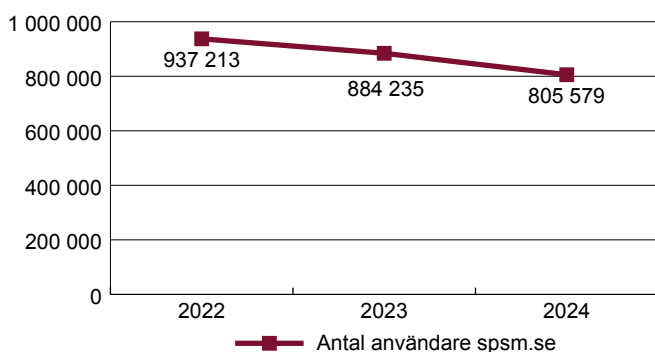
Vi finns tillgängliga via webb, telefon och i sociala medier

På vår webbplats finns information om vilket stöd vi erbjuder och hur man når oss. Där finns dessutom innehåll som professionella i skolan kan använda som stöd till sin kompetensutveckling. Vi erbjuder också stöd som först kräver en anmälan eller en ansökan.

Stöd på webbplatsen

Vår hemsida är vår huvudsakliga kanal för kommunikation. Webbplatsen innehåller kompetensutvecklande material för skolans personal, söktjänster för läromedel och publicerade svar från

tjänsten Fråga en rådgivare. Den innehåller även information om bidrag, funktionsnedsättningar, våra specialskolor, aktuell forskning om specialpedagogik och vårt erbjudande till potentiella medarbetare.

Figur 1. Antal användare spsm.se

Källa: Siteimprove

Antalet användare på vår webbplats har successivt minskat sedan 2021 och vi nådde inte vårt mål på 980 000 användare för 2024. Det är idag vanligt att besökare på webbplatser tackar nej till cookies, det vill säga nekar spårbarhet under sitt besök. Detta medför att de inte inkluderas i statistiken över besökare. Under 2024 var det cirka 19 procent av besökarna som nekade spårbarhet under sina besök. Under pandemiåren 2020, 2021 och en bit in i 2022 var antalet användare relativt högt. Så även om vi bedömer resultatet för 2024 som ej tillfredsställande är det ändå jämförbart med antalet användare före pandemin.

Majoriteten av våra användare kommer till vår hemsida genom sökmotorer. Under 2024 har besöken från sökmotorer och sociala medier minskat. Det beror på att vi under 2023 gjorde webbplatsen tydligare genom att rensa bort sidor och förtydliga oss som avsändare både på webben och i sociala medier. Det ledde till färre sökresultat och därmed färre besök, men de som hittar oss får nu mer relevant information.

Digital tillgänglighet

Vi genomför löpande analyser av webbplatsen för att säkerställa att den är tillgänglig. Arbetet sker med hjälp av analysverktyget Siteimprove som signalerar avvikelser, brister i innehåll och funktionalitet. Vid årets slut uppnådde webbplatsen en tillgänglighetspoäng på 91 av 100 möjliga i verktyget. Vi bedömer resultatet som tillfredsställande.

Under 2024 granskades vår webbplats i företaget Funkas inkluderingsbarometer.²² Vi var en av de 445 offentliga aktörer som klarade testet utan anmärkning. Totalt granskades 1 756 offentliga aktörer. Vi deltog också i Funka Digital Inclusion Award, ett pris som uppmärksammar organisationer som arbetar med digital tillgänglighet. Vår webbplats blev en av de 10 finalisterna i den första finalrundan.

Kort väntetid i myndighetens kontaktcenter

Kontaktcentret bidrar till att de som söker kontakt med oss får en god och enhetlig service. Vårt kontaktcenter besvarar generella frågor, ger guidning i att hitta på webbplatsen och i att använda våra e-tjänster. Kontaktcentret hanterar både skriftliga frågor och telefonkontakt. De vanligaste frågorna rör vår tjänst Fråga en rådgivare och vår kompetensutveckling. För de som sökte kontakt med oss genom telefon under år 2024 var den genomsnittliga väntetiden under en minut.

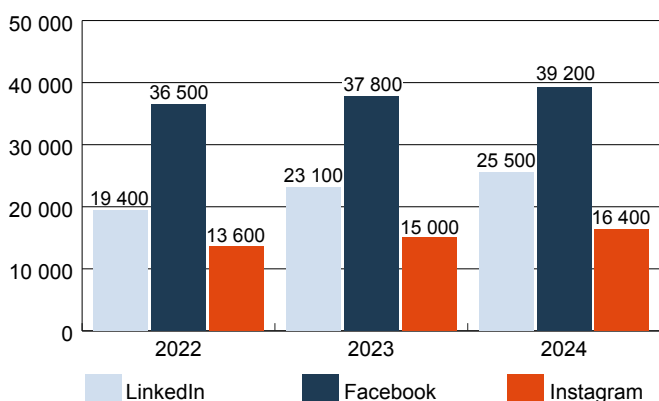
Under 2024 inkom totalt 8 200 (3 790) frågor. Av dessa fick 26 (47) procent svar direkt av kontaktcentret. De frågor som kontaktcentret inte kan svara på skickar de vidare för att besvaras av andra i myndigheten. Att andelen frågor ökat mellan åren förklaras av att kontaktcentret har byggts upp sedan 2023 och hanterar frågor för allt fler tjänster och delar av myndigheten. Vi följer fortlöpande upp de frågor som kommer in för att förbättra vår service.

22 Barometern testar tillgängligheten på offentliga webbplatserns startsidor. Den visar om startsidan på en webbplats möter kraven i lagen om tillgänglighet för digital offentlig service, DOS-lagen.

SPSM i sociala medier

Vi använder sociala medier för att informera om våra tjänster och för att ge goda exempel på tillgängliga lärmiljöer och delaktighet i undervisningen.

Figur 2. Antal följare i sociala medier

Källa: Facebook, Instagram och LinkedIn. Antalet följare bör betraktas som ungefärligt.

Antalet följare i sociala medier fortsatte att öka under 2024. Av våra följare på Facebook och Instagram var en övervägande del kvinnor.

Skolans kännedom om och inställning till SPSM

I juni genomförde undersökningsföretaget Novus en undersökning om skolans kännedom och inställning till SPSM. Totalt intervjuades 456 slumpmässigt utvalda förskollärare, grundskollärare, gymnasielärare, specialpedagoger och skolledar.

Nästan åtta av tio uppgav att de kände till något om SPSM. Kännedomen var störst bland specialpedagoger och skolledar och lägst bland förskollärare och gymnasielärare. Bland dem som kände till SPSM tyckte åtta av tio att SPSM är kunniga och ger ett värdefullt stöd i specialpedagogik. De flesta kände redan till att SPSM erbjuder stöd för kompetensutveckling, men färre än hälften kände till att myndigheten fördelar statsbidrag.

Kunskap om specialpedagogik i Lika värde

Podden Lika värde tar upp specialpedagogiska frågor och dilemman med myndighetens experter. Hittills har 101 avsnitt publicerats varav 7 (11, 17) under 2024. Antalet nedladdningar blev ungefär 32 700 (47 300, 43 000).

Eftersom frågorna som tas upp i podden ofta är tidlösa skapar avsnitten en bank att hämta information ur när det passar lyssnaren. Innehållet bygger på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och äldre avsnitt avpubliceras när ny forskning finns tillgänglig.

Vodden Lika värde startade 2020 och är en podd i videoformat som handlar om våra specialskolor. Vodden vänder sig till vårdnadshavare, skolpersonal och andra som stödjer barn som är döva eller har en hörselnedsättning. Det finns totalt 10 voddar och det mest sedda avsnittet under 2024 handlar om att utveckla läromedel på svenskt teckenspråk.

Tidningen Lika värde vänder sig till skollidar, lärare och annan skolpersonal, skolpolitiker, tjänstemän och andra som är intresserade av frågor om lärande för elever i behov av särskilt stöd. Tidningen kom ut med 2 (4, 4) nummer under 2024. De handlade dels om hur man får undervisningen och skolans miljö att fungera bättre för elever med funktionsnedsättning och dels om hur man får barn och elever att orka hela dagen i förskolan eller skolan. Tidningen sprids till bland annat förskolor och skolor. Den går också att ladda ner och beställa i myndighetens webbutik.

Kvalitetsdialoger

Vi erbjuder alla skolhuvudmän kvalitetsdialoger i samarbete med Skolverket. I samtalen ger vi stöd till huvudmännen för att stärka deras systematiska kvalitetsarbete.

SPSM och Skolverket erbjuder skolhuvudmän återkommande kvalitetsdialoger. Kvalitetsdialogerna utgår ifrån det nationella kvalitetssystem som Skolverket tagit fram tillsammans med övriga skolmyndigheter.

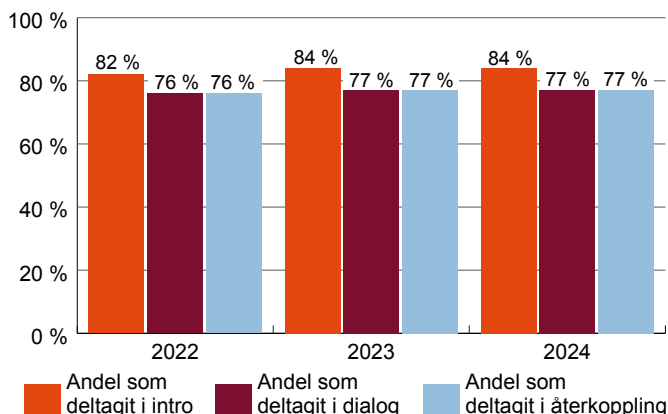
Det nationella kvalitetssystemet är ett stöd för det systematiska kvalitetsarbetet i alla skolformer. Inför en kvalitetsdialog får skolhuvudmännen underlag, för att lättare kunna analysera och identifiera vilka områden eller frågor de vill prioritera i kvalitetsdialogen.

Kvalitetsdialogerna ger Skolverket och SPSM en tydligare bild av läget inom skola och utbildning så att myndigheterna kan erbjuda stöd som utgår från huvudmännens behov.

Mellan augusti 2022 och december 2024 erbjöds 1 815 huvudmän kvalitetsdialoger, vilket motsvarar ungefär 65 procent av landets 2 784 huvudmän. Det bedöms som ett gott resultat.

Urvalet av huvudmän speglar i stort fördelningen i landet vad gäller huvudmannatyp, elevantal och skolformer. Ungefär 90 procent av de huvudmän som erbjudits kvalitetsdialog är enskilda huvudmän, vilket väl motsvarar andelen enskilda huvudmän i Sverige. En majoritet av de inbjudna huvudmännen (61 procent) bedriver endast verksamhet för förskolan, även det motsvarar fördelningen i landet i stort.

Kvalitetsdialogerna är uppdelade i tre delar: introduktion, dialog och återkoppling. Det är frivilligt att delta. Av de 864 (574, 377) huvudmän som bjöds in till kvalitetsdialogen under 2024 tackade 90 (84, 87) procent ja. Andelen som tackat ja ökade jämfört med föregående år.

Figur 3. Andel huvudmän som deltagit i kvalitetsdialogens olika delar²³

Källa: CRM dynamics (ny källa).

Alla huvudmän deltar inte i samtliga delar av kvalitetsdialogerna. Vissa deltog endast i introduktionen, andra avstod från återkopplingen. De som avbröt eller tackade nej till kvalitetsdialog var nästan uteslutande små enskilda huvudmän. Den vanligaste orsaken till att inte delta var brist på tid eller resurser.

Kvalitetsdialogerna har betydelse för huvudmäns fortsatta utvecklingsarbete

Kvalitetsdialogerna följdes upp 2024 av Skolverket och SPSM.²⁴ Uppföljningen visar att de flesta huvudmän som deltagit i kvalitetsdialoger ansåg att det haft betydelse för deras utvecklingsarbete. De tyckte att dialogen bidrog till engagemang och gav dem motivation till att fortsätta jobba vidare inom de områden de valt ut.

Uppföljningen visar också att de flesta huvudmän antingen påbörjade eller vidareutvecklade förändringsarbeten efter dialogen. Huvudmän-

nens förutsättningar att bedriva skolverksamhet varierar mycket. En del huvudmän uppgav att kvalitetsdialogen hjälpte dem att se brister som till exempel att de saknade ett systematiskt kvalitetsarbete. Andra blev stärkta att fortsätta arbeta med de strukturer för sitt arbete som de redan utvecklat. En del huvudmän efterfrågade ytterligare stödsatser från SPSM och Skolverket.

Vi följde också särskilt upp de skolhuvudmän som deltog i kvalitetsdialogens samtliga tre delar.²⁵ En webbenkät skickades ut till 260 kontaktpersoner. Svarsfrekvensen var 68 procent²⁶ varav de flesta var enskilda skolhuvudmän. Av uppföljningen framgår det att 96 procent av respondenterna var nöjda med kvalitetsdialogen som helhet. Nästintill alla har svarat att de är nöjda med myndigheternas bemötande och andelen positiva svar är högt avseende kvaliteten i genomförandet. 86 procent av respondenterna upplevde att kvalitetsdialogen bidragit till en ökad kunskap och förståelse. 64 procent av respondenterna har dessutom svarat att kvalitetsdialogen har bidragit, i mycket stor eller ganska stor utsträckning, till en förståelse för hur man kan utjämna skillnader i barn och elevers förutsättningar och behov. 85 procent av respondenterna upplevde att kvalitetsdialogen gett användbara kunskaper för deras fortsatta utvecklingsarbete. Det finns vissa skillnader i hur huvudmännen svarat på enkäten beroende på om det är en kommunal eller enskild huvudman som svarat. De enskilda huvudmännen har överlag svarat att kvalitetsdialogen bidragit till en ökad förståelse i större utsträckning än vad kommunala huvudmän har gjort. Vi tolkar skillnaden med viss reservation eftersom andelen kommunala huvudmän som besvarat enkäten är låg.

²³ Jämförelsetal för 2022 och 2023 har räknats om. Kvalitetsdialogerna erbjöds från augusti 2022 vilket innebär att 2022 inte utgjorde ett helår. I andel som deltagit i återkoppling 2024 har 35 återkopplingar som genomfördes i början av 2025 räknats in, detta för att ge en helhetsbild över huvudmäns deltagande i erbjudna omgångar under året.

²⁴ Formativ uppföljning av kvalitetsdialoger med huvudmän, Rapport 2. Skolverket, 2024

²⁵ I omgång 8 och 9.

²⁶ Uppföljning av kvalitetsdialoger 2024 – resultatindikatorer samt övrig uppföljning. Skolverket, 2025.

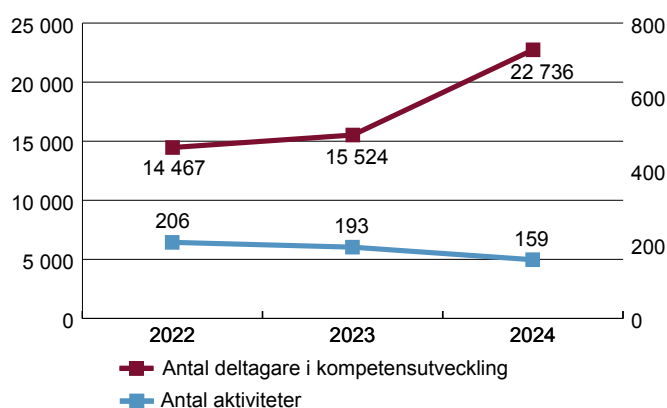
Kompetensutveckling och stödmaterial

Vi erbjuder kompetensutveckling till personal i skolväsendet för att deras kunskap ska öka om hur undervisningen för barn, elever och vuxna med funktionsnedsättning kan göras tillgänglig.

Fler deltog i vår kompetensutveckling

Vårt utbud för kompetensutveckling finns på vår webbplats. Det går att delta i enstaka webinarier, webinarieserier eller i nätbaserade kurser.

Figur 4. Antal anordnade aktiviteter samt antal anmälda deltagare

Källa: Aktivitetsdatabasen

Vi erbjöd färre aktiviteter 2024, men antalet anmälda deltagare fortsatte att öka och låg högt över målvärdet på 15 000. Det bedömer vi som ett gott resultat.

De flesta, 21 554 (13 141, 11 972), deltagarna deltog i webinarier. Vi erbjöd fler platser på webinarierna vilket kan förklara ökningen av antalet deltagare. Vi genomförde också webinarier om anpassade skolformer tillsammans med Skolverket, vilket många var intresserade av.

Under de senaste åren har vi satsat på webinarier i stället för nätbaserade kurser. Det når fler och kräver mindre tid av deltagarna. Antalet deltagare i våra nätbaserade kurser minskade. Under 2024 var det totalt 1 182 (2 383, 2 495) som deltog, vilket kan förklaras av att vi erbjöd färre nätbaserade kurser under 2024.

Vår kompetensutveckling möter deltagares utmaningar och behov

Under 2024 svarade 34 (35) procent på den enkät vi skickar ut till dem som deltagit i våra webinarier. Majoriteten var nöjda, 81 (82) procent uppskattade webinariernas upplägg och 71 (73) procent svarade att webinariet helt eller till stor del kunnat möta deras utmaningar och behov.

Av dem som deltog i våra nätbaserade kurser svarade 46 (52, 61) procent på enkäten. Av de som svarade på enkäten angav 83 (86, 86) procent att kursen helt eller till viss del kunnat möta deras utmaningar och behov, 85 (85, 85) procent anger att kursen helt eller till stor del gav dem nya kunskaper.

Stödmaterial

Som stöd till kompetensutveckling på egen hand eller i grupp erbjuder vi stödmaterial i form av samlingar av texter, filmer och reflektionsfrågor i olika ämnen på vår webbplats. Våra stödmaterial vänder sig till verksamma i skolan och i förskolan.

Antalet användare av våra studiepaket om NPF respektive om ämnesområden ökade under 2024. Studiepaket NPF handlar om autism och adhd och ger ett praktisknära stöd till personal i förskola, grundskola och fritidshem. Studiepaket ämnesområden handlar om att planera och genomföra undervisning i ämnesområden för elever med intellektuell funktionsnedsättning i anpassad grundskola, anpassad gymnasieskola och i komvux som anpassad utbildning.

Under 2024 lanserade vi även nya stödmaterial på webben, bland annat ett om tillgänglig utbildning och ett om blindhet.

Erfarenheter av uppdrag om en översyn av stöd och information (U2023/02135)

Under 2023 inledde SPSM ett utvecklingsarbete för att förbättra kvalitén i vårt stöd på webben. Vi gick igenom både digitala och tryckta stödmaterial och såg bland annat behov av att stärka kopplingen till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Översynen synliggjorde behov av tydligare förvaltning av våra material, samt ledde i vissa fall till beslut om revidering eller avpublicering av material. Vi arbetar med att utveckla vår interna kompetens för att stärka vår förmåga att arbeta utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Vi ingår i ett nätverk som startats mellan skolmyndigheterna i syfte att dela erfarenheter, kunskap och samordna aktiviteter.

Specialpedagogik för lärande

Förnyat uppdrag att svara för genomförandet av fortbildning i specialpedagogik Regeringsuppdrag (U/2019/04371, U2020/06064, U2023/00932 och U2023/02134)

Skolverket och SPSM har ett gemensamt uppdrag att genomföra kompetensutvecklingsinsatsen Specialpedagogik för lärande som handlar om att stärka skolans specialpedagogiska kompetens.

Kompetensutvecklingen bygger på ett kollegialt lärande med stöd av material som samlats i moduler och leds av handledare. Handledarna erbjuds en handledarutbildning. Huvudmän kan söka statsbidrag för sitt deltagande. Under 2024 beviljades 321 huvudmän statsbidrag.

Det finns utbildningsmoduler för följande grupper:

- Förskollärare och annan personal som medverkar i undervisningen i förskolan
- Lärare och förskollärare i förskoleklassen, grundskolan, sameskolan, gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning och utbildning som motsvarar grundskole- eller gymnasieskoleutbildning vid särskilda ungdomshem

- Lärare och annan personal som medverkar i undervisningen i anpassad grundskola, anpassad gymnasieskola och komvux som anpassad utbildning på grundläggande och gymnasial nivå.

Enligt uppgift från Skolverket deltog

- 9 161 lärare och förskolepersonal och 826 handledare under läsåret 23/24 (siffran har justerats efter läsårets slut).
- 10 487 lärare och förskolepersonal och 996 handledare under läsåret 24/25 (uppgift kan justeras efter läsårets slut).

Detta är några exempel på vad vi gjorde tillsammans med Skolverket under 2024:

- Vi tog fram en ny utbildningsmodul: NPF och tillgänglig utbildning. Modulen riktar sig till alla målgrupper i insatsen förutom förskolan.
- Vi tog fram en ny del för förskolan: NPF i en tillgänglig förskola. Delen finns inlagd i de båda tidigare förskolemodulerna.
- Vi publicerade material från 2023 års konferenser - Organisera och utforma undervisning och lärmiljö med fokus på NPF - på Skolverkets webbplats. Materialet innehåller texter, poddavsnitt och filmer.
- Vi hade två uppstartskonferenser för handledare och rektorer inför läsåret 24/25.
- Vi påbörjade arbetet med en uppföljning av insatsen, inför slutrapporten 2025.

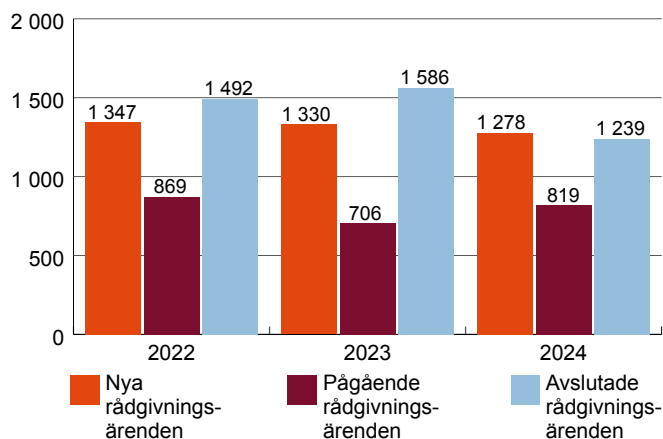
Specialpedagogisk rådgivning

Professionella inom förskola, skola och vuxenutbildning vänder sig till oss för att få stöd i specialpedagogik. Vår rådgivning stärker huvudmännens egen förmåga att skapa förutsättningar för likvärdighet, tillgänglighet och delaktighet för barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättningar.

Skolhuvudmän över hela landet får råd

Vår rådgivning ger stöd till skolor och förskolor att utveckla arbetssätt och lärmiljöer för barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning. Vår rådgivning är oftast digital och mottagarna får ett professionellt stöd oavsett var i landet det behövs. Rådgivningen kan handla om allt från en enskild fråga som kan lösas i ett samtal, till större uppdrag som är övergripande och omfattar flera skolor. Vi ställer alltid frågor för att säkerställa att barn, elever eller studerande blir involverade.

Figur 5. Antal nya, pågående och avslutade specialpedagogiska rådgivningsärenden²⁷

Källa: W3D3

Under 2024 minskade antalet ärenden. Vi nådde inte målet 1 500 nya rådgivningsärenden, men vi hanterade de ärenden som kom in och resultatet bedöms som tillfredsställande. Många av ärendena löste våra rådgivare redan vid den inledande kontakten, andra ledde till mer omfattande insatser.

Skälen till att antalet nya ärenden minskade kan vara flera. De senaste åren har vi utvecklat förebyggande insatser, som till exempel kvalitetsdialoger och kompetensutveckling. Det kan ha påverkat behoven av rådgivning. Ungefär hälften av våra ärenden rör kommunal grundskola. Trots att de flesta skolhuvudmän i Sverige är enskilda, går majoriteten av alla elever i den kommunala grundskolan²⁸ vilket kan förklara att de flesta rådgivningsärenden kommer därifrån.

Rådgivningsärenden som rör en kombination av funktionsnedsättningar är vanligast

Rådgivningsärenden kategoriseras, så långt det är möjligt, utifrån funktionsnedsättning.

²⁷ Ny figur och förändrad redovisning. Det som tidigare år redovisades som pågående ärenden har delats upp i pågående respektive avslutade ärenden. Nya ärenden avser de som kommit in under året, dessa återfinns även som antingen pågående eller avslutade. Jämförelsetal för 2022 och 2023 har räknats om.

²⁸ Elever och skolenheter i grundskolan, Läsåret 2023/24. Skolverkets rapport. 2024, sid 5.

Tabell 1. Den totala andelen frågeställningar i rådgivningsuppdragen kategoriserade utifrån funktionsnedsättningar²⁹

	2022	2023	2024
Antal avslutade rådgivningsärenden	1 492	1 586	1 239
Kategorier	Andel ärenden	Andel ärenden	Andel ärenden
Dövblindhet, kombinerad syn- och hörselnedsättning	3 %	2 %	1 %
Döv eller nedsatt hörsel	2 %	2 %	4 %
Intellectuella funktionsnedsättningar	3 %	3 %	3 %
Kombination av funktionsnedsättningar	28 %	30 %	28 %
Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar	21 %	17 %	21 %
Rörelsenedsättning	2 %	2 %	2 %
Selektiv mutism	–	1 %	2 %
Specifika läs- och skrivsvårigheter	3 %	2 %	2 %
Specifika räkningsvårigheter	1 %	1 %	1 %
Språkstörning	10 %	7 %	5 %
Synnedsättning	14 %	20 %	15 %
Ej möjlig att kategorisera	–	5 %	13 %
Övriga funktionsnedsättningar	2 %	2 %	2 %
Övergripande	11 %	6 %	1 %
Summa procent	100	100	100

Källa: W3D3. Ärenden som inte kategoriserats har exkluderats ur den procentuella fördelningen. Myndigheten har infört nya begrepp på kategorier under 2023, vilket förklarar att inga data finns för dessa under 2022. De kategorier där utfallet skulle redovisats som noll för samtliga tre år exkluderas från tabellen.

De flesta rådgivningsärenden gäller en kombination av funktionsnedsättningar, även om andelen är aningen mindre än föregående år. Det är komplexa ärenden och fler än hälften innefattar neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, NPF. Andra funktionsnedsättningar som är vanligt förekommande i kombinationer är synnedsättning, språkstörning samt intellektuell funktionsnedsättning.

Ärenden som rör NPF utgör sammantaget den största mängden ärenden, både i kombinationer och som en enskild funktionsnedsättning där den är den största kategorin.

Vi ser att den stora mängden ärenden inom kategorin NPF speglar utvecklingen i samhället. En granskning från Skolinspektionen visar att två av tre granskade skolor behöver utveckla sitt arbete för att säkerställa att undervisningen är pedagogiskt tillgänglig för elever med neuropsykiatriska svårigheter.³⁰ Skolverket rapporterar även om brister i grundskolors hantering av extra anpassningar och särskilt stöd, där insatser ofta är otillräckliga

eller sätts in för sent. Särskilt för elever med NPF krävs det att skolor anpassar sitt stöd till elevens individuella behov för att uppfylla sitt kompensatoriska uppdrag.³¹

Diskrimineringsombudsmannens statistik under perioden 2015–2023 visar en kraftig ökning av anmälningar inom utbildningsområdet. En majoritet av anmälningarna har koppling till funktionsnedsättning och grundskolan.³² Anmälningarna handlar främst om elever med NPF och rör ofta bristande stöd eller nekad tillgång till skola eller undervisning.³³

De rådgivningsärenden som rör synnedsättning har minskat något, den höga andelen ärenden under 2023 var delvis en effekt av ett förändrat arbetssätt. Ärenden om språkstörning har minskat som enskild kategori men är fortsatt vanlig i kombination med annan funktionsnedsättning.

Kategorin av ärenden om dövblindhet, kombinerad syn- och hörselnedsättning har minskat något de senaste åren.

29 Förändrad redovisning där statistiken bygger på avslutade ärenden istället för pågående ärenden. Jämförelsetal för 2022 och 2023 har räknats om.

30 Skolors arbete för en tillgänglig lärmiljö för elever med neuropsykiatriska svårigheter. Skolinspektionens rapport. 2023, sid 7.

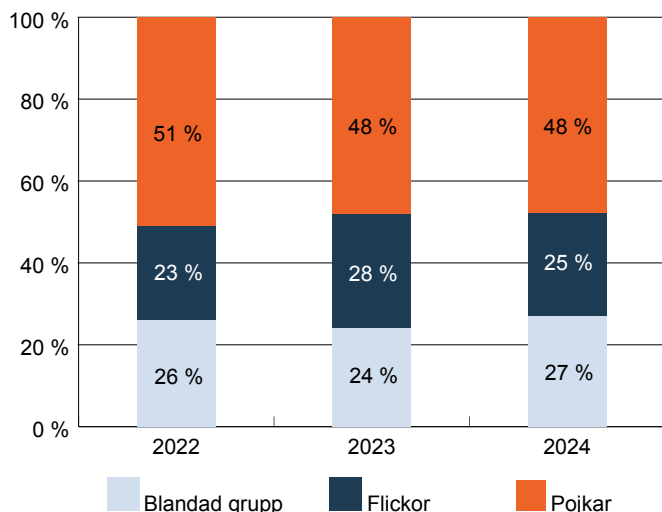
31 Skolgången för elever med slutbetyg F. Skolverkets rapport. 2024, sid 11, 17.

32 Statistik 2015–2023 Statistik över anmälningar som inkom till Diskrimineringsombudsmannen 2015–2023. Diskrimineringsombudsmannen (DO). Rapport. 2024, sid 42–45.

33 Diskriminering som har samband med funktionsnedsättning i skolan. Diskrimineringsombudsmannen (DO). Kortanalys. 2023, sid 14–19.

Fler rådgivningsärenden rör pojkar än flickor

Figur 6. Andel avslutade rådgivningsärenden fördelade på kön³⁴

Källa: W3D3. Ärenden som inte kategoriserats har exkluderats ur den procentuella fördelningen.

Nästan hälften av alla ärenden under 2024 gällde pojkar. Pojkar har även tidigare år varit den största gruppen och fördelningen mellan könen skiljer sig endast marginellt över åren.

Eftersom de flesta av våra ärenden avser grundskola och NPF, får det en stor påverkan på fördelningen mellan pojkar och flickor.

De största grupperna inom NPF är adhd och autism. Det är fler pojkar än flickor som får diagnosen adhd under barndomen. Enligt Socialstyrelsens statistik ökar andelen flickor högre upp i åldrarna och skillnaden jämnas ut.³⁵ Även autism upptäcks senare hos flickor än för pojkar.³⁶

För både flickor och pojkar var kategorin Kombination av funktionsnedsättning, vanligast. Synnedsättning var vanligare i ärenden som rör flickor och NPF var vanligare i ärenden som rör pojkar.

Ärenden i kategorin Selektiv mutism gällde främst flickor. Men det var ett så litet antal att det inte hade någon påverkan på fördelningen mellan flickor och pojkar i stort. Det är något vanligare med selektiv mutism hos flickor än pojkar.³⁷

Verksamheterna är nöjda med vår rådgivning

Vi följer upp och utvärderar vår rådgivning kontinuerligt. Under 2024 fick 444 verksamheter som tog del av vårt stöd en enkät om rådgivningen. Av dessa besvarade 165 enkäten, det vill säga 37 (20, 19) procent vilket är en ökning från tidigare år.³⁸

Av dem som svarade var 87 (87, 85) procent nöjda. Det överträffar vårt målvärde och vi bedömer att resultatet är gott. Responsen i fritextsvaren visade också att de flesta var nöjda. En majoritet av verksamheterna 92 (97,93) procent,³⁹ svarade att de har ökat kunskapen om hur man utvecklar lärmiljön för ökad tillgänglighet och delaktighet. Respondenterna uppgav att de blev bättre på att göra anpassningar och att de fått mer kunskap om aktuella funktionsnedsättningar.⁴⁰

Efter rådgivningen upplevde 80 (88, 88) procent av verksamheterna en förändring för grupper av barn eller elever. 88 (90, 92) procent⁴¹ upplevde en förändring för enskilda barn eller elever.

Svaren i fritextfältet visade att verksamheterna gjort anpassningar och förändrat sina arbetssätt på ett sätt som utvecklade lärmiljön. Svaren visade också att de inkluderade eleverna mer.

På frågan om vilka förutsättningar verksamheten har för att ta emot stödet från SPSM, upplevde flera respondenter brist på ekonomiska förutsättningar. Det fanns också upplevda brister i samarbeten, bland annat mellan skolenhet och huvudman.⁴²

34 Förändrad redovisning där statistiken bygger på avslutade ärenden istället för pågående ärenden. Jämförelsetal för 2022 och 2023 har räknats om.

35 Diagnostik och läkemedelsbehandling vid adhd. Socialstyrelsen. Rapport. 2023, sid 15.

36 Lundin Remnélius.K. Female autism phenotypes: Sex/gender differences in functioning, camouflaging, and eating problems. Karolinska Institutet. Stockholm. 2023, Sid. 57

37 Göteborgs universitet, "Selektiv Mutism," Gillbergcentrum, hämtad 9 december 2024, från <https://www.gu.se/gnc/selektiv-mutism>.

38 Avrapportering av effektvärderingen till Rådgivningsavdelningen för hela 2024. SPSM. Rapport 2025, sid 1.

39 Justering har gjorts i analysen, där vi från 2024 räknar in även de som svarat "i viss utsträckning". Jämförelsetal för 2022 samt 2023 har räknats om.

40 Avrapportering av effektvärderingen till Rådgivningsavdelningen för hela 2024. SPSM. Rapport 2025, sid 3-5.

41 Justering har gjorts i analysen, där vi från 2024 räknar in även de som svarat "i viss utsträckning". Jämförelsetal för 2022 samt 2023 har räknats om.

42 Avrapportering av effektvärderingen till Rådgivningsavdelningen för hela 2024. SPSM. Rapport 2025 sid 5-6.

Vi ger förskolor, skolor och huvudmän stöd till att utveckla sitt elevhälsoarbete

Förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbete möjliggör tidiga insatser och ett stöd av högre kvalitet. Därför har vi förstärkt vårt stöd och vår rådgivning under året.

Sarah Neuman och Erica Sjöberg är rådgivare i Stockholm.

”Skolor och huvudmän som skickar in en förfrågan om rådgivning kan få stöd för att utveckla sitt elevhälsoarbete” berättar Sarah Neuman.

– Vi börjar alltid med att sätta oss in i aktuell verksamhets situation. Sedan ger vi råd, stöd och kompetensutveckling utifrån behov”, förklarar Erica Sjöberg.

”Det finns också möjlighet för verksamheter att arbeta själv med att utveckla sitt elevhälsoarbete utifrån stödet på vår webb” menar Sarah Neuman.

Under 2024 lanserade vi webbmaterialet Att höja skolans elevhälsokompetens. Det bygger på erfarenheter och forskning och ger en steg-för-steg-guide för att utveckla ett tvärprofessionellt arbetssätt som blir förebyggande och hälsofrämjande. De verksamheter som vill ha fördjupning och utbyta erfarenheter med kollegor kan delta i våra webinarier om elevhälsoarbete.

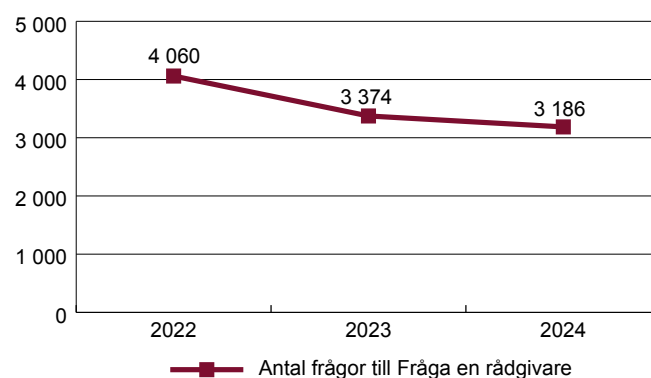
Erica Sjöberg och Sarah Neuman

Foto: Marita Forsberg

Fråga en rådgivare

Fråga en rådgivare är en tjänst som innebär att våra rådgivare svarar på frågor som kommer in via telefon och webbformulär. Tjänsten vänder sig i första hand till personer som arbetar inom utbildning. Svaren vi ger utgår från relevant forskning och sakkunskap. Under hösten utökade vi telefontiderna för att göra tjänsten mer tillgänglig.

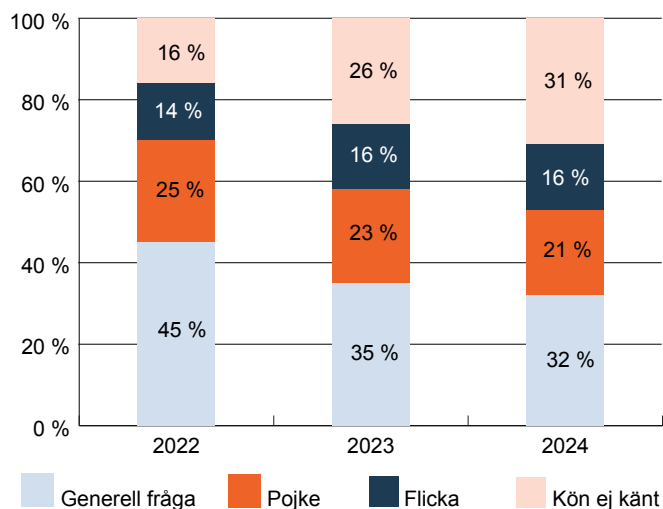
Figur 7. Antal frågor till Fråga en rådgivare

Källa: Servicedesk Plus och CRM dynamics

Under året minskade antalet frågor till Fråga en rådgivare och vi nådde inte målvärdet på 3 900 frågor. Vi bedömer att resultatet är tillfredsställande. Ett skäl till att antalet frågor har minskat sedan 2022 kan vara att innehållet på vår webbplats har förtydligats och att vårt kontaktcenter numera hanterar en del av de frågor som tidigare besvarades av Fråga en rådgivare.

De flesta frågorna handlade om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, NPF. Det har länge varit den största kategorin av frågor, fler än var femte fråga handlade om det. En annan vanlig kategori är frågor om läs- och skrivsvårigheter. Frågor om dövblindhet och förvärvad hjärnskada är exempel på frågor som ställs mer sällan. De som vände sig till Fråga en rådgivare var främst specialpedagoger, pedagoger och vårdnadshavare. Majoriteten av frågorna gällde extra anpassningar och särskilt stöd. De flesta frågorna berörde kommunal grundskola.

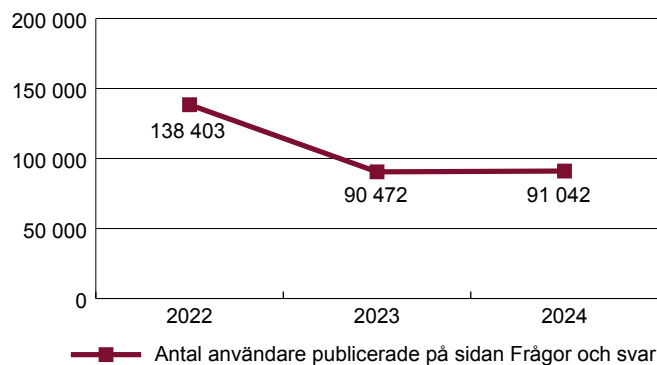
Figur 8. Andel frågor till Fråga en rådgivare, fördelade på kön

Källa: Servicedesk plus och CRM dynamics

De frågor som har kategoriserats som Generell fråga, var övergripande och kön var inte relevant. Kategorin Kön ej känt, gäller ärenden där frågeställaren inte specificerade om frågan gällde en pojke eller flicka. I de fall kön angavs gällde det oftare pojkar än flickor, liksom i våra rådgivningsärenden. Det är främst vårdnadshavare som väljer att ange om frågan gäller en pojke eller flicka.

Frågor och svar

På vår webbplats har vi en informationssida med vanligt förekommande frågor. Här kan man söka bland tidigare besvarade frågor om specifika funktionsnedsättningar eller våra stöd och tjänster. Samtliga frågor och svar uppdateras löpande av sakkunniga när det sker förändringar i läroplaner eller i forskningsläget.

Figur 9. Antal användare på sidan Frågor och svar på SPSM:s externa webb

Källa: Siteimprove

Antalet användare var lägre än det uppsatta målvärdet. Utfallet bedöms som ej tillfredsställande, men ligger i linje med resultatet föregående år. Att vi inte når målvärdet kan delvis förklaras av ett omfattande utvecklingsarbete på myndighetens webbplats under 2023. För att underlätta för användarna samlades flera frågeställningar inom respektive sakområde, vilket gjorde det enklare att hitta svar. I samband med detta togs mer än två tredjedelar av sidorna bort, vilket minskade antalet sökresultat och det kan ha påverkat antalet användare negativt.

De vanligaste frågorna som användarna sökte svar på handlade om metoder vid läs- och skrivsvårigheter, skillnader mellan olika typer av språkstörning och om vem som har rätt att göra en dyslexiutredning.

Resurscenter gör specialpedagogiska utredningar

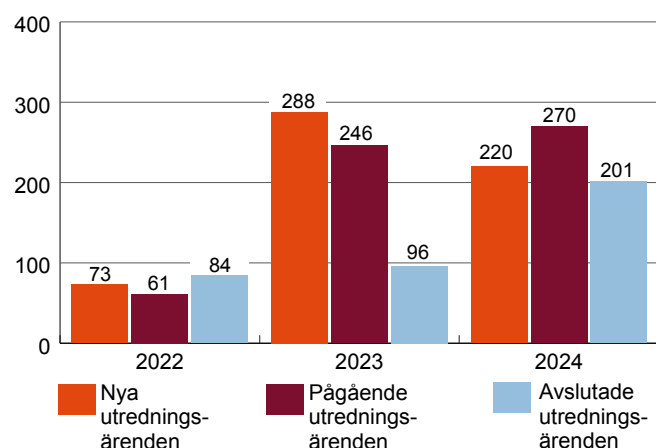
När en skola behöver ett fördjupat stöd kring ett barn eller en elev kan våra olika resurscenter göra en specialpedagogisk utredning för barn och elever

- med dövblindhet
- med synnedsättning eller blindhet med eller utan ytterligare funktionsnedsättning
- som är döva eller har en hörselnedsättning i kombination med intellektuell funktionsnedsättning
- med grav språkstörning.

Flest utredningar på resurscenter syn

I en specialpedagogisk utredning kartlägger vi lärmiljön, undervisningen och individuella faktorer hos barnet eller eleven i samverkan med rektor. Barn och elever är på olika sätt delaktiga i den specialpedagogiska utredningen och ges möjlighet att påverka sin lärmiljö. När den specialpedagogiska utredningen är genomförd får barnet en egen rapport, ett elevbrev, med information som är anpassad till barnets ålder och utvecklingsnivå. I brevet beskriver vi vad som hände under den specialpedagogiska utredningen och de styrkor barnet eller eleven har samt ger råd om vilket stöd de behöver i skolan. Vi informerar även lärare, skolpersonal och vårdnadshavare.

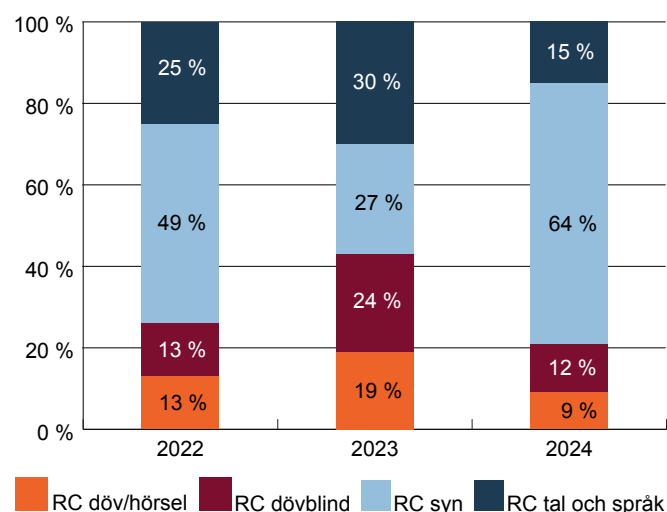
Figur 10. Antal nya, pågående och avslutade ärenden med specialpedagogisk utredning⁴³

Källa: W3D3

Antalet avslutade utredningsärenden fördubblades 2024 jämfört med föregående år. Det kan förklaras av att vi förändrade vårt arbetssätt under 2023. En större mängd synärenden flyttades över från rådgivningsprocessen till utredningsprocessen. Det ledde till fler ärenden under just 2023. Nu läggs ärenden till utredningsprocessen mer kontinuerligt och inflödet har därför sjunkit något under 2024. I 180 (193, 42⁴⁴) ärenden togs beslut om utredning, vilket är långt över vårt målvärde och bedöms som ett gott resultat.

Figur 11. Andel avslutade utredningsärenden fördelat per resurscenter⁴⁵

Källa: W3D3

43 Ny figur och förändrad redovisning. Det som tidigare år redovisades som pågående ärenden har delats upp i pågående respektive avslutade ärenden. Nya ärenden avser de som kommit in under året, dessa återfinns även som antingen pågående eller avslutade. Jämförelsetal för 2022 och 2023 har räknats om.

44 Siffran har rättats på grund av ett skrivfel i årsredovisning 2023.

45 Ny figur och förändrad redovisning där statistiken bygger på avslutade ärenden istället för pågående ärenden. Jämförelsetal för 2022 och 2023 har räknats om.

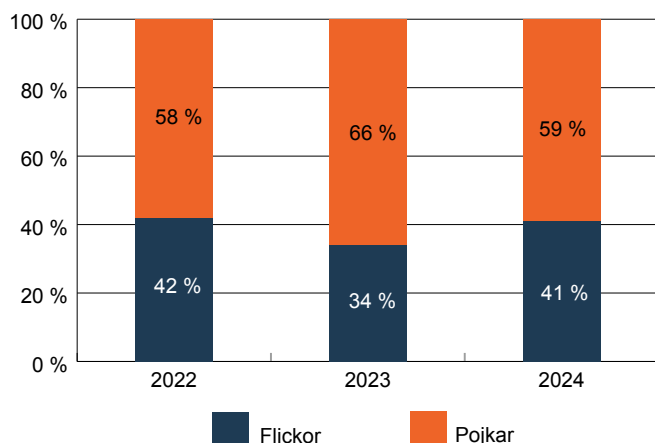
Majoriteten av alla ärenden 2024 handlade om synnedsättning trots att funktionsnedsättningen är ovanligare än till exempel grav språkstörning. Att synärenden är vanligare beror sannolikt på att kunskapen om pedagogiska metoder för elever med synnedsättning är mycket begränsad i förskolor och skolor, särskilt när eleven har någon ytterligare funktionsnedsättning.⁴⁶

Sedan 2023 arbetar vi på ett nytt sätt med stöd som gäller elever som läser punktskrift. Vi genomför en utredning och ger sen stöd löpande. Rektor och skolan kan återkomma flera gånger för att få hjälp att anpassa undervisningen. Det nya arbetssättet ledde till många ärenden och det fick också stor effekt på antalet avslutade ärenden under 2024.

Majoriteten av de specialpedagogiska utredningarna gäller barn och elever i grundskolan.

Majoriteten av utredningarna rör pojkar

Figur 12. Avslutade utredningsärenden fördelat på kön⁴⁷

Källa: W3D3.

Precis som föregående år rörde majoriteten av alla utredningsärenden pojkar. Andelen pojkar var som störst inom Resurscenter dövblind. Även på övriga resurscenter var andelen pojkar större än andelen flickor. Fördelningen kan förklaras av att en större andel pojkar än flickor får särskilt stöd i skolan. En specialpedagogisk utredning

ligger ofta till grund för särskilt stöd, och därför är det rimligt att anta att fler pojkar utreds. Enligt Skolverkets statistik för läsåret 23/24 hade 7,6 procent av pojkarna i grundskolan ett åtgärdsprogram, medan motsvarande andel för flickor var 4,8 procent.⁴⁸

Skolans upplevelser av genomförd utredning

Under 2024 intervjuade vi skolpersonal om deras upplevelser av våra specialpedagogiska utredningar. Tio personer berättade om sina erfarenheter. De tyckte att kommunikationen var tydlig under utredningens gång, att mötena var välplanerade och att de fick ett professionellt bemötande. De såg också värdet av att både skolpersonal och eleven var delaktiga i utredningen eftersom det ger förutsättningar för samsyn och ett bättre stöd. De lyfte också behovet av en tydligare vägledning om hur rekommendationerna ska implementeras och ett efterfrågade ett mer kontinuerligt stöd efter avslutad utredning.⁴⁹

Elever med svår synnedsättning eller blindhet får utbildning i punktskrift

Punktskrift är ett taktilt läs- och skriftspråk som används av personer med svår synnedsättning eller blindhet. Att kunna läsa punktskrift ökar möjligheterna till kommunikation och utbildning. Det är ungefär tio elever per årskurs som läser punktskrift.⁵⁰ Kunskapen om punktskrift och hur man undervisar i punktskrift är begränsad i skolor och förskolor eftersom målgruppen är liten. Därför tillhandahåller vi utbildning för barn och elever med svår synnedsättning eller blindhet. Under utbildningen får de använda sig av punktskrift och utveckla sin studieteknik tillsammans med andra elever.

Vi utbildar även lärare och annan skolpersonal för att de i sin tur ska kunna lära ut punktskrift till barn och elever med svår synnedsättning eller blindhet.

46 Att främja delaktighet och lärande hos barn och elever med synnedsättning. SPSM 2022, sid. 29.

47 Förändrad redovisning där statistiken bygger på avslutade ärenden istället för pågående ärenden. Jämförelsetal för 2022 och 2023 har räknats om.

48 Särskilt stöd i grundskolan. Skolverket läsåret 2023/24, sid 9.

49 Kartläggning av hur skolpersonal upplever insatsen specialpedagogisk utredning. SPSM 2024, sid 2-4, 7.

50 Elever med punktskrift som läsmedium: Allmänna råd till skolhuvudmän och rektorer. SPSM 2014, sid. 11.

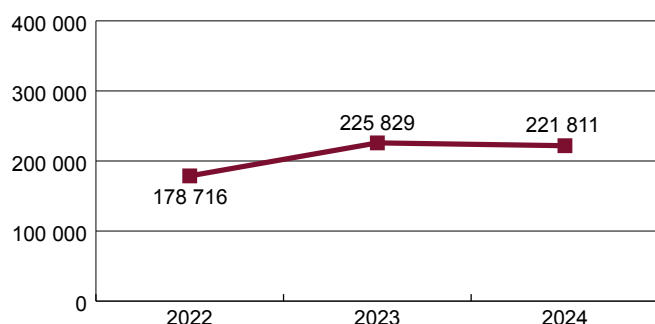
Läromedel och lärverktyg

Vi informerar om vilka läromedel som finns för barn, elever och vuxna med funktionsnedsättning och hur man kan använda dem. Vi ger också rådgivning och ekonomiskt stöd till andras läromedelsproduktion. Dessutom anpassar vi samt utvecklar och producerar läromedel som inte finns på den kommersiella marknaden.

Informera om tillgången till läromedel via Hitta läromedel

Hitta läromedel, är en söktjänst för pedagoger om läromedel för specialpedagogiska ändamål. Våra rådgivare gör urvalet och beskriver läromedlen. I söktjänsten kan man läsa förlagets beskrivning av läromedlet och vår beskrivning om vad som gör läromedlet tillgängligt.

Figur 13. Antal användare av Hitta läromedel⁵¹

Källa: Siteimprove

Antalet användare av Hitta läromedel minskade något under 2024 men låg över målvärdet på 220 000 användare. Resultatet bedöms som gott.

Inspirationssidorna i tjänsten presenterar exempel på läromedel, lärverktyg och lärarlitteratur för olika ämnen, områden och skolformer. Under året utvecklade vi dessa sidor tillsammans med sakkunniga för att de skulle passa användarnas behov bättre. Det är välbesökta sidor och de inspirationssidor som hade flest antal besök är sidorna Tecken som stöd i förskolan och Anpassad grundskola år 1–3 ämnen.

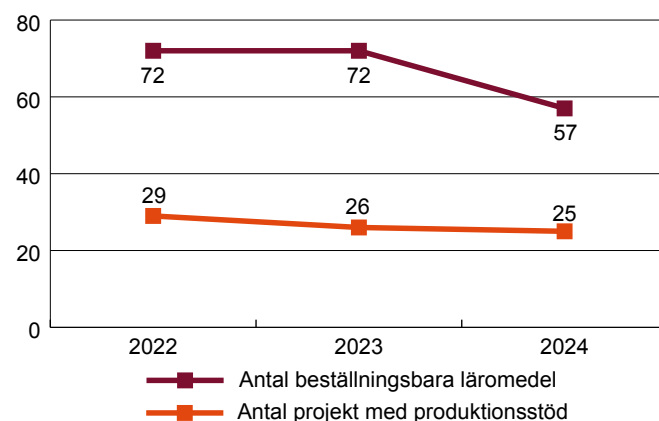
Främja tillgången till läromedel genom produktionsstöd

Vi ger både rådgivning och ekonomiskt stöd till läromedelsproduktion.

Vår rådgivning kan handla om att vi beskriver våra målgrupps behov för läromedelsförlag och förklarar hur man gör läromedel tillgängliga för många, till exempel genom universell utformning.

Läromedelsproducenter kan också få produktionsstöd från oss. Produktionsstödet är ett ekonomiskt stöd som kan ges till produktion av läroböcker, andra läromedel och lärarhandledningar i ämnen och ämnesområden där det råder brist. Ett projekt kan pågå under flera år och generera ett eller flera färdiga läromedel. De medel som fördelas varierar från år till år beroende på antalet ansökningar från läromedelsproducenter och ekonomiskt utrymme i budget.

Figur 14. Antal projekt och antal beställningsbara läromedel utvecklade genom produktionsstöd

Källa: W3D3

Under 2024 fördelades 13 043 (7 726, 14 023) tkr i ekonomiskt stöd till 25 olika projekt. Projekten resulterade under året i totalt 57 utvecklade

⁵¹ Data saknas för en period om cirka tre veckor pga. ett tekniskt fel i uppföljningsverktyget som medförde att besöken inte registrerades.

och beställningsbara läromedel. Både antalet projekt och antalet beställningsbara läromedel minskade något jämfört med föregående år, samtidigt som fördelat ekonomiskt stöd ökade.

Under 2022 och 2023 var det både färre ansökningar och färre beviljade ansökningar om produktionsstöd. Då ett beviljat produktionsstöd ofta sträcker sig över flera år, påverkas antalet projekt och utbetalt produktionsstöd även åren efter beviljandet.

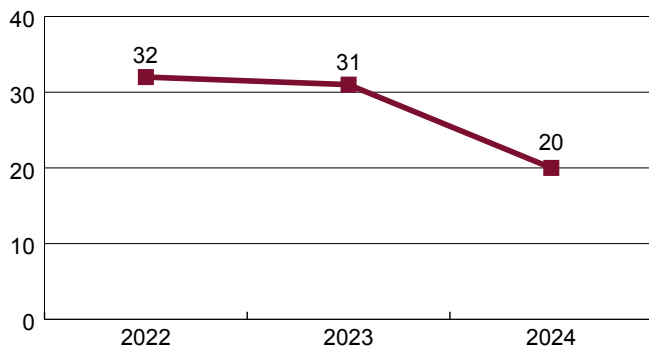
Främja tillgången till läromedel och lärverktyg genom att producera och anpassa själva

Vi utvecklar läromedel som den kommersiella marknaden inte tillgodoser. Vi tillgängliggör, bearbetar och anpassar förlagsutgivna läromedel för att ge elever tillgång till tillgängliga läromedel.

För att ta ställning till vilka läromedel vi ska producera utgår vi bland annat från de önskemål vi får in från pedagoger. Vi arrangerar bland annat fokusgrupper för att samla in behoven. Därefter prioriterar vi efter de skolformer, ämnen och ämnesområden som har flest och störst behov. Många gånger kan vi utforma läromedlen så att de passar för fler än en målgrupp.

Vi utvecklar även de läromedel och lärverktyg som vi har förlagsrätt till. Det kan vara tryckt, digitalt eller laborativt material som eleven kan använda direkt eller ett klassrumsnära material till pedagoger.

Figur 15. Antal egenutvecklade produkter

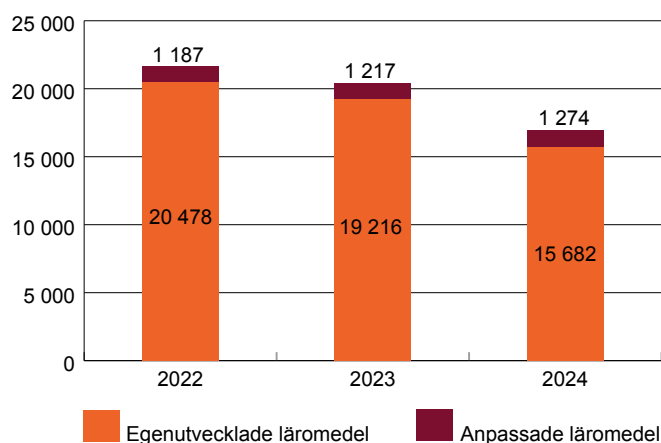
Källa: UBW

Antalet egenutvecklade produkter minskade under 2024, vilket delvis beror på att vi prioriterade vidareutveckling och förvaltning av våra befintliga digitala läromedel. Vi har även lagt fokus på

andra viktiga områden, såsom att utveckla lektionstips. Läromedlen och lärverktygen kan skilja sig åt i antal, komplexitet och omfång mellan olika år.

Vi utvecklade flest läromedel till elever i anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola.

Figur 16. Antal sålda läromedel

Källa: UBW

Antalet sålda anpassade läromedel ligger i linje med tidigare år och över målvärdet på 1 191. Resultatet bedöms som gott. Försäljningen av egenutvecklade läromedel sjönk i jämförelse med föregående år. Resultatet är ej tillfredsställande. En orsak var att vi under året avslutade ett samarbete med en kund som tidigare haft en stor del av våra produkter i sitt sortiment för vidare försäljning.

Under 2024 utvecklade vi en ny modell och tjänst för försäljning och distribution. I november lanserades tjänsten Digitala samlingen. I den nya tjänsten får användare tillgång till hela SPSM:s utbud av digitala läromedel och verktyg genom en licens.

Läromedel och lärverktyg för elever med hörselnedsättning

Vi bidrar till att elever med hörselnedsättning får tillgång till läromedel på svenskt teckenspråk. Under 2024 tog vi fram ett läromedel i ämnet slöjd.

SPSM play utökades 2024 med 34 (18, 144) filmer. Tjänsten innehåller totalt 515 (487, 472) teckenspråkiga filmer med valbar undertextning och tal. Filmer avpubliceras löpande när de inte längre bedöms aktuella och relevanta.

Användare av våra digitala teckenspråkiga produkter ökade under året. Under 2024 var det 60 591 (56 003, 48 862) som använde våra teckenspråkiga produkter. Vi tror att ökningen beror på den marknadsföring som gjordes under året. Vi har en Facebooksida som heter SPSM Svenskt teckenspråk där vi marknadsförde våra teckenspråkiga läromedel under året.

Besökarna använde främst SPSM play och våra digitala webbprodukter som Teckenspråk online, 123ABC och Memory.

Läromedel och lärverktyg för elever med synnedsättning

Vi bearbetar förlagsutgivna läromedel för elever med svår synnedsättning eller blindhet så att de kan använda samma läromedel som sina klasskamrater. Vi anpassar även nationella prov, bedömningsstöd och kartläggningsmaterial för elever som läser punktskrift.

De pedagogiskt anpassade läromedel som vi producerar gör det möjligt för den punktskriftsläsande eleven att vara delaktig i undervisningen och att nå målen för sin utbildning. Pedagogisk anpassning av läromedel för elever med synnedsättning eller blindhet innebär att läromedels struktur, texter och bilder bearbetas för taktilläsning.

Läromedlen produceras i tryckt punktskrift eller i digitala format för läsning på punktskriftsskärm. Bilder och grafiskt material i läromedlen får bildbeskrivningar eller produceras som taktila svällpappersbilder.

Under 2024 anpassade vi 123 (154, 167) läromedel, vilket är en minskning. Anpassningar av läromedel för punktskriftsläsande elever är resurskrävande och kräver teknisk precision. Samtidigt innebär förändringar i läroplaner att många titlar måste revideras eller nyutvecklas. För att kunna fortsätta göra anpassningar av hög kvalitet infördes under 2024 ett nytt arbetssätt med en stramare tolkning av riktlinjerna för vilka läromedel som ska anpassas. Om ett likvärdigt läromedel redan finns anpassat hänvisar myndigheten skolorna till det befintliga utbudet. Detta arbetssätt säkerställer att elever får tillgång till tillgängliga läromedel snabbare och möjliggör en mer effektiv användning av myndighetens resur-

ser. Som ett resultat av detta har därför antalet anpassade läromedel minskat.

Under 2024 utvecklade vi Räkna med punkt, som är ett läromedel i matematik för elever som ska lära sig att läsa och skriva siffror och tal med punktskrift.

Vi deltog i ett utvecklingsprojekt för att göra digital matematik mer tillgänglig för användare av skärmläsare och punktskriftsskärmar. Projektet drivs av Myndigheten för tillgängliga medel (MTM) och SPSM i samarbete med liknande myndigheter i Norden. Första leveransen gällde svensk talsyntes, och under 2024 påbörjades arbetet med punktskrift. Målet är att matematik ska kunna återges på nordiska språk.

Läromedel och lärverktyg för elever med andra funktionsnedsättningar

Under året utvecklade vi flera tryckta läromedel för elever i anpassade grundskolor. Vi har också utvecklat ett digitalt lärverktyg. Under 2024 lanserades Mattegeneratoren, som gör det möjligt för lärare att snabbt skapa skraddarsydda matteövningar för en klass eller till enskilda elever.

Webbsidan Inspiration ämnesområden inom anpassad grundskola, ger lektionstips för undervisning inom anpassade grundskolor. Den hade 96 548 (81 742, 43 596) användare under 2024.

Pictogram, Ritade tecken och Bliss

Vårt bildstöd består av tjänsterna Pictogram, Ritade tecken och Bliss online.

Tjänsten Pictogram innehåller bilder, pictogram, som kan användas till ett visuellt språk utvecklat för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Varje pictogram står för ett ord eller ett begrepp. Ritade tecken innehåller bilder av tecken i svenskt teckenspråk. Tjänsterna ger stöd för kommunikation och inläring genom att användare kan använda bildstöden enskilt eller skapa pedagogiska material.

Bliss är ett symbolspråk som används av elever som behöver alternativ och kompletterande kommunikation (AKK). Bliss kan användas genom vår webbtjänst Bliss online som är ett pedagogiskt verktyg för användning inom skola och utbildning.

Statsbidrag

Vi fördelar statsbidrag både till individer och till utbildningsanordnare. Bidragen ska möjliggöra och underlätta studier för personer med funktionsnedsättning och i vissa fall för deras anhöriga. Vi fördelar bidrag inom ramen för de fem anslag som presenteras i tabellen nedan.

Tabell 2. Statsbidrag. Ansökt och förbrukat bidrag per anslag under de senaste tre åren

Anslag, tkr		2022		2023		2024	
		Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp
Bidrag till kostnader vid viss föräldrautbildning i teckenspråk/Statsbidrag till utbildning (15:1:5 ap 4.1) ⁵²	Ansökt	6	18 684	5	14 919	4	15 992
	Utfall	5	12 296	5	13 710	4	12 340
Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan/omvårdnadsinsatser (16:1:6 ap 1)	Ansökt	4	63 904	4	66 971	4	66 661
	Utfall	4	63 538	4	61 725	4	60 527
Särskilda insatser inom skolområdet (16:1:14 ap 1) Innefattar bidrag till utbildningsanordnare avseende regionala utbildningsinsatser, särskild undervisning på sjukhus, utvecklingsprojekt, mellanår för elever med grav synnedsättning och anpassade lärmiljöer som del av särskilt stöd.	Ansökt	1 204	1 168 297	642	684 010	505	607 915
	Utfall	225	202 909	240	218 841	166	198 507
Bidrag till vissa studier (16:1:16 ap 1) Innefattar bidrag till studerande inom folkbildningen och kommunal vuxenutbildning samt till elever inom komvux som anpassad utbildning.	Ansökt	402	25 509	369	24 187	340	18 988
	Utfall	384	10 011	287	10 746	269	11 028
Särskilt utbildningsstöd (17:14:4 ap 1) Innefattar bidrag till folkhögskolor, universitet och högskola samt bidrag till synskadades riksförbund för att underlätta studier för personer med funktionshinder.	Ansökt	146	233 744	146	246 309 ⁵³	146	251 384
	Utfall	146	202 150	146	202 146	146	202 417
Totalt ansökt		1 762	1 510 138	1 166	1 036 396	999	960 940
Totalt utfall		764	490 904	682	507 168⁵⁴	589	484 819

Under 2024 minskade antalet beviljade ansökningar och utbetalt statsbidrag. Anledningen är främst att vi under 2024 hade mindre i anslag att bevilja till bidraget till anpassade lärmiljöer (inom anslaget särskilda insatser). Det har sedan införandet av bidraget 2022 sökts i hög utsträckning, även om ansökningarna minskat under de senaste två åren. Under 2023 fick vi ett tillfälligt tillskott i anslaget för att möta det höga söktrycket och vi kunde bevilja fler ansökningar just det året.

Varje år kommer det in ansökningar om mer statsbidrag än vi kan betala ut. De flesta bidrag fördelas till samma grupper av utbildningsanordnare och huvudmän år efter år. Flera av våra bidrag riktar sig till vuxenutbildning, och därför har nästan hälften av totalt utbetalt statsbidrag gått dit.

52 AP 4.2 och ap. 5 administreras och handläggs av CSN.

53 Siffran har rättats på grund av ett skrivfel i årsredovisning 2023.

54 Siffran har rättats på grund av ett skrivfel i årsredovisning 2023.

Bidrag till kostnader vid viss föräldrautbildning i teckenspråk, Statsbidrag till utbildning

Vi beviljar bidrag till utbildningsanordnare som bedriver teckenspråksutbildning för vissa föräldrar. Centrala studiestödsnämnden, CSN, administrerar enskilda bidrag till de föräldrar som deltar. Teckenspråksutbildningen stärker föräldrars möjligheter att kommunicera med sina barn som använder teckenspråk.

Under 2024 bedrev 4 (5, 5) anordnare teckenspråksutbildningen och 296 (301, 326) föräldrar deltog i utbildningen och läste sammanlagt 7 771 (8 356, 8 221) kurstimmar. De flesta föräldrar som deltog i teckenspråksutbildning under 2024 var kvinnor, 61 (63, 62) procent.

Under året följde vi upp deltagartrender inom teckenspråksutbildningen för föräldrar. Av uppföljningen framgår att antalet deltagande föräldrar och deltagartimmar minskat avsevärt sedan pandemin, även om en viss återhämtning skett. Uppföljningen visar även att de flesta deltagare deltog högst 20 timmar eller färre per år och att de deltagare som deltog många timmar per år har minskat över tid.

Mellan åren 2019 och 2024 minskade antalet deltagartimmar med cirka en tredjedel.

Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan för omvårdnadsinsatser

Vi beviljar statsbidrag och administrerar ersättning till insatser på de riksgymnasier för rörelsehindrade, som finns på fyra olika orter i Sverige. Statsbidraget och ersättningen finansierar omvårdnadsinsatser som habilitering och anpassat elevhemsboende. Det gör det möjligt för elever med svåra rörelsenedsättningar att studera på gymnasiet.

Samtliga fyra huvudmän för omvårdnadsinsatser fick bidrag till att tillhandahålla habilitering och elevhem. Vid början av läsåret 24/25 gick 99 (92, 106) elever utbildningen och fick habilitering, vilket är en ökning jämfört med året innan. Av dessa elever bodde 39 (41, 43) på elevhem.

Det var en mindre andel kvinnor än män som gick utbildningen och fick habilitering, andelen var 39 (40, 37) procent i början av läsåret 24/25. Andelen kvinnor var också aningen mindre på elevhemmen, 46 (44, 42) procent. Vi vet inte varför fler män går utbildningen och tar del av omvårdnadsinsatserna. Elevantalet är lågt och ett fåtal elever gör stor skillnad i procent.

Under 2024 genomförde vi en enkätundersökning för att få elevernas åsikter om omvårdnadsinsatserna. Svarsfrekvensen för habiliteringen var 79 procent och för elevhemmet 95 procent.⁵⁵

Resultatet visade att eleverna generellt var väldigt nöjda med både habilitering och elevhem. Eleverna var särskilt nöjda med bemötandet från personalen på habiliteringen och tyckte att de var lätta att komma i kontakt med. På elevhemmet var eleverna mest positiva till att de fick det stöd som de behövde och att de visste vart de kan vända sig med sina synpunkter. De uppger också att de trivs med andra elever på elevhemmet. Majoriteten av eleverna tyckte att de kunde röra sig fritt inom lokalerna på både habilitering och i elevhem.

Enkätens resultat visade också områden som kunde förbättras. Det varierade något mellan de olika huvudmännen. Flera elever tyckte att fritidsaktiviteterna kunde förbättras och några tyckte att det var för kallt på elevhemmet. Svaren skiljer sig inte nämnvärt utifrån kön eller årskurs.⁵⁶

Särskilda insatser inom skolområdet

Anslaget finansierar särskild undervisning på sjukhus, regionala utbildningsinsatser och särskilt anordnad utbildning för ungdomar med svår synnedsättning (mellanåret). Anslaget finansierar också utvecklingsprojekt samt ett bidrag till anpassade lärmiljöer som del av särskilt stöd.

Särskild undervisning på sjukhus

Totalt 33 (34, 35) verksamheter beviljades bidrag för att bedriva särskild undervisning på sjukhus. Bidraget är inriktat på de tre vårdformerna somatisk vård, barn- och ungdomspsykiatrisk vård (BUP) och vård inom behandlingshem. Sam-

55 Riksgymnasierna med Rh-anpassad utbildning, elevenkätundersökning 2024. Rapport SPSM 2024, sid 2.

56 Riksgymnasierna med Rh-anpassad utbildning, elevenkätundersökning 2024. Rapport SPSM 2024, sid 7.

manlagt var det 6 617 (7 000, 7 909) elever som undervisades. Andelen flickor ökade något jämfört med förra året, 61 (58, 59) procent. Flickor var överrepresenterade inom samtliga vårdformer, men framför allt inom sjukhusundervisningen på BUP. Det går inte att dra några slutsatser angående könsfördelningen från verksamheternas redovisningar.

Regionala utbildningsinsatser

Under 2024 fick 13 (15, 16) verksamheter bidrag för att bedriva regionala utbildningsinsatser för totalt 829 (775, 991) elever. Antalet elever har de senaste åren minskat men under 2024 ökade elevantalet igen. Pojkar var fortsatt överrepresenterade av dem som tog del av utbildningsinsatserna: 57 (53, 57) procent.

Särskilt anordnad utbildning för ungdomar med svår synnedsättning

Det var 1 (1, 1) verksamhet som bedrev särskilt anordnad utbildning för ungdomar med svår synnedsättning (mellanåret), vilket har varit konstant de senaste åren. Endast ett fåtal elever har tagit del av insatsen under de senaste åren och under 2024 var det endast 1 (2, 4) elev som gick utbildningen.

Utvecklingsprojekt

Det var 79 (124, 133) utvecklingsprojekt som beviljades bidrag år 2024. Utvecklingsprojekten riktade sig till målgruppen barn och elever med funktionsnedsättning. Syftet var att öka måluppfyllelsen och kunskapen om olika pedagogiska arbetssätt för målgruppen. Projekt där huvudmän tog ett samordnat grepp om utvecklingen av skolors elevhälsoarbete var ett prioriterat område under året. Inom området valdes 7 (8, 7) projekt ut och beviljades bidrag tillsammans med specialpedagogiskt stöd i projektgenomförandet. De övriga utvecklingsprojekten hade ingen speciell inriktning utan beviljades efter en bedömning av huvudmännens behov samt projektets struktur, hållbarhet och förväntade effekt.

Eftersom utvecklingsprojekten redovisar året efter beviljat bidrag har vi inte uppgifter om antalet elever som tagit del av projekten för år 2024. I redovisningen av de utvecklingsprojekt som beviljades bidrag år 2023 kan vi se att projekten totalt nådde 6 278 (7 671, 7 565) elever. Av barn och elever som tog del av projekten var 53 (54, 59) procent pojkar, vilket betyder att projektens målgrupp var jämnare fördelad mellan könen jämfört med tidigare år.

Anpassade lärmiljöer som del av särskilt stöd

Statsbidraget ska i första hand ges för att inrätta anpassade lärmiljöer med få elever och hög personaltäthet. I andra hand ska bidraget gå till att utveckla befintliga lärmiljöer. Precis som tidigare beslutsomgång räckte bidraget enbart till att bevilja insatser för att inrätta nya lärmiljöer. Intresset för bidraget var fortsatt stort bland huvudmännen även om antalet ansökningar minskade. Det blev totalt 40 (66, 40) verksamheter som beviljades bidrag och specialpedagogiskt stöd för att inrätta anpassade lärmiljöer. Årets insatser nådde 678⁵⁷ (943⁵⁸, 672) elever varav 53 (62⁵⁹, 56) procent var pojkar, vilket innebär att könsfördelningen blivit jämnare i förhållande till tidigare år.

Bidrag vid vissa studier

Bidrag till vissa studier stärker de ekonomiska förutsättningarna för deltagare med funktionsnedsättning och deras anhöriga i samband med kortare studier vid folkhögskola eller studieförbund. Bidraget fungerar även som studiefinansiering för studerande inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning.

Korta kurser vid folkhögskola eller studieförbund

Under 2024 var det 2 609 (2 872, 2 635) deltagare med funktionsnedsättning eller anhöriga till personer med funktionsnedsättning som tog emot bidrag för kortare studier. Majoriteten var kvinnor, 58 (57, 56) procent, i likhet med tidigare år.

57 Under år 2024 har det varit två redovisningsomgångar för Anpassade lärmiljöer som del av särskilt stöd. Angivna siffror är för insatser genomförda under kalenderåret 2024.

58 Siffran för 2023 är omräknad utifrån inkommen redovisning 2024.

59 Fördelningen för 2023 är omräknad utifrån inkommen redovisning 2024.

Antalet ansökningar har minskat under de senaste åren. Minskningen kan delvis bero på ett minskat intresse från deltagarna, men också på att utbudet av kurser är begränsat.

Komvux som anpassad utbildning

Totalt fick 98 (112, 124) studerande inom komvux som anpassad utbildning, bidrag för sina studier. Majoriteten 63 (67, 57) procent var kvinnor.

Särskilt utbildningsstöd

Bidrag till särskilt utbildningsstöd finansierar olika stödinsatser och stödpersoner för kursdeltagare och studerande med funktionsnedsättningar på folkhögskolor, universitet och högskolor. Bidrag fördelas även för studiematerial som ger stöd till elever med synnedsättning inom studieförbund och folkhögskola.

Folkhögskolor

Under 2024 fick 135 (134, 133) folkhögskolor bidrag för särskilt utbildningsstöd. Antalet kursdeltagare med funktionsnedsättning som fick stöd ökade under 2024 till 14 370 (13 322, 12 670). Även antalet genomförda deltagarveckor ökade jämfört med förra året.⁶⁰ Fördelningen visar att det var fler kvinnor, 57 (56, 54) procent, än män som fick hjälp av en stödperson.

Högskolor och universitet

Under 2024 fick 10 (11, 12) högskolor och universitet bidrag för särskilt utbildningsstöd. Och 2 367 (2 345, 2 504) studenter med rörelsehinder, neuropsykiatrisk eller psykisk funktionsnedsättning fick stöd i sina studier. Antalet studenter som fick stöd via bidraget ökade något jämfört med 2023, trots att antalet ansökande lärosäten minskade. Kostnadstäckningen⁶¹ landade på 83 (69, 74) procent för samtliga lärosäten.

Det var en övervägande andel kvinnor, 68 (69, 70) procent, som tog del av insatserna. Fördelningen är jämförbar med tidigare år och kan bero

på att fler kvinnor än män studerar på universitet och högskolor.

Teknisk anpassning av studiematerial

Synskadades riksförbund beviljades bidrag för teknisk anpassning av studiematerial för synskadade och dövblinda inom folkbildningen. Under 2024 anpassade de 2 206 (4 409, 1 559) studiematerial.

Återrapporteringskrav avseende anslag 14:4 inom utgiftsområde 17: Uppföljning av analyser och insatser för att utveckla folkhögskolornas lärmiljöer

Inom anslaget särskilt utbildningsstöd är det möjligt att fördela bidrag för analys och utveckling av folkhögskolornas lärmiljöer för deltagare med funktionsnedsättning. Sedan 2019 har folkhögskolor haft möjlighet att söka bidrag för kompetensutveckling för att utveckla lärmiljön.

Under 2024 fördelade vi 2 489 tkr (1 779, 1 663) till 80 (59, 59) folkhögskolor. Både fördelat bidrag och antal folkhögskolor som fick bidrag ökade jämfört med 2023. Samtliga bidrag användes till kompetensutveckling av personal. Folkhögskolorna genomförde sammanlagt 105 (90, 89) kompetensutvecklingsinsatser med hjälp av utvecklingsbidraget.

Totalt tog 1 827 (1 611, 1 488) personer del av insatserna, varav några kan ha deltagit i flera insatser. Antalet insatser och personal som tog del av insatserna ökade jämfört med tidigare år.

Kompetensutvecklingsinsatserna handlade främst om att utveckla inkluderande lärmiljöer för deltagare med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och psykisk ohälsa. I uppföljningen av de bidrag som fördelades 2024 uppskattade folkhögskolorna att 100 (100, 99) procent av de genomförda insatserna helt eller delvis lett till en utveckling av lärmiljön för deltagare med funktionsnedsättning.

60 Deltagarveckor är ett mått på kursomfattning som används inom folkhögskolan. Deltagarveckor räknas ut genom att multiplicera antalet deltagare på en kurs med antalet kursdagar och dividera detta med fem.

61 Andel beviljat bidrag av ett lärosätes totala bidragsberättigade kostnader.

Kostnader specialpedagogiskt stöd

Tabell 3. Kostnader specialpedagogiskt stöd, tkr

	2022	2023	2024
Specialpedagogiska insatser			
Specialpedagogisk rådgivning	162 516	165 616	151 700
Kompetensutveckling och stödmaterial	100 599	77 705	59 038
Specialpedagogiska utredningar	44 388	68 462	81 548
Kvalitetsdialoger	26 342	42 009	55 885
Summa	333 845	353 792	348 171
Läromedel			
Egen utveckling och anpassning	70 361	77 265	78 678
Läromedelsinformation	8 184	8 791	8 348
Främjande och produktionsstödsarbete	8 959	6 396	7 554
Summa	87 504	92 452	94 580
Statsbidrag			
Viss föräldrautbildning i teckenspråk	1 551	1 596	1 791
Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan/ Omvårdnadsinsatser	2 585	2 661	3 327
Särskilda insatser inom skolområdet	16 803	15 697	14 331
Bidrag till vissa studier	2 068	2 394	2 047
Särskilt utbildningsstöd	2 844	4 257	4 095
Summa	25 851	26 605	25 591
TOTALT	447 200	472 849	468 342

Analys av kostnadsutveckling

Verksamhetsområdets totala kostnader minskade i jämförelse med tidigare år, vilket till stor del kan förklaras med lägre myndighetsgemensamma kostnader som fördelas ut på verksamheten. Minskningen på verksamhetsområdet ligger

främst inom Specialpedagogiska insatser, men även Statsbidrag har något lägre kostnader jämfört med 2023.

Under 2024 har kostnaderna för Rådgivning och Kompetensutveckling minskat. Inom Rådgivningsverksamheten beror det bland annat på att antalet ärenden och bemanning minskat. Kostnaderna för verksamheten Kompetensutveckling och stödmaterial har minskat i takt med att erbjudandet av webinarier ökat, då dessa rymmer fler deltagare och inte är lika kostnadsdrivande som fysiska kurser och nätbaserade kurser. Samtidigt har kostnader för Kvalitetsdialoger kontinuerligt ökat sedan uppstarten 2022, det beror på att insatsen nu avser kostnader för helår och har en högre bemanning än tidigare år. Även kostnaderna kopplat till verksamheten för Specialpedagogiska utredningar har ökat, till följd av att verksamheten hanterar en större mängd ärenden.

Kostnader inom främjande och produktionsstödsarbete har ökat något efter en tillfällig nedgång utifrån prioriteringar som gjordes 2023.

Inom statsbidragsverksamheten minskade kostnaden något. Det beror bland annat på att vi hade en något lägre bemanning under 2024. Kostnaderna varierar från år till år och påverkas främst av omfördelning av personal som arbetar med de olika statsbidragen.

Enligt 3 kap. 1§ förordningen om årsredovisning och budgetunderlag ska myndigheter redovisa antal och styckkostnad för handläggning av ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden. Vi har valt att inte redovisa en styckkostnad per ärende då mängden ärenden inom de olika anslagen varierar stort, liksom hantering och bedömning av de olika bidragen inom respektive anslag. Vår bedömning är att styckkostnad i detta sammanhang på grund av de stora olikheterna inte skulle bidra till en rättvisande bild av verksamheten.

Specialskola

Våra elever och specialskolor

Vi erbjuder utbildning i specialskola, förskoleklass och fritidshem. Elever som tillhör någon av specialskolans målgrupper kan ansöka om att få sin utbildning hos oss. Lärmiljön i våra skolor är anpassad till elevernas behov och ger dem förutsättningar att utvecklas mot utbildningens mål.

I specialskolan läser eleverna enligt specialskolans läroplan och kursplaner. De elever som behöver har möjlighet att läsa enligt anpassade grundskolans kursplaner. I vissa skolor är elevhälsoteamet förstärkt med exempelvis logoped och fysioterapeut. Vi erbjuder boende under veckorna till de elever som behöver det för att kunna gå i specialskolan. Varken utbildningen, elevens resor eller boende kostar något för elevens familj.

Utåtriktad utbildning i svenskt teckenspråk

Vi har också i uppdrag att erbjuda utbildning i svenskt teckenspråk till andra än våra elever i specialskolan. Utbildningen genomförs antingen på plats eller via fjärrundervisning och erbjuds till syskon till barn som är döva eller har en hörselnedsättning och barn till föräldrar som är döva eller har en hörselnedsättning (CODA, Children Of Deaf Adults).

Tabell 4. Antal elever per skolenhet

Antal elever	2022		2023		2024	
	Förskoleklass	Specialskola	Förskoleklass	Specialskola	Förskoleklass	Specialskola
Regionala skolor	20	418	21	378	20	370
Birgittaskolan	7	161	5	143	12	134
Kristinaskolan	2	30	3	26	0	25
Manillaskolan	2	66	8	64	2	73
Vänerskolan	4	62	2	59	3	64
Östervångsskolan	5	99	3	86	3	74
Nationella skolor	14	367	23	386	19	420
Ekeskolan	0	29	0	29	0	27
Hällsboskolan Kungsholmen	0	240	0	273	0	293
Hällsboskolan Mälärhöjden	13	36	18	27	17	36
Hällsboskolan Umeå	1	56	3	54	2	54
Åsbackaskolan	0	6	2	3	0	10
Totalsumma	34	785	44	764	39	790

Källa: Edlevo. Inrapportering till SCB. Antal elever redovisas per den 15 oktober.

Mottagande till specialskolan och förskoleklass vid specialskolan

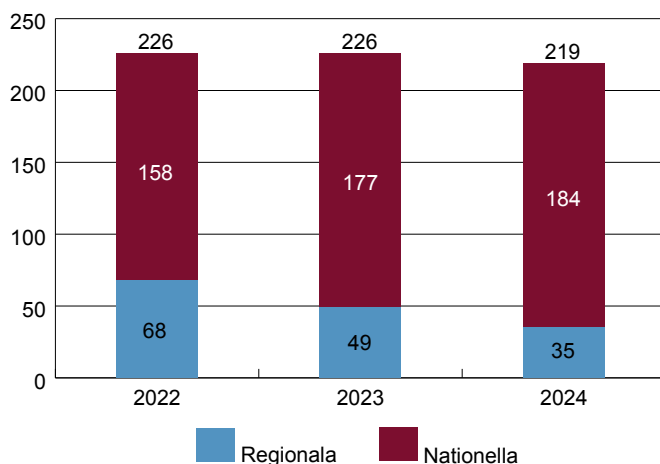
Eleverna i specialskolan har funktionsnedsättningar som gör att de inte kan gå i vare sig grundskola eller anpassad grundskola. För att få en plats i specialskolan och i förskoleklass vid specialskolan krävs en ansökan som en oberoende nämnd på SPSM tar ställning till.

Nämnden för mottagande i specialskolan och för utbildning för rörelsehindrade ungdomar (Rh-anpassad utbildning), ingår i myndigheten men är ett oberoende beslutsorgan. Nämnden tar beslut om mottagande av elever till specialskola, till förskoleklass vid specialskolan och för utbildningen för rörelsehindrade ungdomar (Rh-anpassad utbildning).

Nämndens beslut grundar sig på instruktionen och skollagen. Nämndens beslut om ansökningar till specialskolan kan överklagas, men inte besluten om ansökningarna till förskoleklass. När nämnden har tagit beslut om att en elev ska få en plats placerar vi eleven på en av SPSM:s skolor. Om en elev vill fortsätta till specialskolan efter förskoleklassen krävs en ny ansökan och ett nytt beslut. Det beror på att specialskolan är en annan skolform än förskoleklassen.

Ansökningar till Specialskolan

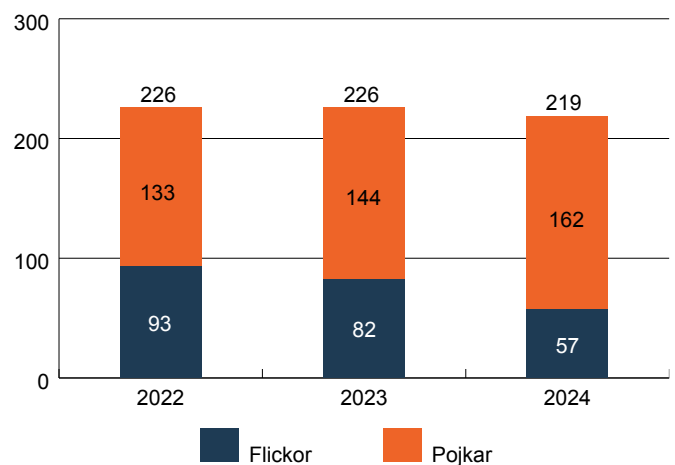
Figur 17. Antal ansökningar till specialskolan årskurs 1–10

Källa: W3D3. Antalet inkomna ansökningar helår 2024, utan hänsyn taget till när skolstart önskats. Ansökningar indelade i nationella och regionala skolor utifrån sannolik skolplacering.

Under 2024 kom det in något färre ansökningar än under föregående år. Antalet ansökningar som sannolikt leder till en placering vid våra nationella skolor ökade. Samtidigt har antalet ansökningar som sannolikt leder till placering i regionala skolor minskat de senaste åren. När en elev inte tas emot, informerar vi elevens skola om möjligheten att söka specialpedagogiskt stöd från oss.

Figur 18. Fördelning antal flickor och pojkar, ansökningar till specialskolan

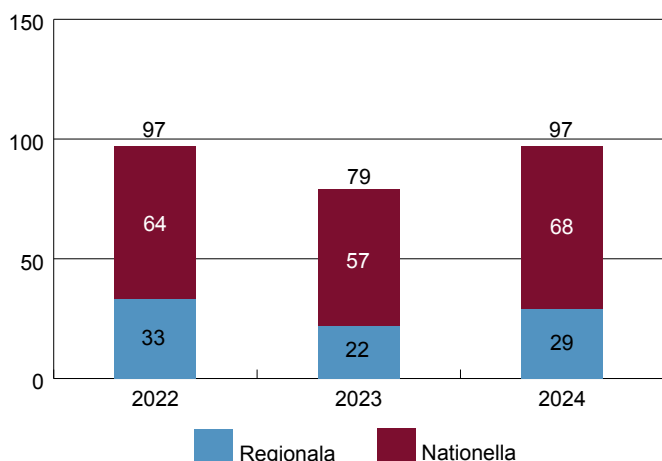

Källa: W3D3

Under de senaste tre åren har antalet ansökningar för pojkar varit fler än för flickor. Andelen pojkar som ansökte 2024 ökade till 74 (64, 59) procent. Av andelen ansökningar där ett mottagande sannolikt blir en skolplacering i någon av Hållsboskolorna för elever som har grav språkstörning gällde 76 (66, 61) procent pojkar. För övriga ansökningar under 2024 ökade skillnaden mellan pojkar och flickor jämfört med tidigare år. Av dessa ansökningar var andelen pojkar 65 (56, 54) procent.

Ansökningar till förskoleklass vid specialsolan

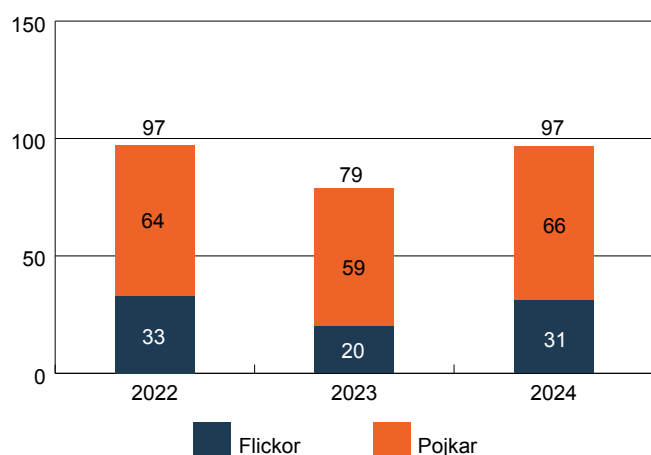
Figur 19. Antal ansökningar till förskoleklass

Källa: W3D3. Antalet inkomna ansökningar helår 2024, utan hänsyn taget till när skolstart önskats. Ansökningar indelade i nationella och regionala skolor utifrån sannolik skolplacering.

Antalet ansökningar till förskoleklass ökade under 2024 både vad gäller de som sannolikt leder till placering i regionala skolor och de som sannolikt leder till en placering i våra nationella skolor.

Figur 20. Fördelning antal flickor och pojkar, ansökningar till förskoleklass

Källa: W3D3

Under de senaste tre åren har antalet ansökningar för pojkar varit fler än för flickor. Andelen ansökningar för pojkar minskade mot föregående år till 68 (75, 66) procent. Av de ansökningar 2024 som sannolikt leder till en placering i någon av Hällsboskolorna för elever som har grav språkstörning minskade andelen ansökningar för pojkar till 71 (82, 73) procent. För övriga ansökningar under 2024 ökade ansökningar för pojkar till 61 (58, 54) procent.

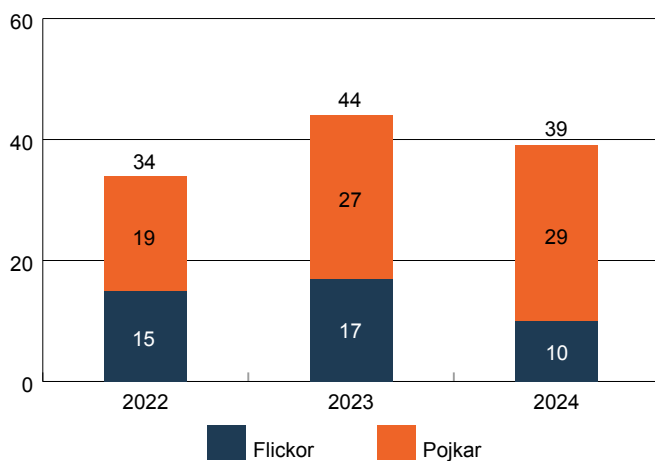
Nämnden bedömer ansökningar till RH-anpassad utbildning (anpassad utbildning för personer med svåra rörelsehinder) vid gymnasieskolor

Nämnden fattar även beslut om antagning till Rh-anpassad utbildning vid vissa gymnasieskolor enligt 15 kap. 35 och 36 §§ skollagen (2010:800) och hanterar andra frågor om rätt till sådan utbildning. Nämndens beslut om antagning till Rh-anpassad utbildning kan överklagas, men inte nämndens beslut om en plats på elevhem. Totalt kom 33 (59, 29) ansökningar till Rh-anpassad utbildning in 2024. Det var en minskning jämfört med föregående år. Det högre antalet ansökningar under 2023 berodde på att det var två ansökningsperioder det året. Under 2024 var det fler flickor 61 (37, 38) procent än pojkar 39 (63, 62) procent som ansökte, tvärt emot förra årets resultat.

Utbildning i förskoleklass vid specialskolan

Förskoleklass ingår inte i skolformen specialskola. Vi erbjuder ändå förskoleklass för de barn som tillhör specialskolans målgrupper. Lärmiljön är anpassad på samma sätt som i specialskolan.

Figur 21. Antal elever i förskoleklass

Källa: Edlevo, Inrapportering till SCB.
Antal elever redovisas per den 15 oktober.

Under 2024 hade vi förskoleklass på sex av våra tio skolor. Varken Ekeskolan, Åsbackaskolan, Hällsboskolan Kungsholmen eller Kristinaskolan hade förskoleklasser. Det totala antalet elever i förskoleklass minskade något 2024 men var fortfarande högre än 2022. Av eleverna i förskoleklass fanns 51 (48, 59) procent i de regionala skolorna och 49 (52, 41) procent i de nationella skolorna. Hällsboskolan Mälarhöjden hade fortfarande den största förskoleklassen med 17 (18, 13) elever.

Andelen pojkar i förskoleklass har ökat tre år i rad. Andelen pojkar 74 (61, 56) procent, var i år större i förskoleklass jämfört med årskurs 1–10.

Utbildning i specialskolan

Specialskolans uppdrag är att möta elevers behov av språk, kommunikation och utbildning när grundskolan och anpassade grundskolan inte räcker till. Specialskolan kombinerar rätten till språk med rätten till en likvärdig utbildning för elever med funktionsnedsättning.

Specialskolans lärmiljö

Specialskolan ger förutsättningar

De elever som kommer till oss har inte alltid ett språk eller ett sätt att kommunicera som fungerar. Att komma som elev till specialskolan kan betyda att eleven för första gången får känna sig inkluderad i kommunikation, lärande och i sociala sammanhang.

Tvåspråkig miljö för lärande

Våra fem regionala skolor och Åsbackaskolan har tvåspråkig undervisning i en teckenspråkig miljö. Undervisningen i våra tvåspråkiga skolor fokuserar på svenskt teckenspråk, svenska samt ämnenas teoretiska, praktiska och estetiska innehåll. Vår personal behöver ha kompetens i svenskt teckenspråk, svenska och i tvåspråkig undervisning.

Av personalen på våra tvåspråkiga skolor arbetar 358 personer nära eleverna. Av personalen bedöms 35 procent ha svenskt teckenspråk som sitt förstaspråk och 65 procent ha det som sitt andraspråk. Vi bedömer språknivån⁶² för specialskolans personal med svenskt teckenspråk som andraspråk med hjälp av intervjutestet Bedömning i svenskt teckenspråk som andraspråk för personal. Av de 232 personer som bedömdes ha svenskt teckenspråk som sitt andraspråk har 149 personer gjort testet. Resultatet visar att 68 procent av pedagogisk personal och 80 procent av övrig personal som gjort intervjutestet nådde som minst den lägsta rekommenderade språknivån i svenskt teckenspråk. Den andel av personalen på skolorna som har teckenspråk som förstaspråk deltog inte i testerna.

För att personalen ska nå de språknivåer vi fastställt för olika yrkeskategorier genomförde vi olika typer av kompetensutveckling.

Tvåspråkighet och anpassad grundskolas kursplaner

Åsbackaskolan tar emot elever som är döva eller har en hörselnedsättning i kombination med intellektuell funktionsnedsättning samt elever med medfödd eller tidig dövblindhet. Det gemensamma språket är svenskt teckenspråk. Språket kompletteras med alternativ kompletterande kommunikation (AKK). AKK förstärker elevens förmåga till kommunikation med hjälp av tecken eller bilder. Undervisningen är upplevelsebaserad och läggs upp utifrån teman med ämnen och ämnesområden. Vi ger eleverna förutsättningar att lära och utvecklas för ett så självständigt liv som möjligt.

Språkstöttande och språkutvecklande lärmiljö

Språket står i centrum i undervisningen på våra tre Hällsboskolor. Under de tio år som elever går i Hällsboskolan får de enligt timplanen 795 timmar mer undervisning i svenska jämfört med elever i grundskolan. En grav språkstörning medför svårigheter att förstå och att göra sig förstådd med hjälp av språket. Det påverkar elevernas

inlärning och sociala samspel. Därför arbetar vi språkutvecklande och språkstöttande i alla situationer på Hällsboskolorna.

Språkutvecklande arbete innebär att vi medvetet använder olika metoder för att undanröja de hinder i lärandet som hänger ihop med språkstörning.

Språkstöttande arbetssätt fokuserar på insatser, strategier och verktyg som är kompensatoriska. Det kan till exempel vara AKK eller olika former av bildstöd.

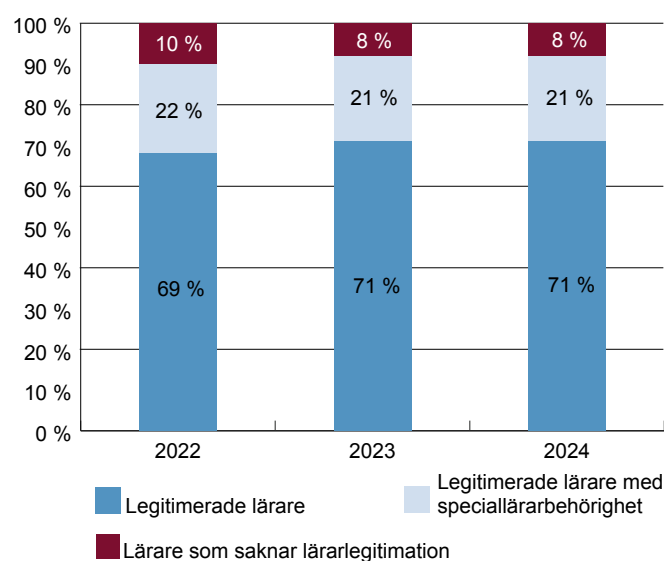
Synstödjande lärmiljö

Ekeskolan är en skola för elever med synnedsättning i kombination med andra funktionsnedsättningar. Här får eleverna undervisning som är synanpassad, till exempel med taktilt stöd. Eleverna får träna färdigheter som orientering, förflyttning och att läsa och skriva med punktskrift. På så sätt får de förutsättningar för kommunikation, samspel och lärande.

Lärares behörigheter

Tillsvidareanställda lärare

Figur 22. Fördelning tillsvidareanställda lärares behörigheter

Källa: UBW och Skolverkets legitimationsdatabas

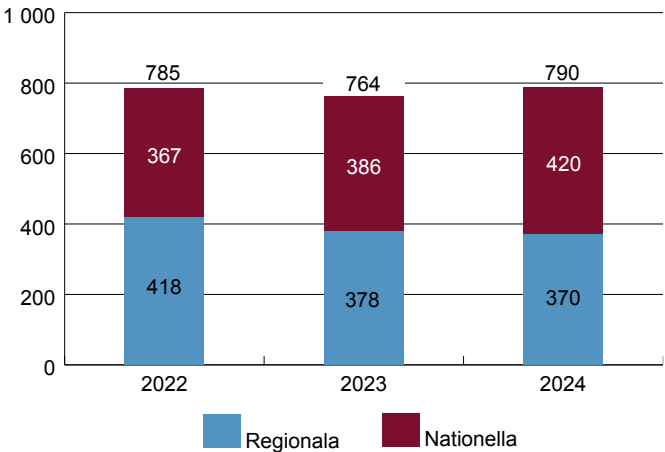
62 Språknivå utifrån Gemensam Europeisk Referensram för Språk (GERS-skalan).

Vårt mål är att våra elever ska få undervisning av behöriga lärare och lärare med speciallärarbehörighet. Det är vår utgångspunkt både när vi rekryterar personal och när vi erbjuder kompetensutveckling. Den 31 december 2024 hade myndigheten 240 (268, 264) tillsvidareanställda lärare. Av dessa hade 171 (191, 181) lärarlegitimation och 51 (57, 57) hade lärarlegitimation med speciallärarbehörighet. Av de tillsvidareanställda lärarna saknade 18 (20, 26) legitimation. Antalet lärare minskade jämfört med förra året, men fördelningen av lärarkategorierna var densamma. Under hösten 2024 studerade 7 (12, 16) av våra lärare till speciallärare. Fem personer avslutade sin utbildning vårterminen 2024.

Specialskolans förutsättningar

Inskrivna elever i specialskolans årskurs 1–10

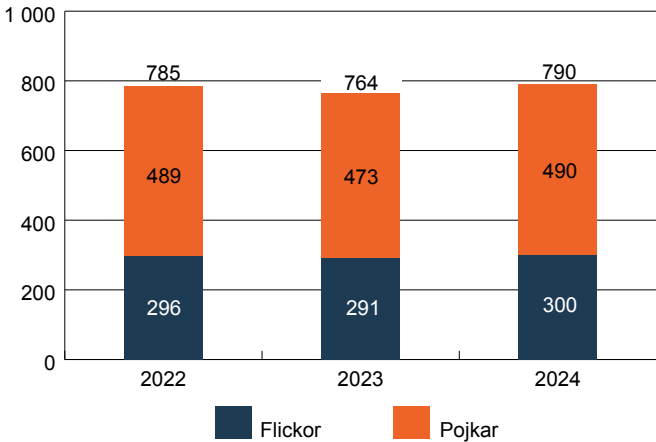
Figur 23. Antal elever i specialskolans årskurs 1–10

Källa: Edlevo, Inrapportering till SCB.
Antal elever redovisas per den 15 oktober.

Antalet elever i specialskolan ökade med 26 elever 2024. Elevantalet ökade på nationella skolor, främst på Hällsboskolorna i Stockholm. Elevantalet minskade på alla regionala skolor utom en. För andra året i rad var eleverna fler i våra nationella skolor än i de regionala.

Figur 24. Fördelning antal flickor och pojkar, elever årskurs 1–10

Källa: Edlevo, Inrapportering till SCB.
Antal elever redovisas per den 15 oktober.

Antalet elever har varierat de tre senaste åren. Fördelningen mellan flickor och pojkar har varit densamma under hela perioden, 38 procent flickor och 62 procent pojkar.

Specialskolans kompensatoriska uppdrag

Specialskolan har ett omfattande kompensatoriskt uppdrag utifrån specialskolans målgrupper och socioekonomiska faktorer.

Tabell 5. Elevgruppens bakgrundsfaktorer i jämförelse med andra skolformer i procent

	Specialskolan	Grundskolan inklusive same-skolan	Anpassad grundskola
Läsåret 23/24			
Andel elever med utländsk bakgrund ⁶³	54	27	44
Andel elever med föräldrar som har gymnasieutbildning som sin högsta utbildning ⁶⁴	48	34	52

Källa: Skolverkets beskrivande statistik, diarienummer 2023:2059, 2023:2057, 2023:2058.

Jämfört med andra skolformer har en högre andel elever i specialskolan utländsk bakgrund. Endast skolformen anpassad grundskola har fler elever med föräldrar vars högsta utbildningsnivå

63 Avser personer som är födda utomlands eller födda i Sverige med två föräldrar födda utomlands.
64 För vissa elever saknas uppgift om föräldrarnas utbildningsnivå.

är gymnasiet. Skolverket har presenterat studier⁶⁵ som visar att det finns samband mellan elevers utveckling av språk och lärande och resultat i utbildningen. Svårare socioekonomiska förhållanden och att komma till Sverige senare verkar försvåra möjligheterna att lyckas i skolan. Skolverket lyfter också⁶⁶ att elevers funktionsnedsättning och betygssystemets utformning påverkar elevernas möjligheter att uppfylla betygskriterierna.

Läroplanens utformning

Läroplan för specialskolan med tillhörande kursplaner är i många avseenden mycket lik läroplanen för grundskolan. Samtidigt utgörs hela specialskolans målgrupp av elever som utifrån sina behov inte kan få sin utbildning i grundskola eller anpassad grundskola. Det gör att måluppfyllelsen är utmanande även med de anpassningar som specialskolan erbjuder.

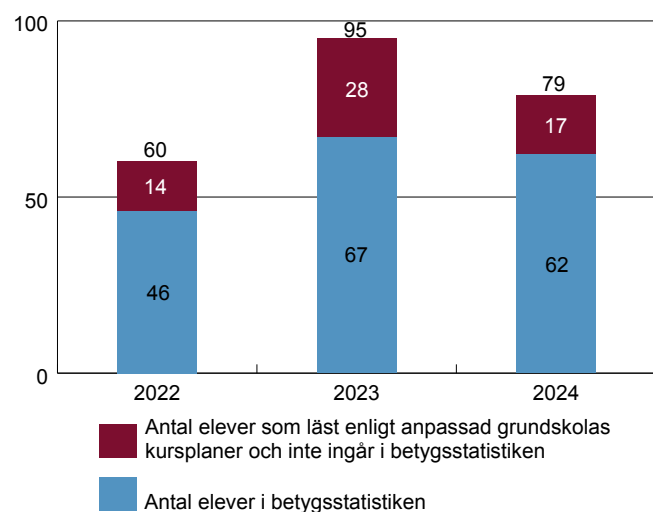
Specialskolans resultat

Varje elevs utveckling och framsteg är en del av specialskolans resultat. Kunskapsresultaten beskrivs utifrån behörighet till gymnasiet och meritvärden. Statistiken påverkas av att det är så få elever i specialskolans klasser. Därför drar vi inte generella slutsatser av enskilda avgångsklassers resultat.

Avgångselevers samlade resultat

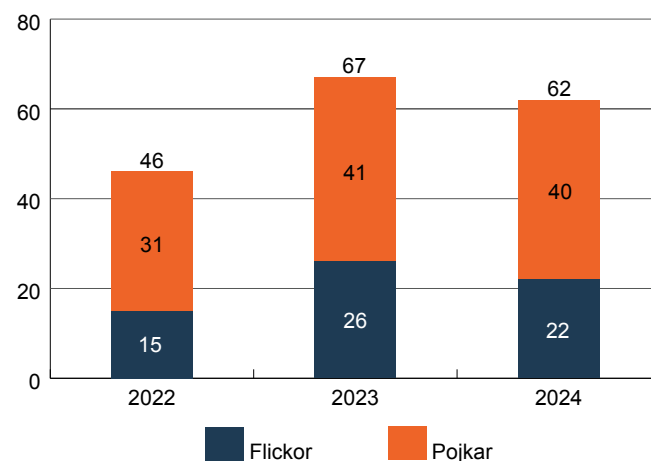
Resultaten som redovisas i betygsstatistiken för avgångseleverna gäller de 62 elever som läste enligt specialskolans kursplaner. Av avgångseleverna läste 17 elever enligt anpassad grundskolas kursplaner, deras resultat redovisas inte i betygsstatistiken.

Figur 25. Antal avgångselever totalt och i betygsstatistiken

Källa: Edlevo via VASS

Figur 26. Antal flickor och pojkar i betygsstatistiken

Källa: Edlevo via VASS

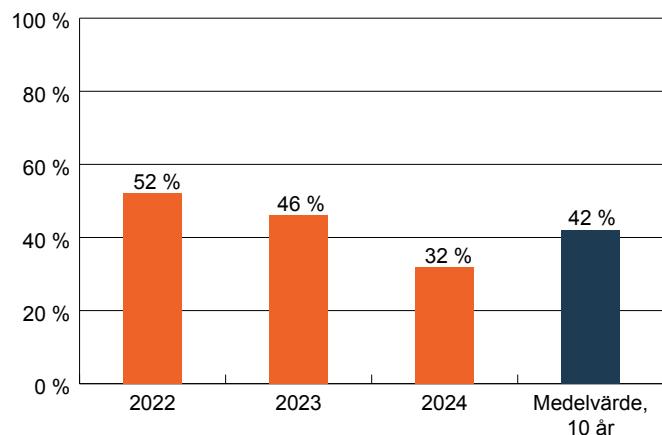
Andelen flickor 35 (39, 33) procent och andelen pojkar 65 (61, 67) procent i betygsstatistiken, är nästan densamma som andelen pojkar och flickor i specialskolan totalt. Andelen pojkar i betygsstatistiken ökade jämfört med 2023 samtidigt som andelen flickor minskade.

⁶⁵ En kombination av faktorer ökar risken för låga språkkunskaper, Skolverket 2020. Vidgad klyfta mellan elevernas studieprestationer, Skolverket 2023

⁶⁶ Skolgången för elever med slutbetyget F, Skolverket rapport 2024:9

Resultat för samtliga avgångselever i betygsstatistiken

Figur 27. Andelen behöriga till gymnasieskolan

Källa: Edlevo via VASS

Fakta gymnasiebehörighet

För behörighet till något av gymnasieskolans yrkesprogram eller högskoleförberedande program behövs som lägst betyget E i av ämnena matematik, engelska och ett av svenskämnen (svenska eller svenska som andraspråk). För behörighet till yrkesprogram krävs betyg i totalt åtta ämnen. För behörighet till högskoleförberedande program krävs som lägst betyg i 12 ämnen. Gymnasiet erbjuder också program för dem som saknar behörighet.

Målet för 2024 var att 100 procent av specialskolans avgångselever skulle vara behöriga till gymnasiet. Vår ambition är hög eftersom vi utgår från de nationella målen i skollagen. Resultatet 32 procent var ej tillfredsställande. Specialskolan hade ett lägre resultat än kommunala grundskolan där 82,1 (83,7, 83,3) procent var behöriga.⁶⁷

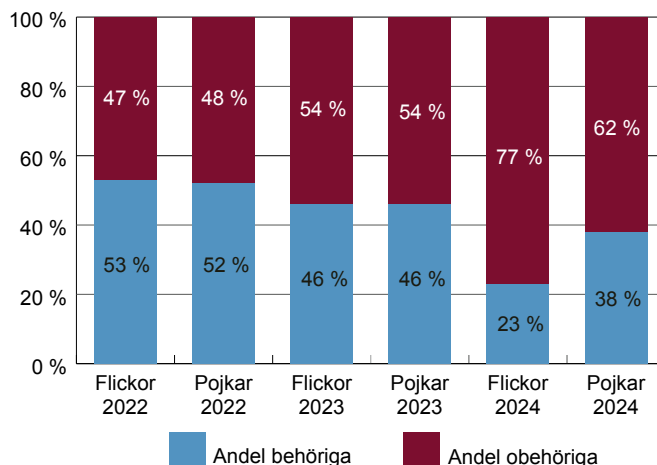
Andelen avgångselever som var behöriga till något av gymnasieskolans nationella program⁶⁸ minskade för andra året i rad 2024 för både Hällsboskolorna och regionskolorna. För de elever som började specialskolan i någon av lågstadiets årskurser inklusive förskoleklass var andelen behöriga 46 (57) procent. För elever som

började i specialskolan i mellanstadiet var resultatet 11 (56) procent och för de som började i högstadiet 0 (13) procent.⁶⁹

Alla elever som blev behöriga till gymnasiet var behöriga både till yrkesprogram och högskoleförberedande program. Ingen av dem var alltså endast behörig till yrkesprogram, som har lägre behörighetskrav än högskoleförberedande program. Detta mönster har upprepat sig under de år vi fört statistiken. Andelen elever som minst fick betyget E i ämnena engelska, matematik och ett av svenskämnen (svenska alternativt svenska som andraspråk) hade också minst betyget E i tillräckligt många andra ämnen för att vara behöriga till gymnasiet. Detta mönster har upprepat sig under de senaste fyra åren.

Andelen elever som fick minst betyget E i samtliga tre ämnen engelska, matematik och ett av svenskämnen sjönk jämfört med föregående år. Det förklarar att andelen behöriga till gymnasiet var lägre.

Figur 28. Andelen flickor respektive andelen pojkar som blev behöriga till gymnasieskolan

Källa: Edlevo via VASS. Andelen behöriga flickor relateras till totalt antal flickor i slutbetygsstatistiken. Andelen behöriga pojkar relateras till totalt antal pojkar i slutbetygsstatistiken.

I år var skillnaden i behörighet för flickor och pojkar något större än de två föregående åren. Andelen behöriga flickor minskade mer än andelen behöriga pojkar. Att antalet flickor i speci-

⁶⁷ Skolverkets databas SIRI, "behörighet till gymnasieskolans nationella program"

⁶⁸ Inom gymnasieskolan finns 18 nationella program: sex högskoleförberedande och 12 yrkesprogram. Det finns också sex rikskryterande gymnasieprogram och fyra introduktionsprogram

⁶⁹ Resultat avseende 2022 är inte möjliga att redovisa

alskolan är lågt bidrar till svängningar i resultatet mellan åren.

Förutom behörighet grundat på godkända betyg, har meritvärdet⁷⁰, som också beräknas utifrån elevens betyg, betydelse för elevers fortsatta studier. Meritvärdet kan avgöra vilken gymnasieutbildning eleverna kan komma in på. Det genomsnittliga meritvärdet för specialskolans avgångselever i betygsstatistiken 2024 var 165 (149, 177). Pojkarnas meritvärde, 167, var högre än flickornas, 160. Det skiljer sig från förra året då flickorna hade ett något högre meritvärde än pojkarna. Årets utfall skiljer sig mot den kommunala grundskolan, där flickorna även i år uppnår ett högre meritvärde. Det genomsnittliga meritvärdet för 2024 var högre än 2023. Det högre resultatet förklaras delvis av att en större andel elever i avgångsklassen började tidigare i specialskolan. I år började 8 (24, 7) procent av eleverna i specialskolan i högstadiet. Andelen som började i mellanstadiet var 29 (24, 37) procent. Andelen som började i förskoleklass eller lågstadiet var 63 (52, 56) procent. Trots ökningen av meritvärdet var andelen behöriga till gymnasieskolan lägre än tidigare.

Vid en jämförelse av elever som började sin skolgång i specialskolan i olika stadier syns en tydlig skillnad i resultaten för meritvärden. Det genomsnittliga meritvärdet för elever som började sin skolgång i någon av årskurserna i lågstadiet inräknat förskoleklass var 186 (174) 2024. Bland de elever som började i någon av mellanstadiets årskurser var meritvärdet i genomsnitt 141 (156). Bland de elever som började i någon av högstadiets årskurser var genomsnittliga meritvärdet 98 (87).⁷¹

En del av förklaringen till specialskolans resultat finns i förutsättningarna för att antas till specialskolan. Eleverna som kommer till oss kan inte gå i grundskola eller i anpassad grundskola på grund av sin funktionsnedsättning och deras måluppfyllelse är låg. Resultatet påverkas också av när elever kommer till specialskolan sent under sin skolgång då både meritvärde och gymnasiebehörighet är högre på gruppnivå ju tidigare stadie elever började hos oss.

Låg måluppfyllelse i svenska

Svenska var det ämne som hade lägst måluppfyllelse. Mer tid i specialskolan verkar gynna elevers måluppfyllelse. I ämnet svenska syns en viss ökning av resultatet kopplat till tid i specialskolan, men inte alls samma påverkan som på gymnasiebehörigheten och meritvärdet. Måluppfyllelsen i svenska är låg, trots specialskolans anpassade lärmiljö och andra riktade stödinsatser.

Den ledning och stimulans som elever får i specialskolan motsvarar ofta de insatser som elever i grundskolan får i form av särskilt stöd. Om våra elever riskerar att inte nå målen genomför vi utredningar kring deras behov av särskilt stöd. Det kan vara utmanande att avgöra vilken typ och omfattning av stöd som fungerar bäst med tanke på de många och komplexa behov som specialskolans elever har. Stödet som satts in har inte alltid gett önskad effekt.

Det är troligt att konsekvenserna av elevernas funktionsnedsättningar syns tydligast i ämnet svenska och är svårast att överbrygga inom undervisningen utifrån ämnets betygskriterier. Elever som har en språkstörning eller språkstörning i kombination med andra neuropsykiatriska funktionsnedsättningar har svårt att uttrycka sig och att förstå språk. De kan också ha andra utmaningar, exempelvis planera och genomföra sina handlingar, rikta och behålla uppmärksamhet och koncentration, samt avseende abstrakt tänkande. Även elever i de regionala skolorna kan ha en fördröjd språkutveckling som kan begränsa deras kognitiva förmågor. Betygskriterierna för att nå betyget E i ämnet svenska i specialskolans årskurs 10 inkluderar bland annat framställningar med i huvudsak fungerande struktur och innehåll, skriva olika texter med viss språklig variation med viss anpassning till texttyp, syfte, mottagare och sammanhang, samt att kunna föra enkla resonemang om innehållet i texter.⁷² Det är exempel på krav som kan bli övermäktiga för dessa elever. Läsläring och undervisning i svenska och svenskt teckenspråk blir extra komplext med tanke på elevernas behov.

70 Meritvärdet är en summering av de 16 bästa betygen (eller 17 bästa betygen om eleven läst moderna språk). D=12,5, E=10 och F=0.

71 Resultat avseende 2022 är inte möjliga att redovisa

72 Läroplan (Lspec22) för specialskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall, Kursplan - Svenska, Kriterier för bedömning av kunskaper och betygskriterier, Betygskriterier för slutet av årskurs 10

Kunskapsresultat uppdelat på regionala skolor och Hällsboskolor

I följande två avsnitt delas avgångselevernas resultat upp mellan regionskolor och Hällsboskolor. Eftersom elevunderlaget är så litet drar vi inte generella slutsatser av enskilda avgångsklassers resultat. Resultatet delas inte heller upp på flickor och pojkar när elevgrupperna är små.

Regionala skolor: resultat för elever som är döva eller har hörselnedsättning

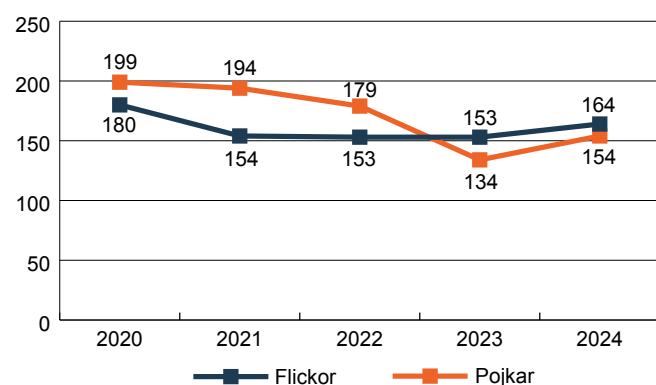
Tabell 6. Avgångselever vid regionskolorna med behörighet till gymnasieprogram

Regionskolorna	2022		2023		2024	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Avgångselever med behörighet	13	48	16	42	9	31
Avgångselever som saknar behörighet	14	52	22	58	20	69
Totalt antal avgångselever i betygsstatistik	27	100	38	100	29	100

Källa: Edlevo via VASS

Av regionskolornas avgångselever 2024 var 31 procent behöriga till gymnasiet. Det är en lägre andel jämfört med de två föregående åren. Resultatet är även lägre än det beräknade medelvärde på 10 år, 45 procent. Andelen elever som lägst fick betyget E i samtliga av de tre behörighetsgrundande ämnena engelska, matematik och ett av svenskämnen minskade i samma utsträckning som behörigheten.

Figur 29. Genomsnittligt meritvärde avgångsklasserna i regionskolorna 2020–2024

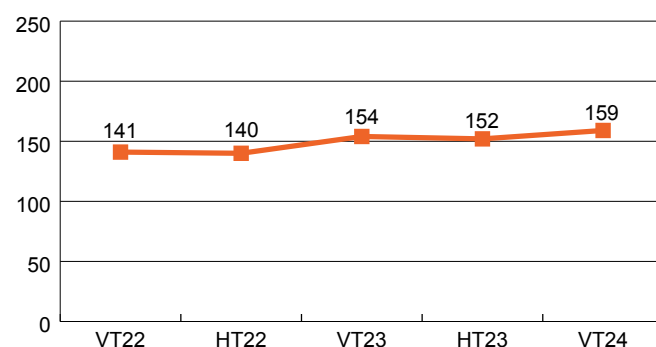

Källa: Edlevo via VASS. Resultat för samtliga elever i regionskolornas avgångsklasser över tid, oavsett tid i specialsolan. I underlaget ingår elever med betyg i ett eller flera ämnen.

Meritvärdet i regionskolorna var högre för både flickor och pojkar 2024 jämfört med året innan. Pojkarnas meritvärde ökade med 30 poäng. Det kan bero på att andelen pojkar som började specialsolan före högstadiet var högre i år, 88 (68) procent.

Meritvärdet ökar under elevens utbildning

Figur 30. Utveckling genomsnittligt meritvärde de fem senaste terminerna för avgångsklassen

Källa: Edlevo via VASS. I resultatet ingår endast resultat för elever som gått i specialsolan samtliga fem sista terminer innan avgång.

Avgångsklassernas meritvärde ökade under perioden. Det innebär att elevernas måluppfyllelse ökade på gruppnivå under den sista tiden i ut-

bildningen. Att redovisa meritvärdesutvecklingen uppdelat på flickor och pojkar är inte möjligt eftersom elevgrupperna är för små.

Hälsboskolorna: resultat för elever som har en grav språkstörning

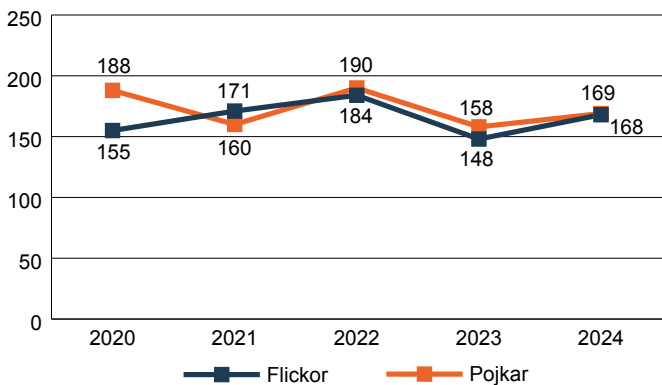
Tabell 7. Avgångselever vid Hälsboskolorna med behörighet till gymnasieprogram

Hälsboskolorna	2022		2023		2024	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Avgångselever med behörighet	11	58	15	52	11	33
Avgångselever som saknar behörighet	8	42	14	48	22	67
Totalt antal avgångselever i betygsstatistik	19	100	29	100	33	100

Källa: Edlevo via Vass

I Hälsboskolorna var 33 procent av eleverna i avgångsklasserna behöriga till gymnasiet. Andelen behöriga minskade 2024 jämfört med 2023. Det beräknade medelvärde för behörighet på 10 år är 36 procent. Andelen som lägst fick betyget E i samtliga av de tre behörighetsgrundande ämnena engelska, matematik och ett av svenskämnen sjönk på motsvarande sätt som behörigheten.

Figur 31. Genomsnittligt meritvärde avgångsklasserna i Hälsboskolorna 2020–2024

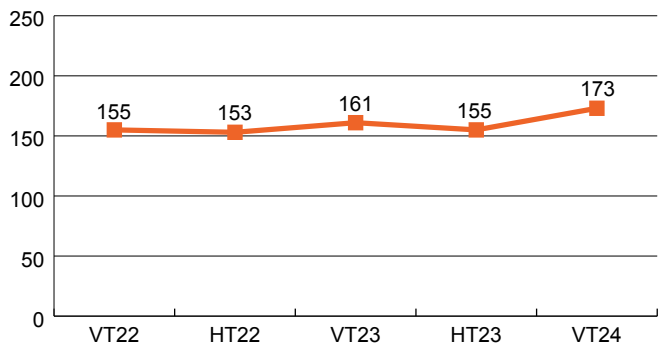
Källa: Edlevo via VASS. Resultat för samtliga elever i Hälsboskolornas avgångsklasser över tid, oavsett tid i specialskolan. I underlaget ingår elever med betyg i ett eller flera ämnen.

Under 2024 ökade meritvärdet för både pojkar och flickor i Hälsboskolorna. Flickornas meritvärde ökade mer än pojkarnas. Få flickor i elevgruppen gör att enskilda elevers resultat får stor påverkan på resultatet. För pojkar kan resultatet delvis förklaras med att andelen pojkar som började specialskolan före högstadiet är högre i år,

91 (73) procent. Det genomsnittliga meritvärdet för pojkar 2024 som började i specialskolan före högstadiet var 175.

Meritvärdet ökar under elevens utbildning

Figur 32. Utveckling genomsnittligt meritvärde de fem senaste terminerna för avgångsklassen

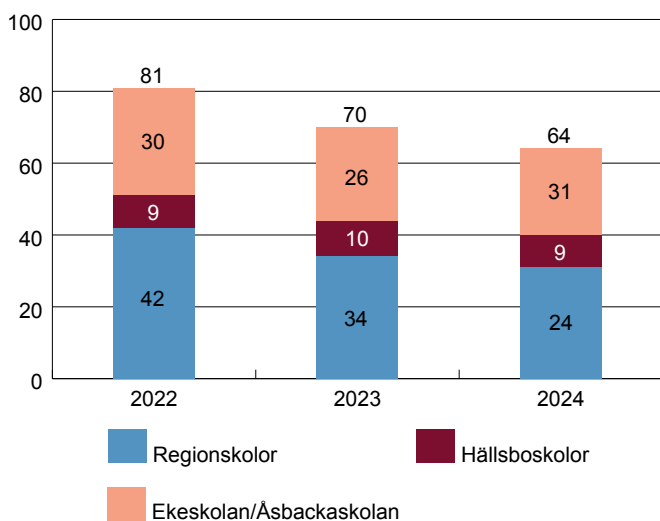
Källa: Edlevo via VASS. I resultatet ingår endast resultat för elever som gått i specialskolan samtliga fem sista terminer innan avgång.

Avgångsklassens meritvärde ökade under perioden. Ökningen var tydligast den sista terminen när eleverna fick slutbetyg. Det innebär att elevernas måluppfyllelse på gruppnivå ökade under den sista tiden i utbildningen. Att redovisa meritvärdesutvecklingen uppdelat på flickor och pojkar är inte möjligt eftersom elevgrupperna är för små.

Anpassad grundskolas kursplaner inom specialskolan

Elever som läser enligt anpassad grundskolas kursplaner kan vara inkluderade i klasser med elever som läser enligt specialskolans kursplaner. De kan också få sin utbildning i grupper där alla elever läser enligt anpassad grundskolas kursplaner.

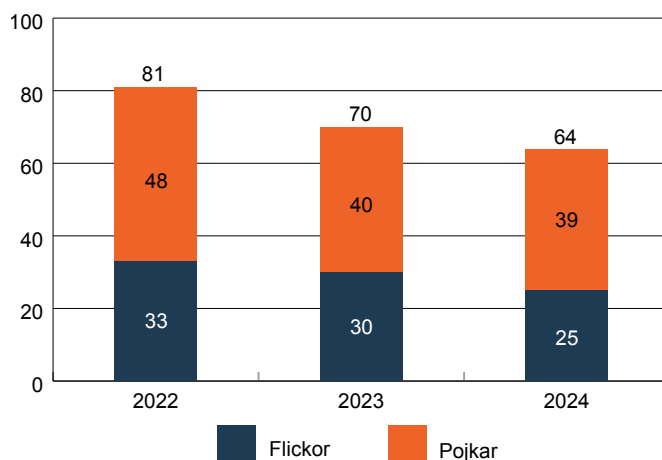
Figur 33. Antal elever som läser enligt anpassad grundskolas kursplaner

Källa: Edlevo. Inrapportering till SCB.
Antal elever redovisas per den 15 oktober.

I nästan alla specialskolor, utom i Hällsboskolan Mälarhöjden och Kristinaskolan, finns det elever som läser enligt anpassad grundskolas kursplaner. Antalet har sjunkit de senaste två åren. Av Ekeskolans och Åsbackaskolans 37 elever läste 65 (81, 86) procent enligt anpassad grundskolas kursplaner, en lägre andel jämfört med de två senaste åren.

Figur 34. Fördelning antal flickor och pojkar som läser enligt anpassad grundskolas kursplaner

Källa: Edlevo. Inrapportering till SCB.
Antal elever redovisas per den 15 oktober.

Av de elever som läste enligt anpassad grundskolas kursplaner 2024 var 39 (43, 41) procent flickor och 61 (57, 59) procent pojkar.

Elever som läser enligt anpassad grundskolas kursplaner kan få betyg om eleven eller elevens vårdnadshavare begär det. Sju av nio skolor med betygsättande årskurser hade elever som fick betyg enligt anpassad grundskolas kursplaner. Höstterminen 2024 fick 24 (23, 41) elever i årskurs 7–10 betyg.

Insatser för att höja måluppfyllelsen

Specialskolans måluppfyllelse var låg, främst i ämnet svenska. Kunskaper i svenska påverkar både måluppfyllelsen i ämnet svenska och inläringen i andra ämnen. Vi genomför flera insatser för att utveckla undervisningen och höja måluppfyllelsen.

Metodutveckling, Handalfabetet – vägen till läsning

Elever som är döva eller har en hörselnedsättning behöver metoder som inte bygger på språkljud för att lära sig läsa. Sedan hösten 2023 använder vi läromedlet Handalfabetet – vägen till läsning⁷³ i SPSM:s förskoleklasser i våra regionala specialskolor. Läromedlet stödjer en tvåspråkig läsundervisning där bokstavering på svenskt teckenspråk används som ett sätt att avkoda ord på motsvarande vis som hörande elever ljudar ord.

För att utvärdera om användningen av läromedlet verkligen främjar elevers läsutveckling deltar vi i skolforskningsprojektet LäsTecken – främjande av döva elevers läsning i teckenspråkig undervisning.⁷⁴ Hittills har forskarna sett att läromedlet och användningen av bokstavering bidragit till att elevernas medvetenhet om ord har ökat. Eleverna leker med bokstäverna och kopplar samman handalfabetet och bokstavering med tecken och ord i skrift. Forskarna såg också att eleverna lär sig teckenspråk parallellt, vilket bidrar till elevernas tvåspråkiga utveckling.

Vår målsättning är att förbättra elevers läsutveckling på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Genom att använda läromedlet och samtidigt delta i aktionsforskning, bidrar vi till att bygga kunskap om tidig läsinläring i teckenspråkig tvåspråkig undervisning.

Forskningsprojekt om läsinläring

Att kunna läsa är en viktig förutsättning för att kunna tillgodogöra sig kunskaper i svenska och i

samtliga skolämnen. Hällsboskolan i Umeå deltar i ett forskningsprojekt som leds av institutionen för språkstudier vid Umeå universitet. Projektet handlar om hur undervisningen kan stödja elevers förmåga att lära sig läsa.⁷⁵

Målet är att öka kunskapen om hur elevers läsförmåga bäst kan stödjas i skolan, med fokus på undervisningsmetod kopplat till aktuellt skede i läsutvecklingen. I projektet jämförs olika sätt att undervisa för att se vilka effekter undervisningen har på olika aspekter av utveckling av läsförmågan. Forskningsprojektet leds av institutionen för språkstudier vid Umeå universitet och finansieras av stiftelsen Marcus och Amalia Wallenbergs Minnesfond.

Kompetensutveckling för lärare genom Erasmus +

Under 2024 tilldelades skolorna inom SPSM Erasmusackreditering.⁷⁶ Det är en kvalitetssäkring som gör att vi kan söka EU-medel för kompetensutveckling fram till 2027. I år sökte och beviljades vi medel som användes för kompetensutveckling om Reading to Learn. Det är en läs- och skrivutvecklande pedagogik som kan användas i skolans alla ämnen och årskurser. Nio lärare som undervisar i olika ämnen i tre av våra regionala specialskolor deltog i utbildningen i Italien. Utvärderingen visar att alla lärare tyckte att deltagandet i kursen var mycket värdefullt. De fick verktyg och kunskap för att arbeta läs- och skrivutvecklande i samtliga skolämnen, inte enbart i språkämnen.

73 Handalfabetet -vägen till läsning är resultatet av SPSM:s översättning och anpassning till svensk kontext av det amerikanska läromedlet Fingerspelling Our Way to Reading. Originalt togs fram i USA efter en stor forskningsinsats om hur barn och elever som är döva lär sig att läsa.

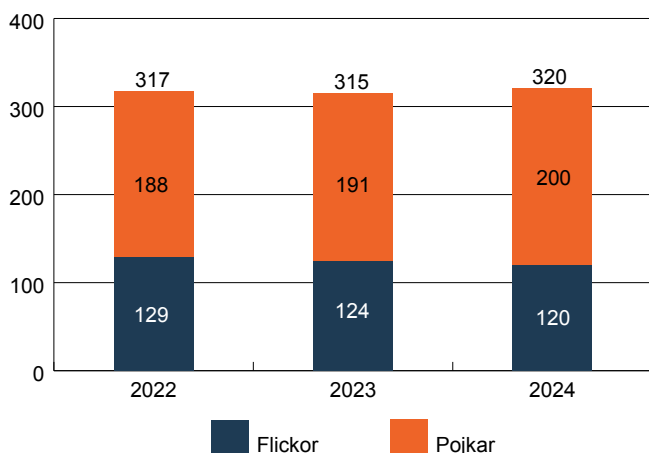
74 Forskningsprojektet LäsTecken 2023–2025 leds av institutionen för lingvistik på Stockholms universitet och finansieras av Skolforskningsinstitutet.

75 <https://www.umu.se/forskning/projekt/att-knacka-laskoden-undervisning-i-alfabetisk-avkodning-och-morfologisk-kunskap-for-grundskoleelever-med-lassvarigheter/>. Genomförandet anpassas för elever som har en grav språkstörning.

76 Erasmusackreditering bekräftar att den sökande har upprättat en plan för att genomföra mobilitetsverksamhet av hög kvalitet som del i en mer omfattande satsning för att utveckla sin organisation.

Utbildning i fritidshem

Figur 35. Antal elever i fritidshem

Källa: Edlevo. Inrapportering till SCB.
Antal elever redovisas per den 15 oktober.

Antalet elever i våra fritidshem har varit i princip detsamma under de tre senaste åren. Under 2024 fortsatte antalet pojkar att öka och antalet flickor att minska. Andelen pojkar i fritidshemmen var 63 procent, samma andel som i specialskolan totalt.

Utvecklingsarbete i fritidshem

Lärarna i fritidshemmen i Hällsboskolorna träffades regelbundet för ett gemensamt kollegialt lärande och utbyte. Under 2024 slutfördes arbetet med att tillsammans ta fram gemensamma riktlinjer för genomförande av verksamheten som ska bidra till ökad likvärdighet mellan fritidshemmen. Fokusområden som valdes ut och beskrevs var tid, trygghet, tydlighet och tillgänglighet. Områdena går in i varandra och skapar tillsammans en lärmiljö där eleverna deltar i språkutvecklande aktiviteter och utvecklas genom nya erfarenheter. Språk, kommunikation och socialt samspel ska genomsyra fritidshemmens samtliga aktiviteter.

Elevers trygghet, inflytande och rättigheter i sin utbildning

Vi använder enkäter som en metod för att ta reda på hur våra elever uppfattar utbildningen.

Specialskolans elevers upplevelser

Genomförande av enkäter

Två grupper svarade på elevenkäten: Elever i förskoleklass till och med årskurs 4 tillsammans med elever som läser enligt anpassad grundskolas kursplaner tillhörde svarsgrupp A.⁷⁷ Elever i årskurs 5 till och med årskurs 10 tillhörde svarsgrupp B.⁷⁸ Svarsfrekvensen på enkäterna var mycket god.

Resultat⁷⁹

Resultaten redovisas som medelvärden för en enskild fråga eller ett indexerat medelvärde för frågeområden. Värdet 10 representerar det bästa resultatet och 0 det sämsta. Vi jämför våra enkätresultat mot resultaten av skolenkäten som genomförs i grundskolan. Detta trots att resultaten inte är helt jämförbara. Vi jämför resultatet för svarsgrupp A med grundskolans årskurs 5. Resultatet för svarsgrupp B jämför vi med grundskolans årskurs 8.

⁷⁷ Svartsfrekvens 89 procent

⁷⁸ Svartsfrekvens 90 procent

⁷⁹ Resultatet för 2023 redovisas i SPSM:s årsredovisning 2023

Tabell 8. Elevers upplevelser av trygghet

Upplevelse av trygghet	F- åk 4 + elever som läser anpassad grundskolas kursplaner	Åk 5–10
I skolan:		
Flickor	8,5	7,8
Pojkar	9,1	8,4
Totalt	8,8	8,1
I fritidshemmet:		
Flickor	8,1	6,9
Pojkar	9,1	8
Totalt	8,7	7,7
I elevboendet:		
Flickor	6,4	8,3
Pojkar	10	6,8
Totalt	8,5	7,4

Källa: Enkätfabriken, enkäter till specialskolan 2024. Det jämförbara resultatet för trygghet i skolan i skolenkäten är 8,4 för åk 5 och 8,1 för åk 8. Frågor om fritidshem och boende finns endast i specialskolans enkäter.

Det område eleverna skattade högst var trygghet. Jämfört med 2023 har upplevelsen av trygghet ökat något i skola och fritidshem. I elevboenden minskade upplevelsen av trygghet i svarsgrupp A (9,0) men ökade i svarsgrupp B (7,0). Specialskolans resultat var i ungefär samma nivå som resultaten i grundskolans skolenkät. En stor del av eleverna i specialskolan svarade att de är trygga i våra verksamheter, vilket kan ses som ett gott resultat av skolors trygghetsarbete. En förutsägbar lärmiljö kan vara en framgångsfaktor för trygghet medan samlokalisering med andra skolor kan påverka tryggheten negativt.

Tabell 9. Elevers upplevelser av studiero

Upplevelse av studiero	F- åk 4 + elever som läser anpassad grundskolas kursplaner	Åk 5–10
Flickor	6,6	6
Pojkar	7,1	6,7
Totalt	6,8	6,4

Källa: Enkätfabriken, enkäter till specialskolan 2024. Det jämförbara resultatet i skolenkäten var 5,5 för årskurs 5 och 5,7 för årskurs 8.

Pojkar skattade sin upplevelse av studiero högre än flickor. Studieron skattades lägre i de högre årskurserna än i de lägre. Jämfört med förra året minskade upplevelsen av studiero i de lägre årskurserna (7,1) och ökade marginellt i de högre årskurserna (6,3). Upplevelsen av studiero var högre i specialskolan än i skolenkäten för grundskolan. Skillnaden var störst mellan svarsgrupp A och grundskolans årskurs 5.

Tabell 10. Elevers upplevelser av stimulans

Upplevelse av stimulans	Åk 5–10
Flickor	5,1
Pojkar	4,9
Totalt	4,9

Källa: Enkätfabriken, enkäter till specialskolan 2024.⁸⁰

Upplevelsen av stimulans undersöktes bara för specialskolans äldre elever. Resultatet var lågt, både för flickor och pojkar, precis som förra året (5,0). Årets resultat är marginellt lägre än förra årets.

Tabell 11. Elevers upplevelser av inflytande

Upplevelse av inflytande	F- åk 4 + elever som läser anpassad grundskolas kursplaner	Åk 5–10
Flickor	6	6,1
Pojkar	6,2	6,3
Totalt	6,2	6,2

Källa: Enkätfabriken, enkäter till specialskolan 2024. Det jämförbara resultatet i skolenkäten var 5,5 för årskurs 5 och 4,2 för årskurs 8.

Upplevelsen av att få påverka arbetssätt på lektionerna skattades marginellt lägre av flickor än pojkar. Resultatet i de båda svarsgrupperna var i princip detsamma. I grundskolans skolenkät var det däremot en tydlig skillnad mellan åldersgrupperna. Där tyckte eleverna i lägre årskurser att de kunde påverka mer. Resultatet i specialskolan har ökat marginellt jämfört med förra året i svarsgrupp A (6,1) och sjunkit marginellt i de högre årskurserna (6,4).

80 Myndigheten ser att det endast går att jämföra resultatet från delfrågan, Får lärarna dig att bli intresserad av skolarbetet, med resultatet från motsvarande fråga i skolenkäten för grundskolan. Resultatet för specialskolans äldre elever var 5,3 och för grundskolan årskurs åtta var resultatet 4,4.

Samband mellan trygghet och studiero och elevers måluppfyllelse

I en rapport har Skolverket kunnat visa att elever som mer sällan upplevde studiero på matematiklektionerna hade lägre resultat i matematik än de som oftare upplevde studiero.⁸¹ Det framgår av samma rapport att elever som tycker att säkerheten brister också får lägre resultat. Trots att majoriteten av eleverna i specialskolan känner sig trygga i skolan, upplever en lägre andel elever studiero. Vi vet att det förekommer situationer som kan påverka elevers upplevelse av studiero. Det kan bidra till lägre kunskapsresultat.

Specialskolan har inte möjlighet att använda sig av alla disciplinära åtgärder enligt skollagen. Det saknas oftast möjligheter att tillfälligt omplacera elev till annan skolenhet inom organisatio-

nen mot bakgrund av specialskolans nationella organisering. Det har funnits tillfällen där sådan åtgärd hade kunnat bidra till att öka tryggheten för elever och samtidigt tillgodose alla elevers rätt till utbildning.

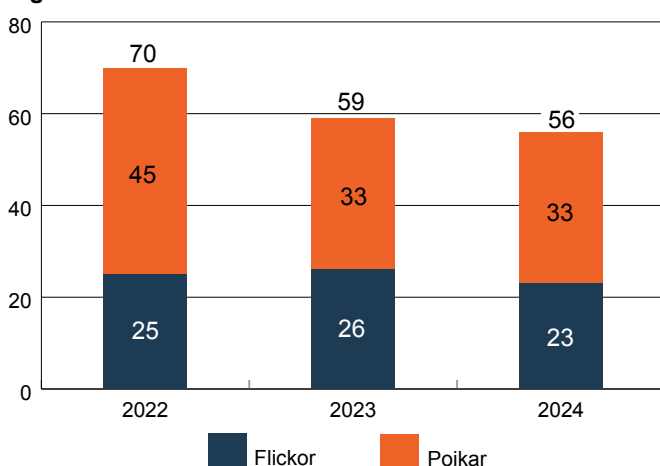
Skolsäkerhetsarbete i specialskolan

Under 2024 satsade SPSM på skolsäkerhetsfrågor. Vi utbildade personalen i våra specialskolor på in- och utrymning vid hot och våld. Vi införde och utbildade koordinators för skolsäkerhet. Deras uppgift är att ge skolledningen stöd i säkerhetsarbetet. Satsningarna genomfördes för att få likvärdiga arbetssätt i alla skolor, strukturera arbetssätten och höja personalens kompetens och beredskap.

Boende för elever i specialskolan

Vi erbjuder boende till de elever som behöver det för att kunna gå i specialskolan. Alla våra skolor utom Manillaskolan och Hällsboskolan Mälärhöjden i Stockholm har elevboenden.

Figur 36. Antal elever i boende

Källa: Edlevo. Inrapportering till SCB.
Antal elever redovisas per den 15 oktober.

Antalet elever i boenden minskade jämfört med de föregående två åren. 2024 var det antalet flickor som minskade i våra elevboenden. I våra elevboenden bodde elever från årskurs 2 till och med årskurs 10 under 2024. Andelen flickor i

boenden var 41 (44, 36) och andelen pojkar var 59 (56, 64) procent. Fördelningen skiljer sig något jämfört med den i specialskolan totalt.

Elevboende med hög kvalitet

Vårt uppdrag är att erbjuda eleverna i specialskolan ett elevboende med hög kvalitet och goda förutsättningar för en aktiv fritid. Våra boenden är olika stora och ligger ofta långt ifrån varandra. För att skapa likvärdiga förutsättningar träffades alla boendechefen regelbundet. I våra boenden finns boendehandledare som arbetar nära våra elever och planerar fritidsaktiviteter tillsammans med dem. Boendehandledarna hade under året gemensam kompetensutveckling och utbyte erfarenheter för att utveckla arbetssätt och rutiner. I boendena hölls regelbundna träffar med eleverna för att arbeta med trygghet och demokrati. I elevenkäten som genomfördes i februari, gick resultatet för trygghet ner. Resultaten visar att vi behöver fortsätta att arbeta med åtgärder för att öka tryggheten. Varje elevboende fick ta del av sitt resultat som underlag för fortsatta insatser. Boendena samarbetade med skolorna för att skapa trygghet för eleverna under hela dagen.

81 Skolverkets rapport Elevers trygghet och studiero - en fördjupning av resultat i PISA 2022

Utåtriktad utbildning i svenskt teckenspråk

Den utåtriktade utbildningen i svenskt teckenspråk riktar sig till elever hos andra skolhuvudmän.

Målgrupper för utåtriktad utbildning

- syskon till barn som är döva eller har en hörselnedsättning, samt barn till föräldrar som är döva eller har en hörselnedsättning (Children Of Deaf Adults, CODA).
- barn som är döva eller har en hörselnedsättning och som tillhör andra skolformer (grundskola, anpassad grundskola, gymnasium eller anpassad gymnasieskola)

Om utbildningen

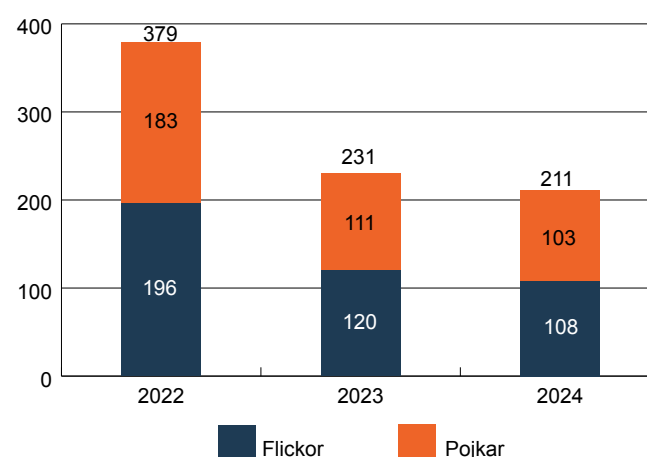
SPSM har en ramkursplan för utåtriktad utbildning i svenskt teckenspråk. Undervisningen syftar till att eleverna ska utveckla sin flerspråkighet och tillägna sig kunskaper i och om svenskt teckenspråk. Att behärska både svenskt teckenspråk och svenska ger personer som är döva eller har en hörselnedsättning förutsättningar att delta aktivt i samhälls- och arbetslivet. Det ökar möjligheten till jämlika villkor med hörande personer. Elever med syskon eller föräldrar som är döva eller har en hörselnedsättning, behöver också utveckla sin flerspråkighet. Att de känner till svenskt teckenspråk och att de kan använda språket i olika sammanhang ger dem tilltro till sin språkliga förmåga.

Målgrupperna syskon och CODA erbjuds utbildning enligt myndighetens instruktion. Vi erbjuder också utbildningen till elever som är döva eller har en hörselnedsättning och går i grundskola, anpassad grundskola, gymnasium eller anpassad gymnasieskola. Utbildningen till elever inom dessa skolformer ingår inte i vårt formella uppdrag, men den fyller ett behov.

Elever i den utåtriktade utbildningen får inte betyg i svenskt teckenspråk. Elevernas kunskapsutveckling dokumenteras enligt ramkursplanen så att både vi och eleven kan följa språkutvecklingen. Det är en del i uppföljningen av den utåtriktade utbildningen.

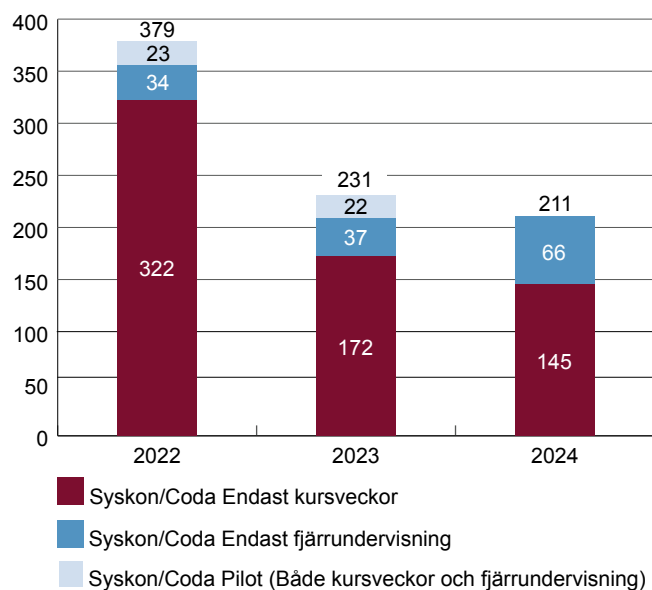
Elever i målgruppen syskon och CODA

Figur 37. Antal elever i svenskt teckenspråk för syskon och CODA

Källa: Extens 2022, Edlevo 2023–2024. Antal inskrivna elever redovisas per den 15 oktober.

Antalet inskrivna syskon och CODA-elever har minskat två år i rad. Både antalet flickor och pojkar har minskat. Vi har inte säkra underlag för att uttala oss om orsaker till minskningen. En bidragande orsak skulle kunna vara att elever som tidigare gått utbildning på plats inte önskat fortsätta om den ersatts med fjärrundervisning.

Figur 38. Hur elever deltar i utåtriktad utbildning för svenskt teckenspråk syskon och CODA

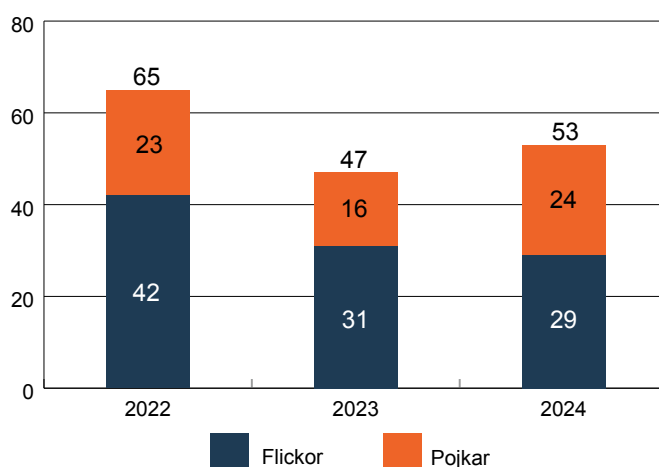
Källa: Extens 2022, Edlevo 2023–2024

Elever som tillhör målgrupperna syskon och CODA, kan från juli 2024 delta i undervisning på plats eller som fjärrundervisning. Möjligheten att kombinera båda undervisningsformerna har tagits bort för att kunna erbjuda fler elever fjärrundervisning och minska kön till utbildningen.

Undervisningen på plats ger en möjlighet att träffa andra elever i samma målgrupper, och specialskolans elever som använder svenskt teckenspråk i en teckenspråkig miljö i någon av våra regionala specialskolor. Elever som valt undervisning på plats deltog i en kursvecka per termin. Eleverna tar också med sig skolarbete från sin hemskola som de kan arbeta med på svenskt teckenspråk.

Elever från andra skolformer

Vår utbildning i svenskt teckenspråk för elever i andra skolformer som är döva eller har en hörselnedsättning genomförs som fjärrundervisning. Den är ett komplement till modersmålsundervisning eller språkval i svenskt teckenspråk som hemkommunen erbjuder. Utbildningen genomförs utifrån SPSM:s ramkursplan och eleverna får inga betyg. Eleverna kopplar upp sig från sin hemskola en gång i veckan. Tillsammans med elever från andra skolor runt om i landet får de lektioner i svenskt teckenspråk. Utbildningen ger förutsättningar för en kontinuerlig språkutveckling.

Figur 39. Antal elever från andra skolformer

Källa: Extens 2022, Edlevo 2023–2024. Antal inskrivna elever redovisas per den 15 oktober.

Under 2024 var 53 elever inskrivna i utbildningen. Det betyder att elevantalet har ökat något sedan föregående år. Av eleverna var 55 (66, 65) procent flickor och 45 (34, 35) procent pojkar. SPSM kan utifrån skollagen också genomföra utbildning i svenskt teckenspråk på entreprenad till grundskolan⁸² som fjärrundervisning. 2024 genomfördes en första pilotutbildning inom ramen för en grundskolas språkval. Eleverna läste enligt kursplanen Teckenspråk för hörande och fick betyg.

82 23 kap 15§ Skollagen (2010:800),

Kostnader Specialskola

Specialskolans uppdrag är att erbjuda utbildning till de elever som på grund av sin funktionsnedsättning eller av andra särskilda skäl inte kan gå i grundskolan eller anpassad grundskola. Undervisningen bedrivs i mindre grupper utifrån elevernas behov för elever som kommer från hela landet. Elever som bor långt ifrån sin skola erbjuds tillgång till både resor och boende. Tillsammans bidrar detta till högre kostnader för specialskolan. Genom specialskolan tar staten ett viktigt ansvar för att undervisningen genomförs i en tillgänglig undervisningsmiljö för målgruppen.

Analys av kostnadsutveckling

I detta avsnitt redovisas kostnader för undervisning i specialskolan, förskoleklass, fritidshem, boende och svenskt teckenspråk syskon/CODA, inklusive verksamhetens andel av myndighetsövergripande kostnader. Total kostnad omfattar alla specialskolans verksamheter. Mättidpunkt för antalet elever är 15 oktober årligen.

Tabell 12. Kostnadsutveckling för undervisning årskurs 1–10 och specialskolan totalt

Kostnader tkr	2022	2023	2024
Undervisning 1–10	629 488	660 085	669 948
Förskoleklass	14 326	16 296	17 389
Fritidshem	58 807	63 419	62 787
Boende	67 632	64 774	64 561
Teckenspråk syskon/CODA	2 575 ⁸³	3 121	4 084
TOTALT	772 828	807 695	818 769
Varav kostnad för elevresor	71 199	80 773	87 331

I tabellen redovisas alla elevresor och alla resande elever från förskoleklass till åk 10.

Elevantalet ökade under året. De totala kostnaderna för undervisning ökade, men på grund av effektiviseringar och återhållsamhet har dessa inte ökat i samma takt som tidigare. Kostnader för elevresor utgjorde cirka tio procent av de totala kostnaderna inom specialskolan, vilket är nästan

detsamma som föregående år. I specialskolans totala kostnader ingår även kostnader för fjärrundervisning.

Kostnadsutveckling per elev

Tabell 13. Kostnader för undervisning per elev årskurs 1–10

Kostnader tkr	2022	2023	2024
Kostnader för undervisning	629 488	660 085	669 948
Antal elever	785	764	790
Kostnad per elev	802	864	848

Den totala kostnaden har ökat med 1 procent. Verksamheten har liksom under 2023 varit restriktiv med att tillsätta nya tjänster och återhållsam med inköp. Tillsammans med att de allmänna kostnadsökningarna också var lägre än föregående år har kostnadsökningen hållits nere. Ett ökat elevantal leder till att kostnad per elev ändå har minskat.

Tabell 14. Kostnader för förskoleklass per elev

Kostnader tkr	2022	2023	2024
Kostnader för förskoleklass	14 326	16 296	17 389
Antal elever som omfattas	34	44	39
Kostnad per elev	421	370	446

De totala kostnaderna för verksamheten ökade med 7 procent. Den huvudsakliga förklaringen till denna ökning var en ökning av kostnaderna för elevresor i verksamheten. Eftersom antalet elever i verksamheten samtidigt minskade, medförde detta en tydligt ökad kostnad per elev.

83 Jämförelsetal för Teckenspråk syskon 2022 har korrigerats.

Tabell 15. Kostnader för fritidshem per elev

Kostnader tkr	2022	2023	2024
Kostnader för fritidshem	58 807	63 419	62 787
Antal elever i fritidshem	317	315	320
Kostnad fritidshem per elev	186	201	196

Den kostnadsminskning vi ser jämfört med föregående år, har sin förklaring i minskade verksamhetsområdesgemensamma kostnader. Kostnaden per elev minskade något.

Tabell 16. Kostnader för boendeverksamhet per elev

Kostnader tkr	2022	2023	2024
Kostnader för boende	67 632	64 774	64 561
Antal elever	70	59	56
Kostnad per elev	966	1 098	1 153

Elevantalet i boendet minskade även i år men mindre än förra året. Totala kostnaden ligger kvar på samma nivå. Kostnader för elevboenden påverkas av var platser behövs och om det går att lösa inom befintligt boende eller inte.

Tabell 17. Kostnader för teckenspråk syskon/ CODA per elev

Kostnader tkr	2022	2023	2024
Kostnader teckenspråk syskon/CODA	2 575 ⁸⁴	3 121	4 084
Antal elever	379	231	211
Kostnad per elev	7	14	19

Den stora kostnadsökningen inom teckenspråk syskon/ CODA är huvudsakligen en konsekvens av en ökad precision i fördelningen av myndighetsgemensamma kostnader. Ett minskat elevantal leder även till en ökad kostnad per elev. I redovisningen i denna tabell ingår inte elever och kostnader för den fjärrundervisning målgruppen får ta del av.

Tabell 18. Kostnader för elevresor per elev

Kostnader tkr	2022	2023	2024
Kostnader för elevresor	71 199	80 773	87 331
Antal elever	737	708	750
Kostnad per elev	97	114	116

I tabellen redovisas alla elevresor och alla resande elever från förskoleklass till åk 10. Den totala kostnaden för elevresor ökade med 8 procent. Det var en lägre ökning än föregående år. Eftersom antalet elever som reser också ökat är kostnaden per elev i samma nivå som föregående år. Kostnader för elevresor påverkas av elevers hemort och enskilda behov.

84 Jämförelsetal för 2022 har korrigerats.

Sprida kunskaper om våra målgrupper

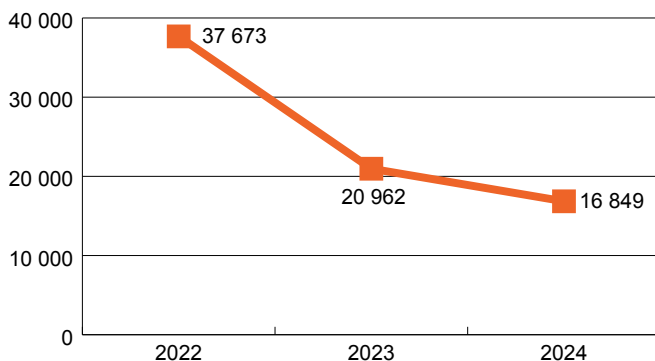
Vi sammanställer och kommunicerar forskning som rör barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning och deras utbildning. Vi vänder oss till skolhuvudmän, skolledare och yrkesgrupper inom alla utbildningsformer.

Spridning av forskningsresultat

Vi sammanställer och kommunicerar aktuell forskning inom olika områden via vår webb, i sociala medier och i vår tidning Lika värde. Forskningen presenteras dels kortfattat i forskningsutblickar och i intervjuer med forskare dels sammanställd i mer omfattande systematiska översikter.

Våra forskningsnyheter sammanfattar aktuell forskning i forskningsutblickar och intervjuer med forskare. Under 2024 publicerade vi 16 forskningsnyheter, vilket var fler än förra året (9, 25). Vi publicerar en intervju med forskare i varje nummer av tidningen Lika värde. För 2024 ändrades utgivningsplanen tillfälligt från ordinarie fyra nummer till två nummer.

Figur 40. Antal användare av forskningsnyheter via webb 2022–2024

Källa: Siteimprove. Jämförelsetal för 2022 och 2023 har räknats om då det vid framtagningen av besöksstatistik upptäcktes att vissa forskningsutblickar och forskningsnyheter hamnat fel i webbplatsens struktur. Detta medförde att dessa utblickar och intervjuer inte räknats med i tidigare statistikuttag. Felet är nu åtgärdat och det har lett till en ökning i statistiken för 2022 och 2023.

Antalet användare som tog del av forskningsutblickar och forskarintervjuer via vår webb 2024 minskade jämfört med tidigare år. Under 2023 vidareutvecklades webbplatsen för att den skulle bli tydligare och bättre hjälpa användaren att ta del av vårt stöd. Det innebar att en hel del sidor rensades bort. Det fick till följd att sökresultaten via sökmotorer blev färre. Under 2024 har besöken från sökmotorer och sociala medier minskat ytterligare vilket sannolikt har med rensningen under 2023 att göra.

Årets mest lästa forskningsnyhet var en forskarintervju som bygger på en avhandling om särskilda undervisningsgrupper, denna hade cirka 3 780 läsare. Andra väl lästa utblickar handlade om tecken som alternativ och kompletterande kommunikation (TAKK), ett specialpedagogiskt didaktiskt verktyg i förskolans undervisning, samt lärares erfarenhet av att främja språkutveckling i förskoleklass.

Vi arbetar kontinuerligt med att stärka den vetenskapliga grunden i våra stödmaterial. Exempelvis initieras produktionen av nya stödmaterial genom att vi tar fram sammanställningar av forskning och beprövad erfarenhet. Material kvalitetsgranskas innan det publiceras. Läs mer om de kvalitetsgranskande insatser rörande redan publicerade material, som genomförts som ett resultat av regeringsuppdraget om översyn av stöd och information i avsnitt kompetensutveckling och stödmaterial.

Samverkan med lärosäten

Under året samverkade vi med lärosäten och forskare på olika sätt och i olika områden. Vi föreläste på lärarutbildningar och utbildningar för

speciallärare och specialpedagoger. Fokus för vårt deltagande var ofta tillgänglighet, delaktighet och inkludering samt intellektuell funktionsnedsättning. När vi tar fram systematiska översikter deltar forskare utifrån sin expertkompetens. Under 2024 analyserade och sammanställde vi resultat av forskning i området skolnärvaro tillsammans

med forskare.

SPSM bidrog i forskningsprojekt om elever med rörelsehinder, vi deltog i programråd samt med stöd till rektorsutbildningar. Vi deltog också i nätverk om bland annat nyanlända, regional utveckling och specialpedagogisk utveckling för anpassad skola.

European Agency for Special Needs and Inclusive Education

Vi företräder Sverige i den europeiska samarbetsorganisationen European Agency for Special Needs and Inclusive Education (European Agency). Vi deltar i styrelsen, vi bidrar med kompetens från svenska experter och sprider kunskapsunderlag på olika nivåer inom utbildningssektorn.

Fakta om European Agency

European Agency är ett nätverk med 31 medlemsländer och kontor i Odense och Bryssel. Organisationen finns till för att stödja beslutsfattare i medlemsländerna med att främja inkluderande utbildningssystem. Det gör den genom att utveckla kunskap och verktyg utifrån forskning och medlemsländernas samlade erfarenheter. Samarbetet är ett ömsesidigt utbyte av kunskap och erfarenheter. Det utgår från Funktionsrättskonventionen, Barnkonventionen och Europeiska unionens utbildningsstrategi.

Gemensamma prioriteringar inom European Agency

Vi arbetar tillsammans med de övriga länderna med olika uppdrag enligt en plan som gäller 2021–2027 och ger stöd till inkluderande utbildning.

European Agency och dess medlemsländer tillämpar från och med 2023 ett nytt arbetssätt i projektet Thematic Country Cluster Activity (TCCA). Det nya arbetssättet innebär att vi arbetar mer fokuserat och i mindre grupper för att det ska bli möjligt för medlemmarna att engagera sig i de frågor som är mest angelägna för just dem. Fram till 2026 ingår Sverige i en grupp med Tyskland, Ungern, Slovenien, fransktalande Belgien

samt Danmark om frågor som rör samarbeten mellan olika mellan skola och andra samhällssektorer.

Spridning av europeiska kunskapsunderlag

Enligt planen för SPSM:s arbete inom European Agency 2024–2027 arbetar vi med att sprida European Agencys kunskapsmaterial så att professionella i skolan får bästa möjliga kunskap.

Under 2024 publicerade vi två rapporter, en om tvärprofessionella insatser för inkluderande utbildning och en om inkluderande förskola. Rapporterna sammanfattar underlag från European Agency och är anpassade till det svenska utbildningssystemet. Vi spred dem vid konferenser som SETT-mässan, Specialpedagogikens Dag 2024 och Bok- och biblioteksmässan 2024.

European Agencys publikationer användes även som referenser i de stödmaterial vi producerar och publicerar på vår webbplats.

Vårt nyhetsbrev om inkluderande utbildning och vårt deltagande i European Agency skickades under 2024 till 11 461 prenumeranter (10 800, 9000). Nyhetsbrevet skickas ut tre till fyra gånger per år och intresset har ökat. Vår målsättning var att nå 11 000 prenumeranter 2024 så vi bedömer att utfallet var gott.

Sveriges deltagande i internationella projekt

Sverige deltog under året i tre internationella projekt om inkluderande utbildning:

Thematic Country Cluster Activity (TCCA), är ett flerårigt projekt, 2024–2026, som syftar till att stödja länder att utveckla sin kunskap om samverkan mellan skola och andra samhällssektorer, som socialtjänst, hälso- och sjukvård, polis och civilsamhället. För att skolor skall kunna inkludera alla elever, även de som har stora behov, behöver man skapa goda förutsättningar för samverkan med andra samhällssektorer. Sverige bidrog under 2024 genom att:

- vara värd för ett internationellt erfarenhetsutbyte med lärdomar från Tidiga Samordnade Insatser och Kronobarnsmodellen.
- Presentera det nationella samarbetet med Ett nationellt hälsoprogram för barn och unga till och med 20 års ålder

Dessa insatser gav deltagarländerna bättre kunskap om möjligheter och utmaningar med att samarbeta över olika sektorer.

European Agency Statistics on Inclusive Education (EASIE) är ett löpande projekt där deltagande medlemsländer årligen sammanställer statistik om elevers skolplacering och behov av stöd. Statistiken presenteras sedan i en rapport från varje land och en jämförande rapport där alla länder ingår. Årets rapport byggde på data från läsåret 2021–2022. EASIE är en viktig datakälla för forskare och beslutsfattare, särskilt som det råder brist på statistik om barn och elever med funktionsnedsättningar.

Building Resilience through Inclusive Education (BRIES). Projektet avslutades under 2024 och undersökte hur skolor kan stärka sin motståndskraft i samhällskriser genom förbättrad kommunikation. Projektet mynnade ut i en vägledning om hur skolor kan stödja kommunikation mellan skola, vårdnadshavare och elever i förberedande syfte för kriser. Sverige bidrog genom att pröva vägledningen vid en regional gymnasieskola där eleverna fick reflektera över hur de påverkades av covidkrisen.

Vi arbetar med hållbarhet

I vårt arbete med hållbarhet utgår vi från FN:s mål i Agenda 2030. Genom att säkerställa en likvärdig utbildning inkluderas personer med funktionsnedsättning. Det bidrar till utvecklingen av medborgare som kan göra medvetna val, hushålla med resurser och begränsa sin miljöpåverkan.

Myndigheten redovisar i stor utsträckning sina bidrag inom hållbarhet integrerat med övriga delar av verksamheten i årsredovisningen. I detta avsnitt lyfter vi fram särskilda bidrag inom området. Ekonomisk hållbarhet redovisas i kostnadsavsnitten för respektive verksamhet samt i den ekonomiska redovisningen.

Miljö

Vårt arbete med den dimension av hållbar utveckling och Agenda 2030 som handlar om miljö utgår från Förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter. Arbetet redovisas i miljöledningsrapporten till Naturvårdsverket. Under året säkerställde vi att vi tar hänsyn till påverkan på miljön när vi tar fram processer och styrdokument för vårt interna arbete.

Ett prioriterat område när det gäller att bidra till myndighetens miljömål är inköp och upphandling. Under året fortsatte vi etableringen av det kategoristyrda arbetssättet inom inköpsområdet i syfte att styra inköpen så att de bidrar till verksamhetens mål. Vi tog även fram en särskild analysmodell för att undersöka miljöpåverkan av olika kategorier av inköp. Både arbetssättet och analysen ger oss förutsättningar för träffsäkra prioriteringar i arbetet med att begränsa miljöpåverkan från inköp. Vi utformade också under året interna rutiner för återanvändning av möbler i samband med lokalförändringar inom myndigheten.

Vi deltog i Trafikverkets projekt Resfria möten i myndigheter, REMM och vissa av de utbildningar, enkäter och möten som ingår i projektet. Vår föreskrift om tjänsteresor skärptes för att minska vår miljöpåverkan. Koldioxidutsläppen från resor minskade med cirka 48 procent från

föregående år, koldioxidutsläppen från flyg minskade med cirka 59 procent.

Statsbidragsenheten undersökte hur vi kan ta reda på vilken påverkan på miljön som bidragen kan få och förtydligade kraven de styrdokument som är relevanta för bidragen.

Vi har minskat våra lokalytor inom myndigheten med cirka 3 000 kvadratmeter vid slutet av 2024 jämfört med föregående år. Vi bytte till mer energisnåla armaturer och samarbetade med våra hyresvärdar för att spara energi.

Vi arbetar med rättigheter

Alla barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning ska få sina rättigheter tillgodosedda. Vi strävar efter att våra insatser ska leda till en inkluderande och jämställd utbildning för personer med funktionsnedsättning. Genom detta arbete bidrar myndigheten till Mål 4 i Agenda 2030, En god utbildning för alla.

Vår rättighetskultur innebär att våra medarbetare har kunskap om de rättigheter som personer med funktionsnedsättning har i sin utbildning. Vi arbetade systematiskt med att integrera våra målgruppers rättigheter både i Specialskolan och när vi stödjer andra skolor. Inför alla beslut och åtgärder beaktade vi barnets bästa. Vi vidareutvecklade våra rutiner för att våra provningar av barnets bästa ska ha en högre kvalitet.

Specialskolorna använde även detta år Unicefs modell för rättighetsbaserade skolor. Modellen innebär att barnkonventionen och funktionsrättskonventionen ska genomsyra skolans visioner, värderingar och praxis. Barnombudets roll var central när rättighetsperspektiven integrerades i verksamheten.

Barnets rätt att komma till tals betonades i vår rådgivning. I vårt samarbete med andra myndigheter inom regeringsuppdraget Nationellt hälsoprogram för barn och unga bidrog vi i arbetet med att alla barn ska komma till tals.

Vi arbetade för att förbättra statistik och kunskap om personer med funktionsnedsättning inom utbildning för att synliggöra målgruppens situation i skolan. Vårt rättighetsarbete har gett resultat och i Riksrevisionens granskning Statens insatser för att stärka efterlevnaden av barnkonventionen konstateras att SPSM har en ambitiös intern styrning och ett utvecklat stöd för arbetet med barns rättigheter.

Nytt fokus i rättighetsarbetet

Vi tog fram en handlingsplan för vårt rättighetsarbete som lyfter:

- Ingen ska missgynnas
- Rätten till anpassningar och stöd
- Rätten att få komma till tals
- Rätt till tillgänglig lärmiljö, arbetsmiljö och kommunikation

Genom att fokusera på dessa områden i vårt arbete vill vi göra skillnad för målgrupperna, både för elever i specialskolan och i vårt stödjande uppdrag till övriga skolformer.

Under året genomförde vi en kampanj som uppmuntrade huvudmän och skolledare att ta kontakt med oss och att ta del av vårt stöd. Syftet med kampanjen var att stärka huvudmännens förmåga att tillgodose de rättigheter barn, elever och vuxenstuderande med adhd, autism och språkstörning har till en inkluderande utbildning.

Vi tog fram nya stödmaterial för att hjälpa skolor att skapa strukturer som bidrar till att barn och elever med funktionsnedsättning ska få sina rättigheter tillgodosedda i utbildningen. Stödmaterialen fokuserar på tidiga stödinsatser i anpassade skolor och på elevhälsoarbete. Vi förnyade vårt stödmaterial för tillgänglig utbildning som stärker skolors förmåga att tillämpa de rättigheter som våra målgrupper har.

Systematisk uppföljning av funktionshinderpolitiken 2021–2031

Vi har i uppdrag att följa upp det mål i funktionshinderpolitiken som handlar om att med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i ett samhälle med mångfald som grund.

Vi valde att fokusera på följande mål i vår rapportering av regeringsuppdraget:

- Alla barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning får sina rättigheter tillgodosedda.
- Medarbetare inom myndigheten har en tillgänglig arbetsplats och är delaktiga.
- Myndigheten är tillgänglig för alla som tar del av våra tjänster.

Vi redovisar årets resultat av vårt arbete utifrån målen och funktionshinderpolitikens områden:

- Förebygg och motverka diskriminering
- Principen om universell utformning
- Befintliga brister i tillgängligheten
- Individuella stöd och anpassningar

Alla barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning får sina rättigheter tillgodosedda.

Under året gav myndigheten stöd till skolverksamheter om hur lärmiljön kan utformas universellt, om hur bristande tillgänglighet kan identifieras och undanröjas och hur enskilda barn och elever kan få anpassningar och stöd.

En ny version av vårt stödmaterial för tillgänglig utbildning lanserades. Stödmaterialiet synliggör hur anpassningar och stöd bidrar till en universell, tillgänglig lärmiljö i syfte att öka måluppfyllelsen.

Vårt stödmaterial om ett proaktivt elevhälsoarbete uppdaterades. Det beskriver hur samverkan mellan olika professioner kan bidra till att ge elever det stöd och de anpassningar de behöver för att utvecklas utifrån sina förutsättningar.

Genom kompetensutveckling för professionella inom anpassad grundskola, gymnasieskola och

komvux samt vårt stöd till skolverksamheters arbete utifrån tidiga stödinsatser i anpassad grundskola, bidrog vi till att elever med intellektuell funktionsnedsättning fick de stöd de har rätt till.

I rapporten *Möjligheter till delaktighet och lärande för elever med synnedsättning*, beskrev vi hur tillgänglighetsbrister påverkar elever med synnedsättning. I rapporten framgår också betydelsen av delaktighet för denna grupp. Rapporten ger kunskap till skolverksamheter om hur de kan arbeta för att lärmiljön ska vara tillgänglig för elever med synnedsättning och att de ska känna sig delaktiga i skolan.

Specialskolorna anpassade sitt stöd till elevernas förutsättningar och använde ett språkutvecklande arbetssätt. Att skolan har en miljö som gör språk och kommunikation tillgängligt, oavsett om det gäller teckenspråk, taktilt språk eller talat språk, gynnar våra elevers måluppfyllelse. Det motverkar diskriminering och förbättrar möjligheten till delaktighet livet igenom.

Medarbetare inom myndigheten har en tillgänglig arbetsplats och är delaktiga

Arbetsplatsen ska vara tillgänglig för medarbetare med funktionsnedsättning. Medarbetare och chefer fick information om vad som krävs för en tillgänglig arbetsplats. Alla medarbetare fick möjlighet att besvara en enkät för att identifiera brister i tillgängligheten. Det ledde till att en åtgärdsplan togs fram.

Vi granskade tillgängligheten i våra interna styrdokument och anpassade flera av dem. Vi ställde krav på olika aspekter av tillgänglighet vid upphandlingar.

Myndigheten är tillgänglig för alla som tar del av våra tjänster

Det finns flera olika sätt att komma i kontakt med oss. Vi fortsatte under året att utveckla vår webbplats som redan har en hög grad av tillgänglighet. Vi utvecklade också tillgängligheten till våra lokaler genom skyltning, hiss med tal, kontraster vid passager samt tillgängligheten för besökare som använder rullstol eller rullator.

Aktiv involvering

Vi involverade barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning på olika sätt. Vi hade direkt kontakt med barn och elever i specialskolan. I samband med vårt uppdrag att stödja andra skolverksamheter påverkade vi dem att involvera barn och elever med funktionsnedsättning.

Vi hade regelbundet möten med intresseorganisationer och ungdomsorganisationer. Barn och elever involverades i de beslut som berörde barn.

Vi involverade medarbetare när vi förbättrade digital, fysisk och kommunikativ arbetsmiljö så att den ska vara tillgänglig för alla.

Inriktningen för jämställdhetsintegrering (JiM) 2022–2025

Vi prioriterade det tredje jämställdhetspolitiska delmålet om jämställd utbildning. Inriktningen för vårt arbete gäller fram till 2025. I vårt arbete utgick vi från tre jämställdhetsproblem:

- pojkar presterar sämre än flickor i skolan
- flickor mår sämre av skolan än pojkar
- skolan är den vanligaste platsen för trakasserier.

Utvalda bidrag för jämställdhetsintegrering

- Vi genomförde jämställdhetsanalyser av resultaten från Specialskolans elevenkäter, elevernas studieresultat, samt inskrivna i våra utbildningsformer.
- Vi granskade normer, könsrepresentation och tillgänglighet i alla skeden av produktutvecklingen av våra läromedel.
- I de stödmaterial vi publicerade under året synliggjorde vi de konsekvenser för en likvärdig utbildning som kön och funktionsnedsättning kan orsaka. Våra stödmaterial och vår rådgivning inkluderade könsmedvetna strategier.
- Den som ansökte om produktionsstöd för läromedel behövde visa hur läromedlet var tänkt att ta hänsyn till jämställdhet, barns rättigheter och rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Bedömning av vårt rättighetsarbete

Vår bedömning är att vårt arbete i hög grad bidrog till målet för funktionshinderpolitiken. Vi tillämpade aktiv involvering i vår verksamhet. De som använde våra tjänster bedömde att vårt

utbud var tillgängligt i hög grad. Vi synliggjorde skillnader mellan pojkar och flickor i vår verksamhet. Men vi behöver utveckla våra insatser ur ett intersektionellt perspektiv.

Vårt rättighetsarbete bidrog till att motverka diskriminering för personer med funktionsnedsättning.

Personalredovisning

Vi har ett hållbart arbetsliv

Med ett hållbart arbetsliv attraherar och behåller vi medarbetare. Det gör också att vi kan säkerställa en god kompetensförsörjning som ökar vår förmåga att möta målgruppernas behov. Ett hållbart arbetsliv innebär att våra medarbetare har en god fysisk, organisatorisk och social arbetsmiljö.

SPSM:s medarbetare

Tabell 19. Antal anställda fördelat på kompetenskategori och kön

Kompetenskategori	2022			2023			2024		
	Totalt antal	Andel kvinnor	Andel män	Totalt antal	Andel kvinnor	Andel män	Totalt antal	Andelen kvinnor	Andel män
Kärnverksamhet	937	79 %	21 %	924	79 %	21 %	868	78 %	22 %
Ledning	84	68 %	32 %	85	69 %	31 %	79	66 %	34 %
Stödverksamhet	261	73 %	27 %	262	74 %	26 %	245	72 %	28 %
Totalt	1 282	77 %	23 %	1 271	77 %	23 %	1 192	76 %	24 %

Källa: UBW

I kärnverksamheten ingår bland annat anställda som arbetar med specialpedagogiskt stöd, undervisning, boende och fritid, läromedel samt hantering av olika statsbidrag. I gruppen stödverksamhet ingår personal med sakområdeskompetens inom bland annat kommunikation, ekonomi, verksamhetsutveckling, upphandling, registratur, juridik och digitalisering.

Antalet anställda minskade med 6,2 procent 2024. Det beror dels på effektiviseringar, dels på att vi avvaktat med rekrytering av vissa tjänster under en pågående översyn av myndighetens stöd- och utvecklingsresurser. Organisationsöversynen syftar till att säkerställa att myndigheten har rätt verksamhetsstöd och en hög utvecklingsförmåga, inom ramen för detta arbete ingår att se över dimensioneringen av verksamheten.

Andelen tillsvidareanställda ökade till 98 (97, 95) procent vilket beror på att antalet visstidsanställningar har minskat, främst inom specialskolan.

Tabell 20. Antal anställda på intermitterent anställning

Intermitterent anställning (anställd per timme)	2022	2023	2024
Antal anställda per timme	151	80	63
Motsvarande antal årsarbetare	19	10	9
Andel kvinnor av antal anställda personer	67 %	67 %	62 %
Andel män av antal anställda personer	33 %	33 %	38 %

Både antalet och andelen anställda per timme har minskat de tre senaste åren. Vi bedömer att det framför allt beror på förändringar i lagen om anställningsskydd (1982:20)⁸⁵, men att det också kan bero på effektiviseringar. En högre andel medarbetare med tillsvidareanställning bidrar till att stärka kontinuiteten för våra elever genom att eleverna oftare möter samma personal och är på så sätt en positiv förändring.

Tabell 21. Personalomsättning i procent

Personalomsättning	2022	2023	2024
Kvinnor	15	12	6
Män	17	17	7
Totalt	16	13	6

Källa: UBW

Vår personalomsättning minskade tydligt jämfört med föregående år. Detta kan jämföras med personalomsättningen inom staten som enligt Arbetsgivarverket var 10 procent under 2024.

Personalomsättningen bland tillsvidareanställda var 4 (10, 10) procent. Att personalomsättningen minskade förklaras av en nettominskning av antalet anställda under året. Det beror i sin tur dels på anpassningar utifrån ett förväntat ekonomiskt läge, dels på en översyn av myndighetens verksamhetsstöd och utvecklingsverksamhet. Under pågående översyn har flertalet vakanta tjänster inte tillsatts.

Tabell 22. Sjukfrånvaro i procent

	2022	2023	2024
Totalt sjukfrånvaro	6,1	5,9	5,2
Långtidssjukfrånvaro (andel av total sjukfrånvaro som är 60 dagar eller längre)	35,4	43,6	44,2
Kvinnors sjukfrånvaro	6,2	6,1	5,5
Mäns sjukfrånvaro	5,6	5,1	4,1
Alla yngre än 30 år	9,2	8,8	11,3
Alla mellan 30 och 49 år	6,2	6,2	5,3
Alla 50 år eller äldre	5,6	5,4	4,8

Sjukfrånvaron i SPSM minskade jämfört med tidigare år men var fortfarande högre än i andra statliga myndigheter. Korttidssjukfrånvaron minskade till 2,9 (3,3 och 3,9) procent. Även långtidssjukfrånvaron minskade till 2,3 (2,6 och 2,2) procent. Sjukfrånvaron i staten var 3,7 procent under 2023.⁸⁶

Sjukfrånvaron i specialskolan minskade och uppgick till 6,3 (7,6 och 7,7) procent. Specialskolans sjukfrånvaro kan jämföras med frånvaron i branschen utbildning/skolförvaltningar i Sveriges kommuner⁸⁷, där korttidssjukfrånvaron 2023 var 4,8 procent och långtidssjukfrånvaron 4,0 procent. För specialskolan 2023 var korttidssjukfrånvaron 5,9 procent och långtidssjukfrånvaron 1,6 procent.

85 SFS 2022:835

86 Staten i siffror, sjukfrånvaro. Arbetsgivarverket

87 Nyckeltalsinstitutet februari 2024

Kompetensförsörjning

Vi är en expertmyndighet, vilket innebär att våra medarbetare i stor utsträckning är erfarna och seniora inom sina respektive kompetensområden. Detta avspeglas i myndighetens åldersstruktur. Tio procent av myndighetens anställda (exklusive anställda per timme) är 62 år eller äldre. Samtliga verksamheter inom SPSM tar varje år fram planer för kompetensförsörjning.

Tabell 23. Andel anställda fördelade på åldersgrupper

Aldersgrupp	–29	30–49	50+
Andel Kvinnor	59 %	74 %	79 %
Andel Män	41 %	26 %	21 %
Totalt	3 %	43 %	54 %

Vi fortsatte 2024 arbetet med att trygga bemanningen för framtida samhällskriser. För nya medarbetare som anställs har arbetsskyldigheten i myndigheten utvidgats. Detta i syfte att säkra att vi fortsatt kan bedriva verksamhet i myndighetens mest kritiska verksamheter som ett led i kontinuitetshantering.

Attraktiv arbetsgivare

För att attrahera kompetenta medarbetare annonserade vi i sociala medier under 2024. Kampanjen Tillsammans röjer vi hindren ökade antalet besök på vår webbplats. För att behålla kompetenta medarbetare stärker vi vår kultur och vår arbetsmiljö för ett hållbart arbetsliv. SPSM behöver medarbetare med rätt kompetens för att utveckla verksamheten och bidra till samhällsnyttan.

Gemensamma möten med samtliga chefer stärker chefernas arbetsmiljö och gemenskap. Nya chefer får en kollega som mentor. Samtliga chefer har också en särskilt utsedd kollega att samtala med om olika teman.

Under 2024 fick chefer och medarbetare svara på frågor om distansarbete och hur det påverkar verksamhet och arbetsmiljö. Av utvärderingen framkommer att chefer och medarbetare tycker

att distansarbete är attraktivt. Att erbjuda det är därmed en faktor för att attrahera, rekrytera och behålla kompetenta medarbetare.

Kompetensutveckling

Vi arbetar på olika sätt med kompetensutveckling av medarbetare. Det sker genom gemensamma satsningar som är öppna, eller i vissa fall obligatoriska, för samtliga medarbetare. Dessa satsningar kompletteras av utbildningsinsatser som är specifika för vissa yrkesgrupper eller enskilda medarbetare.

Under 2024 började vi stärka kompetensen i hur artificiell intelligens, AI, kan utnyttjas i arbetet. Flera medarbetare fick en extern utbildning, vi startade ett AI-labb för att samla arbetet med AI och genomförde flera mindre pilotsatningar.

Under året inledde vi en återkommande satsning på interna seminarier för alla medarbetare. Vid dessa seminarier bjuder vi in externa aktörer som informerar om ett aktuellt ämne. Höstens tema var Lika rättigheter är inte en självklarhet, och handlade om de rekommendationer FN-kommittén för funktionsrättskonventionen riktat till Sverige, särskilt inom utbildningsområdet.

Vi använder också nanoutbildningar som ett kompletterande verktyg för kompetensutveckling. Det är snabba och enkla utbildningar som kan kompletteras med kunskapsfrågor efter genomgången utbildning. Under 2024 genomfördes nanoutbildningar i informationssäkerhet och i hållbarhetsfrågor riktade till samtliga medarbetare.

Under året har vi fortsatt utveckla våra chefer. Detta har skett både genom klassiska utbildningsinsatser samt genom organiserade erfarenhetsutbyten med ömsesidigt lärande. Tillfällena har handlat om; att stärka arbetsgivarrollen och ledarskapet, medbestämmandelagen, omställning, att leda i osäkra tider, förändringsledning och lönebildning. Vi har också byggt upp ett särskilt introduktionsprogram för nya chefer.

Arbetsmiljö

Vårt systematiska arbetsmiljöarbete utgår från vår Policy för hållbart arbetsliv – arbetsmiljö, likabehandling, kompetensförsörjning. Policyn har följande mål:

- att ingen blir sjuk eller skadas på grund av sitt arbete
- att arbetsmiljön ska vara tillfredsställande och utvecklande för alla
- att ingen ska uppleva sig diskriminerad
- att myndigheten har rätt kompetens utifrån verksamhetens behov

Utifrån dessa mål formulerar varje del av verksamheten egna aktiviteter vars effekter följs upp i våra verksamhetsplaner. Genom att samordna det systematiska arbetet med arbetsmiljö, likabehandling och kompetensförsörjning tydliggörs kopplingen mot målet Vi har ett hållbart arbetsliv.

Arbetsmiljö är en stående punkt vid arbetsplatsträffar på alla nivåer i organisationen. Vi har särskilda samrådsmöten avseende kontor med medarbetare från olika organisatoriska enheter. Vi går på chefsforum regelbundet igenom vilka krav som ställs inom det systematiska arbetsmiljöarbetet och eventuella förändringar i regelverken. I flera år har vi använt regelbundna pulsmätningar för att bevaka arbetsmiljön vid varje enskild organisatorisk enhet och resultaten följs över tid upp via verksamhetsplanen på såväl enhetsnivå som aggregerad nivå.

Under 2024 initierade vi ett internt tillgänglighetsarbete, där en särskild arbetsgrupp med bred intern representation bedriver ett systematiskt arbete inom området med fokus på målet att med-

arbetare inom myndigheten ska ha en tillgänglig arbetsplats och kunna vara delaktiga.

Vi erbjuder medarbetare möjlighet till distansarbete. Det gör vi i syfte att vara en attraktiv arbetsgivare i kombination med ett effektivt lokalutnyttjande, men också för att bidra till en god arbetsmiljö och en förbättrad förmåga för verksamheten att leverera till målgrupperna. Möjligheten att teckna en distansöverenskommelse bedöms utifrån verksamhetens behov och medarbetarens individuella förutsättningar.

Tabell 24. Andel anställda med giltig distansöverenskommelse

Distansöverenskommelse	2022	2023	2024
Kvinnor	39 %	39 %	40 %
Män	31 %	29 %	30 %
Totalt	37 %	37 %	38 %

Vid årets utgång hade 38 procent av de anställda en överenskommelse om distansarbete, oftast upp till 50 procent av arbetstiden. I specialskolan hade 8 (7, 8) procent en överenskommelse om distansarbete. Bland anställda i andra verksamheter var andelen 76 (75, 76) procent. Det är vanligare att kvinnor har en överenskommelse om distansarbete.

Den utvärdering av distansöverenskomelserna som vi genomförde under året visade att möjligheten till distansarbete bidrar till myndighetens mål om ett hållbart arbetsliv. Både medarbetare och chefer angav detta i sina svar.

Vi är värdmyndighet

Inom ramen för uppdraget (SOU 2019:33) om en ökad statlig närvaro i Härnösand ska SPSM vara värdmyndighet för Skolverket, Kammarkollegiet och Socialstyrelsen. Det ingår i uppdraget som värd att anpassa lokaler, säkerställa driftsfrågor, arbetsmiljö, säkerhet, ekonomi, juridik och IT-miljö.

Under 2022 samlokaliseras SPSM och Skolverket på tre orter för vårt gemensamma

uppdrag att erbjuda skolhuvudmän kvalitetsdialoger. Samlokalisering med Socialstyrelsen skedde 2023 och under 2024 flyttade även Kammarkollegiet och fler kollegor från Skolverket in i våra lokaler i Härnösand. Vår bedömning är att arbetet går enligt plan och att övriga myndigheters närvaro i lokalerna på flera sätt har berikat SPSM:s verksamhet och sociala arbetsmiljö.

Ekonomisk redovisning

Kostnader, intäkter och avgiftsbelagd verksamhet

I detta avsnitt redovisar vi en bild av myndighetens

- totala kostnader indelade efter verksamhet.
- totala intäkter indelade efter verksamhet och finansiering.
- avgiftsbelagd verksamhet i enlighet med den budget som regeringen meddelat i regleringsbrevet.

Fördelning av kostnader och intäkter

I förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) framgår att verksamhetens totala intäkter och kostnader ska fördelas enligt den indelning som myndigheten bestämmer. Vi har valt att fördela verksamhetens totala intäkter och kostnader utifrån de två verksamhetsområden som svarar för vår kärnverksamhet. För annan verksamhet som beskrivs särskilt i resultatredovisningen, gäller att den antingen sker tvärfunktionellt eller är av mycket begränsad omfattning och att kostnader och intäkter av det skälet inte särredovisas.

Här redovisas och analyseras de totala kostnaderna för verksamheterna specialskola samt specialpedagogiskt stöd. En mer detaljerad redovisning och analys inom respektive verksamhet redovisas i avsnitten Kostnader specialskola respektive Kostnader specialpedagogiskt stöd.

Totala kostnader fördelade på verksamhet

Tabell 25. Kostnader fördelade på verksamheter, tkr

Verksamhet	2022	2023	2024
Specialskola	772 828	807 695	818 769
Specialpedagogiskt stöd	447 200	472 849	468 342
Totalt	1 220 028	1 280 544	1 287 111

De totala kostnaderna har ökat något inom specialskolan. Samtidigt har kostnaderna inom specialpedagogiskt stöd minskat något. Resultatet är en liten kostnadsökning totalt. Inom specialskolan har ökade kostnader för elevresor påverkat. I det specialpedagogiska stödet har de flesta verksamheter minskat sina kostnader, med undantag för läromedelsverksamhet och resurscenter.

De myndighetsövergripande kostnaderna har minskat totalt, vilket påverkar totala kostnader inom samtliga verksamheter. Vi har detta år fördelat de gemensamma kostnaderna med något större precision än tidigare, vilket i vissa fall gett synliga konsekvenser för mindre verksamheter, exempelvis teckenspråk syskon/CODA.

Fördelningen av kostnader mellan prestationer inom respektive verksamhet återfinns i respektive avsnitt inom resultatredovisningen.

Totala intäkter fördelade på verksamhet och finansiering

Tabell 26. Intäkter fördelade på verksamheter, tkr

Verksamhet	2022		2023		2024	
	Anslag	Övriga intäkter	Anslag	Övriga intäkter	Anslag	Övriga intäkter
Specialskola	338 608	430 851	352 440	450 890	339 741	476 755
Specialpedagogiskt stöd	438 809	8 391	461 952	10 897	457 285	11 057
Totalt	777 417	439 242	814 392	461 787	797 026	487 812

Intäkter utöver anslag inom specialskola fortsatte att öka, vilket främst kopplas till de avgifter som avser elevplats i specialskolan.

Avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 27. Beräknad budget för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras (punkt 6.1 i regleringsbrev), tkr

Verksamhet/budget RB	+/- tom 2022	+/- 2023	Int. 2024	Kost. 2024	+/- 2024	Ack +/- utgå. 2024
Specialskola m.m. (belopp i enlighet med regleringsbrev)	0	0	470 000	0	470 000	470 000

Redovisat av SPSM

Specialskola m.m. (bidrar till att täcka kostnader) ⁸⁸	0	0	382 614	833 173	0	0
Förskoleklass/fritidshem (full kostnadstäckning) ⁸⁹	-5 463	-4 918	78 006	80 176	-2 170	-12 551
Administration av förstärkningsbidrag till folkhögskolor (full kostnadstäckning)	0	0	165	165	0	0
Totalt	-5 463	-4 918	460 785	913 514	-2 170	-12 551

I enlighet med förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB), redovisar vi ingående och utgående resultat endast för de verksamheter där det finns krav på full kostnadstäckning.

Förskoleklass och fritidshem som bedrivs med målet full kostnadstäckning har sedan tidigare ett ackumulerat negativt resultat.

Verksamheten arbetar löpande med att anpassa kostnaderna efter de intäkter som erhålls. Efter som denna verksamhet till stor del är integrerad med specialskolans anslagsfinansierade verksamhet, anser myndigheten inte att konstruktionen med full kostnadstäckning är ändamålsenlig. Detta har vi framfört till regeringen och en fortsatt dialog förs i frågan.

88 I avgiftsintäkterna inkluderas samtliga intäkter av avgifter som nämns i instruktion eller RB (elevavgifter 1-10, läromedel, kost och inkvartering). Kostnader redovisas för skolverksamhet exkl. förskoleklass/fritidshem samt för läromedelsverksamhet.

89 I intäkter 2024 ingår 157 tkr erhållna bidrag och 776 tkr erhållna viten kopplat till elevresor. I ack +/- utgå 2024 ingår totalt 482 tkr erhållna bidrag och 1 228 tkr erhållna viten.

Resultaträkning

	Not	Utfall tkr 2024-01-01 2024-12-31	Utfall tkr 2023-01-01 2023-12-31
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	797 026	814 392
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	469 331	442 555
Intäkter av bidrag		13 434	12 920
Finansiella intäkter	3	5 047	6 312
Summa intäkter		1 284 838	1 276 179
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	4	-922 694	-908 331
Kostnader för lokaler		-144 377	-136 359
Övriga driftkostnader	5	-204 376	-219 129
Finansiella kostnader	6	-1 593	-2 876
Avskrivningar och nedskrivningar	7	-14 071	-13 849
Summa kostnader		-1 287 111	-1 280 544
Verksamhetsutfall		-2 273	-4 365
Uppbördsverksamhet	8		
Intäkter av avgifter m.m som inte disponeras		4 648	4 780
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-4 648	-4 780
Saldo Uppbördsverksamhet		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		498 492	515 499
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		1 169	0
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	9	33 775	33 252
Lämnade bidrag	10	-533 667	-550 889
Saldo Transfereringar	11	-231	-2 138
Årets kapitalförändring	12	-2 504	-6 503

Balansräkning

	Not	Utg balans tkr 2024-12-31	Utg balans tkr 2023-12-31
Tillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	13	3 269	1 469
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	14	81	123
Summa		3 350	1 592
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	15	17 897	20 329
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	16	19 491	23 863
Summa		37 388	44 192
Finansiella anläggningstillgångar			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	17	3 795	3 773
Summa		3 795	3 773
Varulager m.m.			
Varulager och förråd		2 232	2 093
Summa		2 232	2 093
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	18	989	1 242
Fordringar hos andra myndigheter	19	13 482	17 454
Övriga kortfristiga fordringar	20	0	190
Summa		14 471	18 886
Periodavgränsningsposter	21		
Förutbetalda kostnader		32 579	40 935
Upplupna bidragsintäkter		1 309	1 295
Övriga upplupna intäkter		275	1 018
Summa		34 163	43 248
Avräkning med statsverket	22		
Avräkning med statsverket		-34 539	-2 993
Summa		-34 539	-2 993
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	23	152 330	106 761
Summa		152 330	106 761
Summa tillgångar		213 190	217 552

	Not	Utg balans tkr 2024-12-31	Utg balans tkr 2023-12-31
Kapital och skulder			
Myndighetskapital	24		
Statskapital		281	281
Balanserad kapitalförändring		-3 745	2 758
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	12	-2 504	-6 503
Summa		-5 968	-3 464
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	25	14 801	13 723
Övriga avsättningar	26	11 111	10 309
Summa		25 912	24 032
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	27	40 458	44 100
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		23 023	23 207
Leverantörsskulder		39 051	40 893
Övriga kortfristiga skulder	28	12 244	12 612
Summa		114 776	120 812
Periodavgränsningsposter	29		
Upplupna kostnader		71 364	71 142
Oförbrukade bidrag		7 106	5 030
Summa		78 470	76 172
Summa kapital och skulder		213 190	217 552

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag, tkr

Anslag	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
15:1:5 ap 4.1 Statsbidrag till utbildning		206	13 916	-206	13 916	12 340	1 576
15:1:5 ap 4.2 Bidrag till kursdeltagare	30	483	1 000	-483	1 000	543	457
15:1:5 ap 5 Statlig AP-avgift för bidrag till kursdeltagare		0	88	0	88	88	0
16:1:3 ap 1 Specialpedagogiska skolmyndigheten	31	3 594	839 768	0	843 362	808 330	35 032
16:1:5 ap 1 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	32	1 313	2 000	-1 313	2 000	2 000	0
16:1:6 ap 1 Omvårdnadsinsatser	33	9 341	71 066	-9 341	71 066	60 527	10 539
16:1:14 ap 1 Särskilda insatser inom skolområdet	34	4 577	203 418	-4 577	203 418	198 507	4 911
16:1:16 ap 1 Bidrag till vissa studier	35	6 779	17 525	-6 779	17 525	11 028	6 497
17:14:4 ap 1 Särskilt utbildningsstöd	36	12	202 158	-12	202 158	202 417	-259
Summa anslag		26 305	1 350 939	-22 711	1 354 533	1 295 780	58 753

Allmänt

Anslagen redovisas utifrån regleringsbrev och andra regeringsbeslut samt utifrån de belopp som finns redovisade i statsredovisningssystemet Hermes.

Redovisning mot inkomsttitel, tkr

Inkomsttitel	Inkomster
2811 Övriga inkomster	4 648

Återbetalningar av statsbidrag som avser beslut från tidigare år redovisas mot inkomsttitel 2811 Övriga inkomster. Se not 8 för fördelning av poster.

Redovisning av bemyndigande, tkr

Anslag	Beslutat bemyndigande 2024	Ekonomiska åtaganden vid årets början	Nya ekonomiska åtaganden	Utgifter mot anslag	Övriga förändringar	Ekonomiska åtaganden vid årets slut	Förväntad redovisning mot anslag 2025	Slutår
16:01:6 ap 1 Omvårdnadsinsatser	36 000	33 050	33 611	33 050	0	33 611	33 611	2025

Tilläggsupplysningar och noter

Bokslutskommentarer

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med 1 kap 3 § förordningen (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag. SPSM:s redovisning följer god redovisningssed såsom den kommer till uttryck i ESV:s allmänna råd till 6 § bokföringsförordningen (2000:606).

Värderingsprinciper

Tillgångar/skulder och kundfordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta. Skulder har tagits upp till det nominella värdet.

Värdering av omsättningstillgångar

Omsättningstillgångarna består av läromedelslager, som har värderats till hälften av försäljningsvärdet exklusive i försäljningspriset ingående distributionskostnader.

Anläggningstillgångar och avskrivningar

Tillgångar med en bedömd ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde på minst 30 tkr redovisas som anläggningstillgångar. Förbättringsutgifter på annans fastighet och licenser redovisas som anläggningstillgång om anskaffningsvärdet uppgår till minst 100 tkr. Egenutvecklad immateriell anläggningstillgång redovisas som anläggningstillgång om anskaffningsvärdet uppgår till minst 300 tkr. Stationära och bärbara persondatorer av standardmodell kostnadsförs direkt på grund av den tekniska utvecklingen och prisnivån. Bärbara datorer utsätts dessutom för extra stort slitage.

Tillämpade avskrivningstider:

3 år

Maskiner och vissa inventarier

5 år

Övriga inventarier och vissa maskiner, immateriella anläggningstillgångar, bilar och andra transportmedel, servrar och nätverksutrustning samt avancerade persondatorer

7 år eller kontraktslängd

Förbättringsutgift på annans fastighet

Övriga upplysningar

Myndigheten tillämpar 75 tkr och däröver som beloppsgräns för periodiseringar.

3 januari 2025 har varit brytdag i redovisningen.

Myndighetens ledning

Ersättning till generaldirektör Aurora Lindberg har under 2024 utgått med 1 443 801 kr, varav 48 kr skattepliktiga förmåner.

	Utfall tkr 2024-01-01 2024-12-31	Utfall tkr 2023-01-01 2023-12-31
Not 1 Intäkter av anslag	797 026	814 392
Anslagsintäkterna i verksamhetsavsnittet härrör från följande anslag:		
16:1:3 ap 1 Specialpedagogiska skolmyndigheten	795 026	809 705
16:1:5 ap 2 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	2 000	4 687
<i>Summa intäkter av anslag i RR</i>	<i>797 026</i>	<i>814 392</i>
Utgifter enligt anslagsredovisningen		
16:1:3 ap 1 Specialpedagogiska skolmyndigheten	-808 330	-817 888
16:1:5 ap 2 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	-2 000	-4 687
<i>Summa utgifter som belastat anslagen</i>	<i>-810 330</i>	<i>-822 575</i>
Differens intäkter av anslag verksamhet resp. utgifter mot anslag	-13 304	-8 183
Intäkter av anslag i transfereringsavsnittet		
16:1:3 ap 1 Specialpedagogiska skolmyndigheten Produktionsstöd för läromedelsframställning*	13 042	7 726
Förändring semesterlöneskuld enligt undantagsregeln	262	457
Summa förklaring differens	13 304	8 183
Saldo	0	0
* Enligt de finansiella villkoren för anslag 16:1:3 ap 1 får anslaget belastas med utgifter för produktionsstöd för läromedelsframställning		

	Utfall tkr 2024-01-01 2024-12-31	Utfall tkr 2023-01-01 2023-12-31
Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar	469 331	442 555
Kommunala elevavgifter	379 028	358 813
– elever i specialskolan	379 028	359 080
– korrigeringar tidigare års elevavgifter	0	-267
Förskoleklass och fritidsverksamhet*	77 850	74 797
– elevavgifter (varav av vårdnadshavare inbetalt till hemkommuner 2 144, 2023: 1 695)	76 322	72 817
– korrigering tidigare års elevavgifter	0	-366
– övriga intäkter	1 528	2 346
Läromedel, egen framställning	3 576	4 032
Kost och inkvartering i samband med kurser och besök	10	35
Avgift från Folkbildningsrådet för administration av förstärkningsbidrag till folkhögskolor	165	165
Intäkter av avgifter enligt 4 § avgiftsförordningen	6 378	3 584
Intäkter av andra ersättningar**	2 324	1 129

Kommunala avgifter för elever i specialskolan

Vårterminen

Världkommun 2024: 193 870 kr per termin / elev, 369 st

(2023: 184 380 kr per termin / elev, 369 st)

Övriga kommuner 2024: 290 820 kr per termin / elev, 398 st

(2023: 276 570 kr per termin / elev, 413 st)

Höstterminen

Världkommun 2024: 193 870 kr per termin / elev, 389 st

(2023: 184 380 kr per termin / elev, 374 st)

Övriga kommuner 2024: 290 820 kr per termin / elev, 400 st

(2023: 276 570 kr per termin / elev, 390 st)

Förskoleklass

Vårterminen

Alla kommuner 2024: 156 480 kr per termin / elev, 45 st

(2023: 148 820 kr per termin / elev, 37 st)

Höstterminen

Alla kommuner 2024: 156 480 kr per termin / elev, 39 st

(2023: 148 820 kr per termin / elev, 44 st)

Fritidshemsverksamhet

Vårterminen

Alla kommuner 2024: 101 900 kr per termin / elev, 302 st

(2023: 96 910 kr per termin / elev, 309 st)

Höstterminen

Alla kommuner 2024: 101 900 kr per termin / elev, 318 st

(2023: 96 910 kr per termin / elev, 318 st)

* Jämförelsetal 2023 är ändrade

** Den kraftiga ökningen av intäkter av andra ersättningar är kopplad till viten som utbetalas till myndigheten för elevresor som inte utförts enligt beställning.

	Utfall tkr 2024-01-01 2024-12-31	Utfall tkr 2023-01-01 2023-12-31
Not 3 Finansiella intäkter	5 047	6 312
Ränteintäkter på räntekonto hos Riksgäldskontoret	4 686	4 120
Valutakursvinster	70	26
Orealiserad värdeförändring finansiella instrument	139	297
Utdelning Kammarkollegiets konsortier	101	94
Övriga finansiella intäkter*	51	1775
* Det höga utfallet för övriga finansiella intäkter 2023 berodde på en reavinst vid försäljning av konsortieandelar.		
Not 4 Kostnader för personal	-922 694	-908 331
Varav lönekostnader exkl. arbetsgivaravgifter m.m.	-595 109	-591 482
Varav arvoden till styrelse, kommittéer eller ej anställd personal	-1 508	-1 460
Not 5 Övriga driftskostnader	-204 376	-219 129
Resor, representation, information etc	-96 653	-95 411
Köp av varor	-25 468	-24 161
Köp av tjänster	-81 190	-98 744
Övrigt	-1 065	-813
Det lägre utfallet för köp av tjänster avser framför allt förvaltning it-system, två stora utvecklingsprojekt som avslutades 2023 och tolktjänster.		
Not 6 Finansiella kostnader	-1 593	-2 876
Räntekostnader avseende lån i Riksgäldskontoret	-1 538	-1 336
Orealiserad värdeförändring finansiella instrument*	0	-1 122
Övriga utomstatliga räntekostnader	-32	-14
Övriga finansiella kostnader	-23	-404
* 2023 minskade aktiekonsortieandelarna i värde p g a inflationen. 2024 har andelarna istället ökat lite i värde, vilket redovisas under not 3. Se även not 17 där förändringen visas per typ av konsortium.		
Not 7 Avskrivningar och nedskrivningar	-14 071	-13 849
Immateriella anläggningstillgångar	-408	-180
Förbättringsutgifter	-4 033	-4 001
Maskiner, inventarier, installationer	-9 593	-9 096
Nedskrivning anläggningstillgångar	-37	-572

	Utfall tkr 2024-01-01 2024-12-31	Utfall tkr 2023-01-01 2023-12-31
Not 8 Uppbördsverksamhet	0	0
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras		
Återkrav anslag 17:14:4 ap 1 Särskilt utbildningsstöd	1 891	936
Återkrav anslag 16:1:14 ap 1 Särskilda insatser inom skolområdet	2 528	1 748
Återkrav anslag 16:1:6 ap 1 Omvårdnadsinsatser	0	2 096
Återkrav övriga anslag	229	0
Summa intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	4 648	4 780
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		
Återkrav anslag 17:14:4 ap 1 Särskilt utbildningsstöd	-1 891	-936
Återkrav anslag 16:1:14 ap 1 Särskilda insatser inom skolområdet	-2 528	-1 748
Återkrav anslag 16:1:6 ap 1 Omvårdnadsinsatser	0	-2 096
Återkrav övriga anslag	-229	0
Summa medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-4 648	-4 780
Saldo uppbördsverksamhet (ej inbetalda återkrav)	0	0
Not 9 Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	33 775	33 252
Från kommuner	20 635	20 033
Från regioner	13 140	13 219
<i>Medlen har i huvudsak finansierat boende, omvårdnad i boendet och habilitering för elever vid RH-gymnasier. Se även not 33.</i>		
Not 10 Lämnade bidrag	-533 667	-550 889
Statliga myndigheter exkl. statl. affärsverk	-8 749	-9 051
Kommuner och regioner	-295 167	-309 613
Övriga organisationer och ideella föreningar	-198 562	-202 379
Privata företag och privatägda ek. föreningar	-20 161	-19 100
Enskilda personer	-11 028	-10 746
Not 11 Saldo transfereringar	-231	-2 138
Lämnade bidrag finansierade med donationsmedel	0	-277
Återkrav inbetalat 2024, fakturerat 2023 (inbetalat 2023, fakturerat 2022)	-190	-2 096
Återkrav fakturerat 2024, ej inbetalat 241231 (fakturerat 2023, ej inbetalat 231231)	0	190
Utbetalat bidrag 2025, avser 2024 (utbetalat 2024, avser 2023)	-390	-349
Återföring utbetalat bidrag 2024, avser 2023 (återföring utbetalat 2023, avser 2022)	349	394

	Utfall tkr 2024-01-01 2024-12-31	Utfall tkr 2023-01-01 2023-12-31
Not 12 Årets kapitalförändring	-2 504	-6 503
AVGIFTSFINANSIERAD VERKSAMHET	-2 170	-4 918
Förskoleklass och fritidshemsverksamhet	-2 170	-4 918
BIDRAGSFINANSIERAD VERKSAMHET	-103	276
Värdereglering donationsmedel	292	605
Övriga driftskostnader finansierade med donationsmedel	-316	-49
Anläggningar finansierade med donationsmedlens avkastning	-79	-3
<i>Verksamhetsavsnittet</i>	-103	553
Lämnade bidrag finansierade med donationsmedlens avkastning	0	-277
<i>Transfereringsavsnittet</i>	0	-277
ÅTERKRAV LÄMNAD E BIDRAG (fakturerat, ej inbetalat)		
Ej anslagsavräknat återkrav inbetalat 2024, fakturerat 2023, (inbetalat 2023, fakturerat 2022)	-190	-2 096
Ej anslagsavräknat återkrav fakturerat 2024 ej inbetalat (fakturerat 2023 ej inbetalat)	0	190
Ej anslagsavräknad transferering utbetalat 2025, avser 2024 (utbetalat 2024, avser 2023)	-390	-349
Ej anslagsavräkning återföring utbetalat 2024, avser 2023 (återföring utbetalt 2023, avser 2022)	349	394
<i>Tranfereringsavsnittet</i>	-231	-1 861

	Utg balans tkr 2024-12-31	Utg balans tkr 2023-12-31
Not 13 Balanserade utgifter för utveckling	3 269	1 469
IB anskaffningsvärde	4 942	3 809
Årets anskaffningar	2 166	1 133
Avgår anskaffningsvärde för sålda och utrangerade tillgångar	0	0
Anskaffningsvärde UB	7 108	4 942
IB Ackumulerade avskrivningar	3 473	3 337
Årets avskrivningar	366	136
Avgår avskrivningar på sålda och utrangerade tillgångar	0	0
Ackumulerade avskrivningar UB	3 839	3 473
Bokfört värde	3 269	1 469
Not 14 Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	81	123
IB anskaffningsvärde	447	447
Årets anskaffningar	0	0
Avgår anskaffningsvärde för sålda och utrangerade tillgångar	0	0
Anskaffningsvärde UB	447	447
IB Ackumulerade avskrivningar	324	280
Årets avskrivningar	42	44
Avgår avskrivningar på sålda och utrangerade tillgångar	0	0
Ackumulerade avskrivningar UB	366	324
Bokfört värde	81	123
Not 15 Förbättringsutgifter på annans fastighet	17 897	20 329
IB anskaffningsvärde	65 758	59 206
Årets anskaffningar	1 719	6 552
Avgår anskaffningsvärde för sålda och utrangerade tillgångar	-122	0
Anskaffningsvärde UB	67 355	65 758
IB Ackumulerade avskrivningar	45 429	40 871
Årets avskrivningar	4 033	4 001
Årets nedskrivningar	37	557
Avgår avskrivningar på sålda och utrangerade tillgångar	-41	0
Ackumulerade avskrivningar UB	49 458	45 429
Bokfört värde	17 897	20 329
Not 16 Maskiner, inventarier, installationer m.m.	19 491	23 863
IB anskaffningsvärde	115 648	109 973
Årets anskaffningar	5 220	9 289
Avgår anskaffningsvärde för sålda och utrangerade tillgångar	-1 510	-3 614
Anskaffningsvärde UB	119 358	115 648
IB Ackumulerade avskrivningar	91 785	86 028
Årets avskrivningar	9 593	9 095
Årets nedskrivningar	0	15
Avgår avskrivningar på sålda och utrangerade tillgångar	-1 511	-3 353
Ackumulerade avskrivningar UB	99 867	91 785
Bokfört värde	19 491	23 863

	Utg balans tkr 2024-12-31	Utg balans tkr 2023-12-31
Not 17 Andra långfristiga värdepappersinnehav	3 795	3 773
Andelar Kammarkollegiets räntekonsortium		
Anskaffningsvärde	1 890	4 155
Ackumulerad orealiserad värdeförändring	-124	-421
Årets anskaffning	0	398
Årets försäljning	-86	-2 664
Årets nedskrivning/uppskrivning	28	297
Summa bokfört värde räntekonsortium	1 708	1 765
Andelar Kammarkollegiets aktiekonsortium		
Anskaffningsvärde	718	1 859
Ackumulerad orealiserad värdeförändring	1 290	2 412
Årets anskaffning	2	5
Årets försäljning	-34	-1 146
Årets nedskrivning/uppskrivning	111	-1 122
Summa bokfört värde aktiekonsortium	2 087	2 008
Utgående bokfört värde tillika marknadsvärde	3 795	3 773
Not 18 Kundfordringar	989	1 242
Kundfordringar, inhemska kunder – utomstatlig	442	887
Kundfordringar, justeringskonto	0	-190
Kundfordringar, utländska kunder	4	2
Kundfordringar, kommunal ersättning elevplats	543	543
Not 19 Fordringar hos andra myndigheter	13 482	17 454
Kundfordringar, andra myndigheter	217	1 618
Mervärdesskattfordran	13 265	15 836
Not 20 Övriga kortfristiga fordringar	0	190
Övriga fordringar	0	190
Övriga fordringar avser fakturerade återkrav av transfereringar som ej inbetalats under 2023		
Not 21 Periodavgränsningsposter	34 163	43 248
Förutbetalda kostnader	32 579	40 935
Förutbetalda hyror*	20 869	30 652
It-licenser	10 846	9 386
Övriga förutbetalda kostnader	864	897
Upplupna intäkter	1 584	2 313
Upplupna bidragsintäkter	1 309	1 295
Övriga upplupna intäkter**	275	1 018
* Den stora minskningen av förutbetalda hyror beror på att en leverantör ej fakturerat lokalkostnader för Q1 2025 under 2024.		
** Övriga upplupna intäkter 2023 består framförallt av ej erhållna viten i samband med elevresor som inbetalats under 2024.		

	Utg balans tkr 2024-12-31	Utg balans tkr 2023-12-31
Not 22 Avräkning statsverket	-34 539	-2 993
Uppbörd		
Ingående balans	0	0
Redovisat mot inkomstitel	-4 648	-4 780
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	4 648	4 780
Fordringar (+) /Skulder (-) avseende uppbörd	0	0
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	-153	-180
Redovisat mot anslag	487 450	512 460
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-487 297	-512 433
Skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	0	-153
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-3 594	-15 675
Redovisat mot anslag	808 331	817 888
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-839 768	-805 807
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-35 031	-3 594
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Ingående balans	754	1 211
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-262	-457
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	492	754
Övriga fordringar på statens centralkonto		
Ingående balans	0	0
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	49 774	46 970
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-532 422	-554 623
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	482 648	507 653
Övriga fordringar på statens centralkonto	0	0
Saldo	-34 539	-2 993
Not 23 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	152 330	106 761
Kreditram på räntekontot enligt regleringsbrevet	72 800	72 800

Not 24 Förändring av myndighetskapalet

	Statskapital	Balanserad kapitalförändring, avkastning donationskapital	Balanserad kapitalförändring, avgiftsbelagd verksamhet	Transfereringsverksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	Summa
Utgående balans 2023	281	6 518	-5 463	1 703	-6 503	-3 464
Ingående balans 2024	281	6 518	-5 463	1 703	-6 503	-3 464
Föreg. års kapitalförändring	0	276	-4 918	-1 861	6 503	0
Årets kapitalförändring	0	0	0	0	-2 504	-2 504
Summa årets förändring	0	276	-4 918	-1 861	3 999	-2 504
Utgående balans 2024	281	6 794	-10 381	-158	-2 504	-5 968

	Utg balans tkr 2024-12-31	Utg balans tkr 2023-12-31
Not 25 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	14 801	13 723
Ingående avsättning för delpensioner	13 723	11 868
Årets kostnader för delpensioner	6 733	7 019
Årets delpensionsutbetalningar	-5 655	-5 164
Utgående avsättning för delpensioner	14 801	13 723
Not 26 Övriga avsättningar	11 111	10 309
Ingående avsättning för lokalt omställningsarbete	10 309	10 309
Årets avsättning	1 195	1 775
Årets upplösning	-393	-1 775
Utgående avsättning för lokalt omställningsarbete	11 111	10 309

Avsättning och syfte	Årets förändring	Utgående balans	Regleras 2025
Avsättning för lokalt omställningsarbete	802	11 111	4 000

	Utg balans tkr 2024-12-31	Utg balans tkr 2023-12-31
Not 27 Lån i Riksgäldskontoret	40 458	44 100
Ingående balans	44 100	39 124
Nyupptagna lån	10 638	18 958
Amorteringar	-14 280	-13 982
Låneram	57 000	49 000
Utnyttjad låneram	40 458	44 100
Not 28 Övriga kortfristiga skulder	12 244	12 612
Personalens källskatt	11 873	12 240
Övriga kortfristiga skulder	371	372
Not 29 Periodavgränsningsposter	78 470	76 172
Upplupna kostnader	71 364	71 142
Upplupen semesterlöneskuld inkl. sociala avg.	54 757	55 934
Upplupna övriga lönekostnader inkl. sociala avg.	11 293	12 509
Övriga upplupna kostnader	5 314	2 699
Oförbrukade bidrag	7 106	5 030
Oförbrukade bidrag – inomstatliga	2 056	0
Oförbrukade bidrag – utomstatliga	468	237
Oförbrukade bidrag förvaltade stiftelser	1 722	1 834
Oförbrukade bidrag donationer	2 860	2 959
<i>Oförbrukade bidrag - inomstatliga kommer att tas i anspråk enligt följande; inom tre månader: 305 tkr (genom återbetalning), mer än tre månader till ett år: 915 tkr, mer än ett år till tre: 836 tkr, mer än tre år: 0 tkr.</i>		

	Belopp, tkr 2024	Belopp, tkr 2023
Not 30 Anslag 15:1:5 ap 4.2 Bidrag till kursdeltagare		
Kommentar till överföringsbelopp: Fortsatt låg förbrukning då antalet deltagare och antal timmar per deltagare sjunkit efter pandemin.	457	483
Not 31 Anslag 16:1:3 ap 1 Specialpedagogiska skolmyndigheten		
Kommentar till överföringsbelopp: Myndigheten har ett utgående överföringsbelopp som överstiger det tillåtna anslagssparandet 25 193 tkr (24 099). Vi arbetar för att skapa ett ekonomiskt utrymme för en framtida ny skolenhet. Anslagssparandet påverkas också av en pågående organisationsöversyn.	35 032	3 594
Utbetalat Produktionsstöd för läromedelsframställning Omprioriteringar inom verksamheten ledde till en minskning av utbetalat Produktionsstöd under 2023.	13 043	7 726
Not 32 Anslag 16:1:5 ap 1 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet		
Kommentar till överföringsbelopp: 2023 fördröjdes en del aktiviteter, främst på grund av trånga personalresurser.	0	1 313
Not 33 Anslag 16:1:6 ap 1 Omvårdnadsinsatser		
Kommentar till överföringsbelopp: Tendensen är att elevantalet fortsatt minskar och flera elever har även avslutat sina studier i förtid, vilket påverkat utgående överföringsbelopp.	10 539	9 341
Ersättning för elevhem och omvårdnad i boende respektive habilitering som inbetalats av hemkommuner respektive hemregioner. (Beloppet ingår i resultaträkningens post Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag)	33 775	33 252
Ersättning som utbetalats till skolhuvudmän (Beloppet ingår i resultaträkningens post Lämnade bidrag)	34 500	33 838
Netto påverkan anslagets överföringsbelopp (Beloppet ingår i resultaträkningens saldo för Transfereringar)	-725	-586
Not 34 Anslag 16:1:14 ap 1 Särskilda insatser inom skolområdet		
Utbetalat för utvecklingsprojekt och analyser som syftar till att öka måluppfyllelsen eller öka kunskapen när det gäller olika pedagogiska arbetssätt vad avser barn och elever med funktionsnedsättning	66 034	72 140
Utbetalat för stöd för särskilt anordnad utbildning för ungdomar med svår synnedsättning som efter grundskolan behöver ett s.k. mellanår innan de börjar gymnasial utbildning. Högst 2 300 tkr (2 300)	1 605	1 797
Utbetalat för kostnader för statsbidrag i enlighet med 1 a § förordningen (1991:931) om statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet. Högst 40 000 tkr (60 000)	39 353	60 000
Not 35 Anslag 16:1:16 ap 1 Bidrag till vissa studier		
Kommentar till överföringsbelopp: Färre folkhögskolor och studieförbund anordnar kurser, vilket förmodas vara kopplat till en omställning som skedde under pandemin då utbildningsanordnarna i ökande grad började ge längre kurser istället för kortare pga kostnadsbilden.		
Åtaganden som ingåtts med stöd av 17§ Anslagsförordningen (undantagsregeln)	390	349
Not 36 Anslag 17:14:4 ap 1 Särskilt utbildningsstöd		
Utbetalat till universitet och högskolor. Högst 8 859 tkr (8 859)	8 859	8 859
Utbetalat för analyser och utveckling av folkhögskolornas lärmiljöer. Högst 5 323 tkr (5 323)	2 489	1 779
Utbetalat för teknisk anpassning av studiematerial för synskadade och dövblinda. Högst 4 473 tkr (4 473)	1 571	2 541

Sammanställning över väsentliga uppgifter

	2024-12-31	2023-12-31	2022-12-31	2021-12-31	2020-12-31	2019-12-31
Låneram RGK						
Beviljad låneram	57 000	49 000	45 000	42 000	42 000	50 000
Utnyttjad låneram	40 458	44 100	39 124	37 614	30 268	29 984
Kontokredit hos RGK						
Räntekontokredit	72 800	72 800	72 800	72 800	57 800	73 200
Max utnyttjad under året	0	27 680	0	0	0	27 406
Räntor avseende räntekontot RGK						
Ränteintäkter	4 686	4 120	1 085	0	0	0
Räntekostnader	0	0	0	0	4	177
Avgiftsintäkter						
Beräknade i regleringsbrevet	470 000	430 000	44 000	345 000	345 000	319 000
Avgiftsintäkter som disponeras	469 331	442 555	423 850	402 439	380 609	349 125
Avgiftsintäkter som inte disponeras	4 648	4 780	4 249	3 450	3 986	2 139
Anslagskredit						
Beviljad anslagskredit	32 006	30 912	30 320	29 633	29 416	28 459
Utnyttjad anslagskredit	259	0	0	0	15	6 370
Anslag						
Anslagssparande	58 753	26 305	33 329	50 255	53 647	9 990
Bemyndiganden						
Tilldelat	36 000	36 500	36 000	35 500	35 500	35 000
Utestående åtaganden	33 611	33 050	32 121	31 784	31 930	34 484
Årsarbetare						
Antal årsarbetskrafter	1 076	1 126	1 114	1 101	1 085	1 049
Medelantalet anställda	1 232	1 277	1 278	1 256	1 233	1 203
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 182	1 122	1 083	1 051	1 015	1 009
Kapitalförändring						
Årets kapitalförändring	-2 504	-6 503	-1 307	92	-1 912	3 877
Balanserad kapitalförändring	-3 745	2 758	4 065	3 973	5 885	2 008

Intern styrning och kontroll

SPSM integrerar intern styrning och kontroll med verksamhetsstyrning och ekonomistyrning. Det innebär bland annat att

- riskanalys och upprättande av åtgärder genomförs som ett led i verksamhetsplanering
- uppföljning sker i samband med tertialuppföljning och årsredovisning.

Ledningen har ett uttalat ansvar för arbetet såväl på verksamhetsnivå som myndighetsnivå, vilket är nödvändigt för organisationens riskmedvetenhet. Att ha god intern styrning och kontroll skapar goda förutsättningar för att kunna nå målen.

Intern miljö

Den årliga analysen av den interna miljön genomfördes av myndighetens ledningsgrupp i början av året. Myndigheten värderar den interna miljön utifrån påstående formulerade som ett önskat läge inom fyra olika delområden. Ledamöterna i myndighetens ledningsgrupp besvarar i hur stor utsträckning de instämmer i påståendena enligt en fyrgradig skala. Myndigheten har bedömt att ett utfall om tre, vilket motsvarar ”instämmer i stor utsträckning” utgör ett tillfredställande resultat. Delområdena som följs upp här:

- Fördelning av roller, ansvar, befogenheter och mandat
- Beslut och kommunikation
- Integrering av intern styrning och kontroll i verksamhetsstyrningen
- Intern kontrollmiljö

Delområdet ”beslut och kommunikation” nådde inte det uppsatta värdet på tre i genomsnitt. Vi ser tydliga kopplingar till en pågående organisa-

tionsöversyn med målet rätt verksamhetsstöd och hög utvecklingsförmåga. Åtgärder vidtogs med anledning av resultatet, både inom ramen för pågående organisationsöversyn och genom enskilda uppdrag.

Riskhantering

Vi har en etablerad systematik för att identifiera risker. De risker som verksamheterna identifierat under verksamhetsplaneringen bearbetas och sammanställs för att myndighetens ledningsgrupp ska kunna genomföra en riskvärdering. Generaldirektören har bland annat riskvärderingen och riskuppföljningen från föregående år som underlag inför sitt beslut om myndighetens väsentligaste risker för kommande år.

Myndighetens väsentligaste risker uppgick till 21 stycken, varav sju bedömdes vara kritiska för myndigheten. För samtliga risker genomfördes kontrollåtgärder under året. För alla risker utom två bedömdes kontrollefterlevnaden som hög eller medel. För två risker bedömdes kontrollefterlevnaden som låg, för dessa finns pågående åtgärder som löper även över nästa år.

Vi hade under året ett aktivt arbete med att identifiera risker och genomföra riskbegränsande åtgärder. Trots generellt god kontrollefterlevnad kunde dock ingen risk helt elimineras.

Informationssäkerhet

Under året satsade vi på att organisera och etablera arbetet med informationssäkerhet och dataskydd.

De två senaste åren har vi genomfört ett utvecklingsarbete i projektform inom informations-säkerhet. Under 2024 fortsatte arbetet med fokus på it-säkerhet. Arbetet utfördes utifrån kraven i föreskrifterna från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, om säkerhetsåtgärder i informationssystem för statliga myndigheter, MSBFS 2020:7.

En internrevision av myndighetens informationssäkerhetsarbete genomfördes under året. Den interna styrningen och kontrollen bedömdes inom området vara i huvudsak tillfredställande.

Cybersäkerhetskollen, tidigare Infosäkkollen, är en uppföljning utifrån kraven i MSB:s föreskrifter MSBFS 2020:6 och MSBFS 2020:7. Vi genomför kontrollen varje år och använder resultatet som underlag för vidare utveckling av våra ledningssystem för informationssäkerhet.

Våra riskanalyser utgår från en regelbunden omvärldsbevakning och leder till åtgärder. Vi genomför också en övergripande riskanalys varje år och riskerna hanteras av ledningen. En av myndighetens väsentligaste risker, som bedömts öka utifrån det rådande omvärldsläget, är risken för cyberangrepp från kriminella aktörer eller främmande makt som kan leda till att känslig information sprids eller att information förstörs. För att begränsa risken har myndigheten genomfört utbildningsinsatser för samtlig personal i syfte att höja säkerhetsmedvetenheten och möjliggöra ett säkert beteende hos alla medarbetare. IT-enheten har också genomfört ett större utvecklingsarbete för att öka säkerheten i myndighetens driftsmiljö.

Informationssäkerhet är en del av myndighetens kontinuitetshantering, det vill säga planeringen för att upprätthålla verksamheten på en tillräcklig nivå även i händelse av störningar. Kontinuitetshantering har genomförts inom all verksamhet under 2023 och 2024 och fortsätter att utvecklas.

Incidenter relaterade till väsentliga risker

Vi har en systematik för att samla in och följa upp incidenter inom ett flertal områden och anmäler de incidenter där detta är relevant till berörd myndighet. I varje enskilt fall bedömer vi om åtgärder bör vidtas med anledning av aktuell incident. Vi bedömer i år att ingen incident är tillräckligt väsentlig att lyfta specifikt i detta avsnitt.

Inom personalområdet har under året 215 tillbud och 143 arbetsplatsolyckor anmälts inom myndigheten. Av dessa avser två allvarliga tillbud och tre allvarliga arbetsplatsolyckor som anmälts till Arbetsmiljöverket. Samtliga allvarliga arbetsplatsolyckor avser fallolyckor. Majoriteten av såväl tillbuderna som arbetsolyckorna avser Specialskolan, denna verksamhet har andra förutsättningar för sin verksamhet än övriga delar av myndigheten. Inom Specialskolan arbetar personalen elevnära och arbetet bedrivs under dygnets samtliga timmar då vi bland annat driver elevboenden. Myndigheten arbetar simultant med att fortsätta öka anmälningsbenägenheten inom personalområdet samt förebygga situationer som riskerar leda till tillbud eller arbetsolyckor.

Myndigheten för separat statistik för informationssäkerhets- och personuppgiftsincidenter samt störningar i vår IT-miljö. Detta medför att i redovisningen nedan kan samma incident redovisas två gånger, då den både utgör en informationssäkerhetsincident och en störning i vår IT-miljö.

Totalt har 39 informationssäkerhets- och personuppgiftsincidenter samt 45 ej ringa störningar i vår IT-miljö rapporterats internt inom myndigheten under året. Två incidenter har rapporterats vidare till Integritetsskyddsmyndigheten. En incident har bedömts uppfylla kriterierna för anmälan till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och har rapporterats in, anmälan avsåg såväl informationssäkerhet som IT-säkerhet. Myndigheten har i samband med incidenterna bedömt om myndigheten kan vidta åtgärder med anledning av incidenten och när åtgärder bedömts vara relevanta genomfört sådana.

Internrevisionen granskar och bedömer

Internrevisionen granskar och bedömer verksamheten ur ett risk- och väsentlighetsperspektiv. Utifrån en analys av verksamhetens risker granskar internrevisionen om ledningens interna styrning och kontroll är utformad så att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör de krav som framgår av 3 § i myndighetsförordningen (2007:515).

Internrevisionen lämnade under året följande rapporter:

- Specialpedagogisk rådgivning vid väntan på eller avslag till plats på specialskolan
- Neutrala arbetsplatser, miljöhandlingsplan och tjänsteresor samt registrering av belastningsregister
- Myndighetens efterlevnad av: MSBFS 2020:6, Föreskrifter om informationssäkerhet vid statliga myndigheter och MSBFS 2020:7 föreskrifter om säkerhetsåtgärder i informationssystem för statliga myndigheter

Internrevisionen bedömde utifrån genomförda granskningar att den interna styrningen och kontrollen var tillfredställande, förutom inom ”specialpedagogisk rådgivning vid väntan på eller avslag till plats på specialskolan”. De åtgärder som internrevisionen rekommenderade genomfördes under året.

Samtliga dessa granskningar ingår i underlaget för den dokumentation som utgör grund för generaldirektörens bedömning av myndighetens interna styrning och kontroll i samband med undertecknandet av årsredovisningen.

Sammanfattning

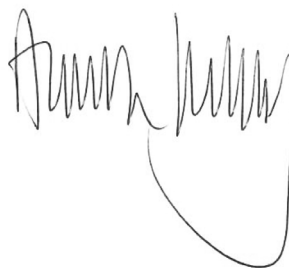
Sammanfattningsvis bedömer vi att processen för intern styrning och kontroll under året åtföljdes i sin helhet. All verksamhet inom myndigheten omfattades och ingen inverkan på måluppfyllelsen bedöms ha skett.

Generaldirektörens intygande och underskrift

Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Härnösand den 21 februari 2025

Aurora Lindberg, Generaldirektör

En likvärdig utbildning för alla

Hos Specialpedagogiska skolmyndigheten får du stöd när du skapar lärmiljöer som är utvecklande och tillgängliga för alla. Vi erbjuder specialpedagogiskt stöd till skolor och förskolor i hela landet, svarar på frågor och erbjuder kompetensutveckling. Vi driver också flera specialskolor, fördelar statsbidrag och utvecklar läromedel.

Besök vår webbplats och välj hur du vill följa oss spsm.se/om-oss/folj-oss/.

- Prenumerera på Aktuellt från SPSM. Nyhetsbrevet innehåller information om stödmaterial, kurser, forskning, läromedel och andra tips.
- Ladda ned eller prenumerera på tidningen Lika värde och läs om specialpedagogik och funktionsnedsättningar.
- Lyssna på podden Lika värde som förklarar fördjupar och diskuterar specialpedagogik och ger goda råd till dig som arbetar i skolan eller förskolan, eller som är vårdnadshavare.
- Titta på vodden Lika värde som tar upp frågor om en likvärdig utbildning i specialskolan.
- Följ oss på Facebook, Instagram eller LinkedIn.